

EVROPSKO LETO JEZIKOV

Nas list se stalno ubada s problemi, ki jih naslov teh vrstic nakazuje. Narodne in jezikovne manjšine, etnične skupnosti zlasti po Evropi in njihov status - vse to je seveda, čisto naravno, predmet naših razmišljanj in komentarjev. V našem času je, kot izgleda, nekako naraslo zanimanje za jezikovno in s tem nacionalno identiteto. Vrsta raznih mednarodnih pobud v tem smislu stalno raste. Že v naslovu označena iniciativa je vsekakor simptom novega razmaha jezikovnih skupnosti, in to kljub vedno bolj močnemu primeru globalizacije. Poglejmo, kaj je na vsem tem.

Kaj je jezik? Na to so razni znanstveniki, od filozofov do jezikoslovcov in danes od sociologov dalje, odgovarjali na razne načine. Že kulturni filozofi prejšnjih časov, zlasti romantike, so o tem veliko razpravljali. Tako lepo piše nemški filozof Humboldt, da se kaže bistvo jezika med njegovim obstojem in lepoto, pa tudi čustvovanjem naroda, ki ga govori. Slavospev jeziku, zlasti materinščini, so zapeli tudi razni veliki slovenski književniki.

Ob evropskem letu jezikov, ki so ga proglasile evropske ustanove, se nam lahko poraja cela vrsta vprašanj. Med te zlasti štejemo vlogo velikih in malih jezikov. Med prve danes sodi predvsem angleščina, ki postaja tako ali drugače svetovni jezik. To je lahko tudi prav. Res pa je, da je treba prav zaradi tega zavarovati vlogo manjših jezikov (zlasti Evrope). Med te spada gotovo tudi slovenski jezik. Sicer pa: bi danes imeli morda raje latinščino ali esperanto za svetovno komunikacijo? ..

Danes je gotovo prišlo v medsebojni izmenjavi do rabe raznih angleških izrazov, in to tudi v vsakdanjem pogovoru (kot je recimo zadeva računalnikov oz. interneta). Slovenska mladina, zlasti v matici, veliko uporablja izraze, kot so "full" in še sto drugih. Iz latinščine pa slišimo besede, kot so "super", "prima" itd., nekoč tudi "servus" - ali smo res hlapci? Zdaj pa slišimo še in tudi po TV Slovenija razne italijanske "ciao" in še kaj. Ali res ne moremo brez takih tujk?!

Jesen bo v Iraku oz. v njegovi prestolnici Bagdadu posebno praznovanje ustanove Le Monde bilingue, v bistvu govor o dvo oz. večjezičnem svetu. Gre za svetovni kongres Babylon 2001, ki bo obravnaval zadevna vprašanja. Ime ni naključno, saj je prav biblični babilonski stolp pomenil nekak simbol za nastanek jezikov. Ta kongres je nastal po namigu OZN in se zavzema za vlogo večjezičnosti oz. jezikovne različenosti. Tema iraškega srečanja naj bi bila: Za pluralistično jezikovno politiko v službi miru preko jezikov.

V evropskem parlamentu je večina držav članic uspela uveljaviti tudi lasten jezik v uradni rabi. Mislim, da je le nekaj malih izjem, ko država nima svojega jezika v evropskem parlamentu (med njimi je recimo Irska). Pred leti so v okviru Španije tudi Katalonci zahtevali evropsko priznanje svojemu jeziku. Zdaj predstavlja Evropsko unijo petnajsterica, jutri pa se bo število članic znatno povečalo. Kakšno mesto bo tu imela npr. slovenščina? **STRAN 2**

ANDREJ BRATUŽ

MEMORIE

Vrh našega dosedanjega narodnega razvoja je lastna država in njeno mednarodno priznanje. To je prvi in najpomembnejši pogoj za narodno samostojnost. Ta pa je kljub vsemu še vedno formalen. Izpolniti ga je treba še z dvema vsebinskima sestavinama. Gre na eni strani za fizično in gmotno usposobljenost za narodno rast in razvoj v sodobnem okolju, na drugi za duhovno. Resnično osvobodjeni smo šele takrat, kadar se dokoplamo do prave in neizkrivljene podobe o samih sebi, do samozaveda, ki nas osvobaja predsodkov in celo namerno vcepljenih občutkov drugorazrednosti, da zmoredemo in da smo sposobni tudi vsega tistega, s čimer se ponašajo narodi, ki so do take samostojnosti prišli že pred nami.

DR. FRANCE BUČAR, PREDGOVOR K ZBORNIKU
O ŽIGI HERBERSTEINU, MOSKVA 2000

PRED POLITIČNO PREIZKUŠNJO V ITALIJI

V VOLILNEM PRIMEŽU

ALOJZ TUL

Odkar se je porušilo ravnotežje strankarskega oz. političnega sistema, ki se je uveljavilo v povojnih letih v Italiji in ki ga je zaznamovala razdeljenost na dva ideološka tabora in temu ustrezno opredeljevanje tako vladnih kot opozicijskih strank in posledično samih volivcev, se politično dogajanje v državi odvija precej kaotično in protislovno. Mnogi vplivni politiki še vedno ne morejo preboleti tako vidnega razkroja Krščanske demokracije kot največje in najvplivnejše povojne stranke ter izkoriščajo vse prilike, da bi jo v nekem smislu obnovili oz. združili njene glavne komponente, ki danes pod različnimi imeni nastopajo na političnem prizorišču in tudi v okviru različnih krovnih polov. Vprašanje je, koliko je takšno prizadevanje v sedanjih italijanskih stvarnostih lahko učinkovito, kajti volivci so močno nezaupljivi do vseh strank, kar se med drugim kaže v stalnem nižanju udeležbe na volitvah in še posebno na referendumih, ki bi morali biti glavno orožje volivcev.

Podobna razmišljanja in sklepanja veljajo tudi za druge bivše stranke, ki tudi niso prenešle političnih sprememb po padcu berlinskega zidu. V mislih imamo predvsem Craxijevo socialistično stranko in komunistično partijo. Pri tem moramo vedeti, da so socialistično stranko, podobno kot Krščansko demokracijo, spodkopale t.i. podkupninske afere, ki jih je podprlo tudi italijansko sodstvo. Glavni vzrok za cepitve hiše KPI pa je razpad Sovjetske zveze in z njo povezanega komunističnega sistema na oblasti z velikim mednarodnim vplivom.

NIZKA POLITIČNA RAVEN VOLILNEGA BOJA

Vsi ti dogodki so močno vplivali na javno politično življenje v Italiji in njihov vpliv je še vedno čutiti na raznoterih področjih. Med drugim se odraža v strukturah in načinu delovanja strank, njihovih vodstvenih organov, pridobivanju članov in naklonjenosti državljanov-volivcev. Tudi dialektika med strankami samimi je tako rekoč zdrnila na drugačno vsebinsko in kulturno raven. To prihaja najbolj do izraza ob raznih volitvah, kar velja še posebej pri

parlamentarnih volitvah, kakršne so sedaj pred nami. Ena prvih ugotovitev s tem v zvezi je ta, da so stranke začele zelo zgodaj volilno kampanjo. Čeprav bodo volitve šele 13. maja, pa je volilno vzdušje pogojevalo vsaj zadnja meseca delovanja parlamenta pred njegovim razpustom. V tem volilnem vrtilincu se je, kot znano, znašel tudi naš zaščitni zakon v svojem sklepnem postopku.

Skoro neizogibno je bilo, da se bodo tiskani in elektronski mediji znašli v primežu volilne kampanje. To potrjujejo polemike okrog informacijskih oddaj, ko stranke delajo račune, koliko prostora jim namenja mediji, zlasti javne tv službe.

PROTISLOVJA ITALIJANSKE POLITIKE

Ti in podobni izbruhi tudi dokazujejo, da pri italijanskemu ljudstvu še vedno prevladuje individualizem in temu ustrezna logika, ki pripelje do kulta personalizma in osebnega diktiranja. Zaradi takšnih razmer v političnem svetu se ugledne osebnosti z določeno kulturo in miselnostjo avtonomijo izogibajo strank in vključevanja v javno življenje, čeravno bi mnogi ver-

jetno radi kaj pozitivnega storili za skupni javni blagor. Zato ni čudno, da se uveljavljajo razni povzpnetneži, ki sicer dobro poznajo tehniko za vzpon oblasti, ne pa politične kulture, ki je neobhodno potrebna vrednota za upravljanje javnih zadev. Kot tipičen primer bi lahko navedli tudi konkretno ime, vendar ga bodo bralci lahko sami prepoznali.

Za sklep bi opozorili še na eno temeljno protislovje v sedanjem političnem sistemu. Da bi zmanjšali število strank in omogočili oblikovanje trdnih večin v upravljanju javnih ustanov, so pred leti vpeljali t.i. večinski sistem. Če je le-ta po eni strani olajšal vladanje večine, ni pa uspel bistveno zmanjšati števila strank oz. njihovo povezavo ali poenotenje, kar je v bistvu cilj večinskega sistema. Reforma je bila torej izpeljana le polovično, kar v bistvu preprečuje, da bi se v državi oblikovala dva politična pola po anglosaksonskem ali nemškem zgledu. Vsi politiki sicer zatrjujejo, da je to njihov končni cilj, v resnici pa težijo k ohranjanju svojih vrtov ali vrtičkov. Delovati v takšnem protislovnem sistemu res ni enostavno.

ZBOROVSKO TEKMOVANJE NAŠA PESEM 2001 V MARIBORU

LEP USPEH NAŠIH ZBOROV

Na vseslovenskem zborovskem tekmovanju Naša pesem 2001, ki je potekalo od petka, 23., do nedelje, 25. marca, v Mariboru, je zamejsko zborovstvo tudi tokrat zabeležilo res dober uspeh.

Tekmovanja sta se letos udeležila Mešani pevski zbor Hrast iz Doberdoba in Mešani pevski zbor Gallus Resonet iz Trsta (slika: arhivski posnetek s skupnega nastopa v Nabrežni leta 1996). Doberdobski zbor je prejel 90 točk in zlato plaketo mesta Maribor (sicer je prejel 90,7 točk, a zaradi prekoračitve minutaže mu je komisija odbila točko, nato pa oceno zaokrožila od 89,7 na 90 točk), mešani zbor Gallus Resonet pa 88 točk in srebrno plaketo mesta Maribor.

STRAN 6

- 02 Janez Povše
SATIRA, VEČNI TRN V PETI
- 02 Breda Susič
DUNAJ PORAZIL HAIDERJA
- 03 Drago Legiša / intervju
ARH. DANILO ANTONI
- 04 S. Marija Sreš
BOGASTVO REVEŽEV
- 05 Danijel Devetak / pogovor
VILJEM ŽERJAL

- 06 Martin Marussi / pogovor
PATRIK QUAGGIATO
- 08 Ivan Žerjal
MEJA MORA IZGINITI TUDI V GLAVAH LJUDI
- 10 Erika Jazbar
KAM PO LETU 2000
- 14 Harjet Dornik
JETIKA NA POHODU
- 16 Z NOVIM GLASOM PO JORDANIJI IN SIRIJI

ZGODOVINA SE PONAVALJA?

DRAGO LEGIŠA

Čim bolj se bližamo državnoborskim volitvam, tem bolj se v Italiji zaostrojuje volilni boj. Ta se bistveno razlikuje od tistega, ki smo ga bili vajeni v letih, ko si je politična demokracija v Italiji šele utirala pot, a tudi od volilnih bojev pred desetletjem. To je gotovo posledica predvsem dejstva, da so nekatere italijanske politične stranke (DC, PSI, PCI in druge) kratkoma izginile s političnega prizorišča. Prav tako pa drži, da sam večinski volilni sistem, četudi nepopoln, kot je italijanski, ima v sebi kalil bolj ali manj očitne skrajnosti, saj sta v bistvu možna le dva izida: zmaga ali poraz. Italija ima poleg tega oprava še z nečim, kar je verjetno edinstveno v zahodnem demokratičnem svetu. Voditelj ene ga "vojskujočega" se tabora je medijski mogotec, saj razpolaga z več svojimi televizijskimi omrežji in je hkrati založnik in izdajatelj cele verige dnevnega in periodičnega tiska. Če pristavimo, da ima tudi izrazit dar za komuniciranje z javnostjo, moramo priznati, da so njegove prednosti na dlani.

Govorimo seveda o Berlusconiju, kandidatu t.i. "Doma svoboščin" za novega ministr-

skega predsednika. Potem ko se mu je posrečilo spet skleniti zavezništvo s Severno ligo in hkrati ohraniti domala vse stare prijatelje, ki so prej pripadali DC, se je mož začel javno obnašati, kot da bi že imel volilno zmago v žepu. V parlamentu so njegovi pristaši odklanjali vsakršno sodelovanje s sedanjo levsredinsko večino in celo glasovali proti zakonu, ki predvideva federalno ureditev države, četudi je besedilo tega zakona bila svoj čas soglasno odobrila dvodomna parlamentarna komisija, v kateri je Berlusconi zasedal mesto podpredsednika.

Kmalu je slednji začel napovedovati spremembo republiške ustave, češ da je ta izoblikovana po "sovjetskem vzoru". Nadaljeval je z napadi na sodstvo, kjer da bo po volitvah naredil "čistko". Na muho je vzel nič manj kot samo ustavno sodišče, mu očital, da je pristransko, ker da ga "ima v rokah levica", sama njegova sestava pa da "ne ustreza italijanskemu ljudstvu, saj ga povečini sestavljajo člani, ki se čutijo tesno povezane z levico". Tako je namreč Berlusconi govoril pred nekaj dnevi v Turinu, neki nepristranski opazovalec pa je pripomnil, kako se utegne zgoditi, da bo Berlusconi pričel govoriti celo

o nevarnosti samega parlamenta. Po tej poti pa je prehod v režim le stvar časa.

Berlusconi in njegovi prijatelji ter zavezniki so se le nekaj dni prej z vso silo zagnali v javno radijsko in televizijsko ustanovo RAI ter celo zahtevali odstop predsednika njenega upravnega sveta Zaccarie, češ da RAI neposredno posega v sam volilni boj in da javno blati ter obrekuje voditelja "Doma svoboščin" Berlusconija, pri čemer mu celo očita sodelovanje s sicilijansko mafijo. Dva člana upravnega sveta ustanove RAI sta že najavila svoj odstop, ki pa sta ga po pogovoru s predsednikom obeh vej parlamenta nato "zamrznila". Pristojna parlamentarna komisija je prejela nalog, naj sestavi nov pravilnik, ki bo urejal potek volilne propagande po državnem radiu in televiziji, a še ni jasno, če bo komisija svoje delo opravila tudi s sodelovanjem predstavnikov "Doma svoboščin". Vtis imamo, da gre sedanji desnosredinski opoziciji predvsem za stalno netenje in stopnjevanje politične napetosti, od česar pričakuje tudi otipljivo volilno korist. Resnični problemi pa ostajajo v senci, saj se o njih bolj malo ali sploh nič ne govori.

"Ko bomo mi na oblasti, bomo vse uredili!" To je Berlusconi stalni refren. Mož je očitno prepričan, da bo večina italijanskega volilnega zbora slepo verjela njegovim besedam in mu omogočila prevzem oblasti. Primorski starejši slovenski človek se gotovo še spominja, da je enak refren bilo stalno slišati zlasti tik pred koncem druge svetovne vojne, čemur pa je, kot dobro vemo, sledilo tudi marsikatero grenko razočaranje. Se zgodovina morda ponavlja?

S 1. STRANI

EVROPSKO

Verjetno bo precej odvisno od nas samih.

Vsi jeziki Evrope so oz. bi morali biti enakopravni, tudi uradno. Od angleškega in francoskega jezika mimo nemščine in italijanščine pa vseh drugih (da ostane še vedno le pri državah EU), tudi malih, kot so npr. naš slovenski jezik pa še irski, katalonski ali furlanski! To bi bila "par condicio" jezikov...

CERKEV POZIVA VERNIKE K UDELEŽBI

KARDINAL CAMILLO RUINI O BLIŽNJIH VOLITVAH

Predsednik Italijanske škofovske konference kardinal Ruini je pred dnevi prebral daljšo izjavo o stališčih, ki jih zavzemajo italijanski škofi do državnoborskih volitev dne 13. maja. Kardinal je poudaril, da se katoliška Cerkev ne opredeljuje za noben politični tabor, pridržuje pa si pravico, da priporoča vernikom, naj na volitvah podprejo kandidate, ki se strinjajo s socialnim naukom Cerkev. V skladu z določili vatikanskega koncila katoličani lahko pripadajo različnim političnim taborom, vendar se bodo v svojem političnem delovanju ravnali v skladu s stališči, ki jih zavzema katoliška Cerkev na področjih, kot so npr. družina, šola, vzgoja in človekovo življenje od spočetja do smrti. Dokler je v Italiji še obstajala krščansko-demokratska stranka (DC), škofovska konferenca praviloma ni dajala

izjav o volitvah, češ da je samo po sebi razumljivo, komu naj vernik zaupa svoj glas. Za DC so seveda volili tudi neverniki, takšna njihova odločitev pa je bila predvsem posledica strahu in bojazni pred komunizmom, saj je znano, da je bila KPI (PCI) daleč najmočnejša komunistična stranka v vsem zahodnem svetu, DC pa edina stranka, ki ji je lahko bila kos.

OBČINSKE VOLITVE V AVSTRIJSKI PRESTOLNICI

DUNAJ PORAZIL HAIDERJA

BREDA SUSIČ

Po Londonu, Parizu in Lyonu se po novem tudi Dunaj uvršča med evropska velemesta, ki jih vodijo levičarske politične sile. Po nedeljskih občinskih volitvah bodo namreč Socialdemokrati (SPÖ) lahko upravljali mesto brez pomoči Ljudske stranke (ÖVP), saj so dosegli presenetljiv rezultat absolutne večine glasov (46,9%, +7,66%). Druga novost, ki so jo prinesle volitve, je velik poraz Haider-

jeve Svobodnjaške stranke (FPÖ), ki je z lanskimi 27%, ki jih je dosegla na političnih volitvah, zdrknila na 20% glasov.

Približno 1,1 milijon volilnih upravičencev je v nedeljo volilo okrajna zastopstva ter predstavnike v deželni zbor in dunajski občinski svet. Volitve na Dunaju so bila pomembna preizkušnja, saj ima Dunaj status dežele, volilni upravičenci pa predstavljajo eno petino prebivalstva celotne Avstrije. Po 13 mesecih vlade krščanskih demokratov in svobodnjakov so vse večje stranke ob izidih nedeljskih volitev lahko naredile stvaren obračun. Pri Ljudski stranki so lahko ugotovili, da jim trenutno vodstvo vlade omogoča, da ohranjajo svoj vpliv, česar pa ne morejo trditi svobodnjaki. Tudi Zeleni so lahko zadovoljni, saj so poleg socialdemokratov oni največji zmagovalci (12,45% glasov, +4,5). Socialdemokrati so pridobili točke v vseh ozirih: prisilna opozicija jim je dobro delala, saj so po več desetletjih posodobili program, se približali nižjim slojem volivcev in spet prisluhnili njihovim potrebam, potem ko so se ti "ustrušili" tacherjskih namenov Shüsslovne vlade in omejevanja javnih izdatkov, kot piše Rumiz v dnevniku La Repubblica. To jim je omogočilo, da so ponovno pridobili volivce v tistih okrajih Dunaja, kjer živijo zlasti delavci, ki so do jeseni 1999 vedno glasovali za levico, na zadnjih volitvah pa so se iz strahu pred priseljenci (več kot 30%) opredelili za Haiderja. Haiderja so takrat - tako piše dopisnica z Dunaja za Le Monde - prav ti volivci "povišali" v predstavnika avstrijskega delavskega sloja. Izredno agresivni toni tokratne volilne kampanje, ki jo je vodil sam koroški glavar, pa so verjetno pripomogli, da so se Dunajčani vendarle premislili. Haider je igral na struno bojazni pred "kaosom", ki ga predstavljajo neurejeni položaji priseljencev, ksenofobičnim temam pa je tokrat prvič odkrito pristavil tudi antisemitske, ki so močno vzne-

mirile celotno svetovno javnost (kampanjo je obsodila Mednarodna helsinška federacija za človekove pravice, češ da legitimizira nestrpnost).

Nekateri opazovalci so že pred volitvami svobodnjakom napovedovali četrti poraz na administrativnih volitvah - npr. zaradi upada t.i. protestnih glasov, zaradi škandalov in afer, v katere so bili vpleteni ministri in predstavniki Haiderjeve stranke. Andrew Purvis v uglednem tedniku Time pa je skupaj s političnimi strokovnjaki ugotavljal, da je kljub vsemu stranka vse prej kot obsojena na propad, kar se je tudi uresničilo, saj je še vedno druga najmočnejša v državi. Haider je pred volitvami samozavestno napovedoval tudi širitev svojih idej in političnih programov po celi Evropi, pri čemer se je že naslanjal na simpatizerje med nekaterimi italijanskimi politikimi. Nedeljski udarec bo morda vsaj začasno ohladil njegove "ekspanzionistične strasti".

Če se je ideja o široki evropski desničarski nacionalistični stranki, ki bi slonela na nezaupanju do EU, zaenkrat izjalovila, se je pa hkrati konkretizirala levičarska zveza socialističnih županov evropskih velemest. Rumiz piše, da bodo napredni župani mest, kot so Dunaj, Pariz, Lyon, Bruxelles, London, München in Rim, "spet osvojili Evropo" prav z učinkovitostjo v upravljanju, ki bo obenem postala odgovor na vprašanja, ki jih postavlja globalizacija. Po drugi strani pa ostaja podežele tako v Avstriji kot v marsikateri evropski državi (vključno s Italijo) brez odgovorov na hude probleme, ki jih zadnje mesece simbolizirajo boleznin domačih živali. Te probleme nekatere politične sile - tako komentator v La Repubblica - izkoriščajo zato, da v ljudeh vzbujajo strahove, namesto da bi ponudile konkretne rešitve. Tako Haider zaenkrat ohranja oblast na Koroškem, njegove ideje pa popularnost še marsikje v Evropi.

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

SATIRA, VEČNI TRN V PETI

Sedanja afera o umestnosti ali nedopustnosti satire, ki jo je sprožil Berlusconi, v vsakem primeru priča, da raven italijanske demokracije v tem trenutku ni visoka. Občutljivost politike na satiro je sicer razumljiva, saj satira v nasprotju s humorjem ni očarljiva in ne vzbuja sproščenega smeha. Satira namreč biča vse tisto, kar naj bi bilo narobe. Praviloma se loteva ljudi na visokih in odgovornih položajih z enim samim prepričanjem: na vrhu institucij in oblasti so prestopki najusodnejši, saj njihove posledice občutijo vsi državljani. Satira je zato ostra in neusmiljena, do skrajnosti poveča vsakršno oblastniški odklon, na nepravilnosti se pogosto obrača s srdom in besom ter sarkastičnim smešenjem, kar seveda tistemu, ki je postal tarča, gotovo ni po godu. Vendar živimo v času, ko se zoper satiro ni priporočljivo zaganjati, čeprav seveda nihče nima nič proti, kadar se strupenost satire loteva političnega nasprotnika. V avtoritarnih režimih je satira praviloma izločena iz javnosti, saj naj ne bi samo spodkopavala avtoritete uradno nezmotljive politike, ampak tudi vznemirjala ljudi, ki bi potem pričeli preveč razmišljati in bi v določeno politiko vse manj zaupali. Lahko torej rečemo, da je satira kruto ogledalo politike in najvišjih avtoritet in, v kolikor to ni, pač ni satira.

Berlusconi seveda točno ve, da napad na satiro ni popularno dejanje, ker pač namiguje na omejevanje ali celo prepoved svobodne besede in misli v javnosti. Očitno torej zavestno tvega

upravičene očitke na račun lastne demokratičnosti. V razviti demokraciji sedanjega časa je namreč jasno, da satire oziroma vsakršnega kritičnega obravnavanja politike in politikov ni mogoče preganjati. Torej gre v sedanjem napadu sil desne sredine za zavestno zaostrovanje v luči bližajočih se volitev. Toda kljub temu več kot upravičeno ostaja občutek, da sedanji napadi na satiro niso dobro znamenje, ne glede na to, iz kakšnih nagibov so bili sproščeni. Ti napadi so slej ko prej znak, da se del politike ali celo družbe nagiba v zoževanje prostora besede in misli v javnosti, ob čemer pa nikakor ni mogoče ostati ravnodušen.

Ob tej aferi se je tudi mogoče spomniti dejstva, da žal ne premoremo tako imenovane globalne satire. V mislih imamo na primer odgovorne za nepretrgano uničevanje narave. Nujno bi bilo s satiro pokazati tudi na tiste, ki vzdržujejo sedanji način proizvodnje žive in vse bolj ogrožene hrane ali ki so jo počenjali že leta in leta. Nujno bi bilo treba slednjič poimenovati vse tiste, ki že leta in leta polnijo vojaška skladišča in naboje z radioaktivnimi snovmi. Satira zoper omenjene pojave bi bila dobesedno skrajno nujna in še kako odlašujoča. Toda resnično odgovorni in odločujoči so večinoma popolnoma zakriti, zato satire, ki bi jo v tem trenutku najbolj potrebovali, v bistvu nimamo, morali jo bomo šele odkriti.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL. 0481 533 177

FAX 0481 536 978

E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL. 040 365 473

FAX 040 775 419

E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK DRAGO LEGIŠA

IZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA; PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA IN SLOVENIJA 80.000 LIR,

INOZEMSTVO 120.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 150.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

INTERVJU / ARH. DANILO ANTONI

SESLJANSKI ZALIV MED MITOM IN STVARNOSTJO

DRAGO LEGIŠA

Bi nam kratko orisali "zgodbo" zaliva v zadnjih petih letih, seveda najprej glede na njegov urbanistični vidik?

Najnovejša "zgodba" Sesljanskega zaliva se začne z volilnim programom zmagovalne občinske politične skupine "Skupaj-Insieme". V tem programu (leta 1994) je bilo določeno med drugim, da se mora Sesljanski zaliv ovrednotiti kot težišče turističnega razvoja in da se mora obnoviti in na splošno izboljšati občinski Regulačijski načrt. Naloga ni bila enostavna, prav posebej v odnosu do novega koncepta Sesljanskega zaliva. Novi občinski svet je moral sestaviti smernice za novi Regulačijski načrt in v teh smernicah je bil podan tudi koncept novega Sesljanskega zaliva. Menim, da se je takrat z velikim pogumom izbrisal stari koncept turističnega razvoja in je nastal predlog, ki upošteva principe trajnostnega (sustainable) ali vzdržnega razvoja. Ni bilo enostavno, ne glede na takratni kulturni, politični, ekonomsko-lastniški kontekst, predlagati "Zeleni zaliv", likvidacijo statičnega prometa in zahtevati alternativne rešitve, ni bilo enostavno zahtevati, da mora biti Sesljanski zaliv to, kar je vedno bil, naravni in v teh dimenzijah edini prihod s kraške planote na morje. Poudarjena je bila potreba po ponovni vzpostavitvi prečnih smeri (povezava z zaledjem), ki so pretrgane z neštetimi infrastrukturami.

Sesljanski zaliv je moral ostati zelen prihod na morje, ob njem pa je zijala velikanska rana opuščene kamnoloma in tudi za to se je moral najti način, ki bi omogočal okoljevarstveno sanacijo in istočasno turistično namembnost. Logično je bilo predvideti lociranje vseh velikih volumnov novih zgradb, namenjenih turistični ponudbi, prav ob kamnite stene in jih s tem na nek način prikriti ter omogočiti njihovo ozelenitev.

Smernice za nov Sesljanski zaliv in za nov Regulačijski načrt so bile v večini in takratni enotni skupini "Skupaj-Insieme" soglasno sprejete. Takratni župan je določil načrtovalca novega Regulačijskega načrta, ki bi moral na novo urejati upravljanje občinskega teritorija in seveda tudi Sesljanski zaliv. Če je bilo in je še vedno dokaj tragično to, kar je izšlo za kraški teritorij, moram povedati, da je bil izdelek v odnosu do Sesljanskega zaliva dokaj uporaben. Kakorkoli predlog načrtovalca je bil z velikimi mukami in skepsami ter z velikimi "političnimi napori" v prvi fazi sprejet.

Regulačijski načrt je predvideval reševanje urbanistične problematike Sesljanskega zaliva s pomočjo Izvedbenih planov, ki so bili razviti v okviru, ki jih tokrat zelo detaljno določa prav Regulačijski načrt.

Čeprav Regulačijski načrt še ni bil dokončno sprejet, moral je še preko faze javne razprave (pripombe občanov) in spet v občinski svet in v deželne tehnične komisije, se je začelo projektiranje Izvedbenega plana (Podrobnega plana). Ta je moral vsebovati vse, kar je predvidel Regulačijski načrt in je moral tega eventualno nadgraditi.

Zakaj je pravzaprav propadla izvedba t.i. "načrta Piano"?

Eden glavnih akterjev propada "načrta Piano" je prav načrtovalec občinskega Regulačijskega načrta, ki ga je takratni župan izbral (ali moral strankarsko izbrati). Iz tega lahko

Sesljanski zaliv je že vsaj tri desetletja v središču pozornosti naše in širše javnosti. Tolikšni pozornosti se gotovo ne moremo čuditi, saj gre za enega redkih v bistvu še neokrnjenih naravnih biserov v naši ožji in tudi širši okolici, saj ga za srečo še ni načela poplava cementa in vsega, kar je z njim v zvezi. S tem seveda nečemo reči, da mora ta biser zavedno služiti le paši za naše oči in da je treba povsem puščati v nemar tudi najmanjšo misel na kako njegovo gospodarsko, bolj turistično izkoriščanje. To tembolj, ker segajo prvi zametki in tudi stvarni poskusi tovrstnega izkoriščanja v začetek prejšnjega stoletja, ko je bil zgrajen prvi in doslej tudi edini hotel v zalivu. Da bi o Sesljanskem zalivu nekaj stvarnega zvedeli, smo se obrnili na arh. dr. Danila Antonija, domačina iz Devina, ki se s Sesljanskim zalivom v zadnjih treh letih ukvarja tudi poklicno.

sklepamo, da so glavni razlogi za propad načrta, seveda, bolj politične kot strogo tehnične narave.

Moram pa povedati, da je načrt, kljub futurističnim oblikam, imel že takrat dokaj zastarel koncept. Bil je preveč tog, imel je absolutno neelastični ustroj in bil premalo vpet v naravni in kulturni koncept.

Družba, ki je bila pred leti lastnica zaliva, je bankrotirala, je prišla v stečaj. Kdo je pravzaprav danes lastnik zaliva?

Nominalno je velik del območja, ki ga trenutno Regulačijski načrt določa kot Območje A8-Sesljanski zaliv, v osebni lasti gospoda Dodija iz Mantove. Njegova družba "Santissimi Gervasio in Protasio" ima tudi koncesijo za upravljanje neke večje parcele, ki je v lasti Dežele (ta parcela nima lastnosti javne dobrine) in velik del obalnih pasov, ki so v državni lasti (ta območja pa imajo lastnosti javnih dobrin). Druga manjša območja so v lasti družbe I.G.M. iz Trziča, Pokrajine Trst, Občine Devin-Nabrežina, manjša parcela (kjer je umeščena čistilna naprava občinske kanalizacije) spada še v stečajno maso bivše lastnice družbe Fintour in še ena manjša parcela obstaja, ki je v lasti goriške nadškofije in je namenjena gradnji nove sesljanske cerkve v tem območju.

Moram omeniti to zanimivost, da je tudi v sami obliki imena in naslova družb, ki so v zgodovini tega območja, velika razlika in da je značilnost zadnje prav v veliki osebni noti, ki jo diskretno zaslučimo in v humanosti, ki se odraža tudi v odnosu do celotnega dela ekipe, ki sledi tej prvi fazi razvoja območja. Seveda je vzdušje tudi zelo profesionalno in delovno.

Ce se ne motimo, veljavni občinski splošni urbanistični načrt določa, da je treba za območje zaliva izdelati t.i. podrobni urbanistični načrt, ta pa lahko nastane ali na pobudo samega lastnika ali na pobudo javne, to je občinske uprave. Je bilo to delo že opravljeno in v tem primeru, kdo ga je opravil in na čigave stroške?

Nekaj sem že omenil, toda naj še enkrat pojasnim. Izvedbeni ali podrobni urbanistični načrt mora v tem primeru izdelati tisti, ki ima v lasti več kot 50% vrednost nepremičnin, ki sestavljajo območje. To je določil načrtovalec občinskega Regulačijskega načrta. Za trikrat do štirikrat večje območje v Ribiškem naselju je na primer taisti načrtovalec določil, da mora podrobni načrt pripraviti občinska uprava.

V bodoči fazi bo moral večinski lastnik (družba SS Gervasio e Protasio) poskrbeti za organizacijo enotnega osebka (družbo) v odnosu do občinske uprave, prav posebej za določitev načinov in postopkov upravljanja območja, ki ima velik družbeni pomen.

Priprava Izvedbenega ali podrobnega načrta je v prvi fazi opravljena, načrt pojmuje fleksibilno in razvoj-

no. Delo je opravila velika skupina pod vodstvom lastnikov in arhitekta Francenca Luparellija. Osebnost sledim urbanističnemu delu izdelkov. Celotne stroške krijejo lastniki.

Je postopek odobritve na krajevni, to je občinski ravni že zaključen? Kaj pa dežela, ki mora načrt prav tako odobriti, saj gre za pravni akt, ki postane dokončno veljaven, ko se srečata volji obeh prizadetih strani?

Na krajevni ravni (občinski) je bil načrt (Izvedbeni ali podrobni urbanistični) predstavljen v mesecu decembru prejšnjega leta. Taisti načrt obravnava neformalna Servisna konferenca na Deželni ravni, ki usklajuje (neformalno) vsa nešeta mnenja, ki jih načrt potrebuje, z namenom, da bi se postopek poenostavil v mejah veljavne zakonodaje. Občinski tehnični uradi pregledujejo načrt. "Kreganje" med Deželo in Občino (njenim načrtovalcem) pa je obrodilo še dodatno "potrebo" po urbanistični varianti na komaj sprejetem občinskem Regulačijskem načrtu. To bo še bolj podaljšalo postopek, čeprav so predlagane spremembe izvedbene narave. Potrebno bo tudi istočasno dokončati svojčas (pred devetimi leti) začeti Pristaniški načrt za del obalnega pasu.

Na občinski ravni vse poteka predvsem počasi. Politični nivo uprave - svetovalci - z veliko težavo sledijo temu kompleksnemu načrtu, ki prav gotovo presega občinski kontekst.

Dežela ima drugačen odnos, predvsem pa ima seveda drugačen upravni aparat in tudi politično nima primarnih urbanističnih kompetenc na teritoriju. Izjemo predstavljajo krajske vinkulacije in okoljevarstveno preverjanje vzdržljivosti. To so tehnični postopki preverjanja, ki analizirajo predloge v odnosu do zakonsko določenih parametrov in s pomočjo tehničnih komisij.

Javni interes je predvsem kompetenca občine, ki ga izraža preko svojega Regulačijskega načrta, to je dokument, ki določa in urejuje možno-

sti posegov in upravljanja, pri izvajanju pa ta dokument ščiti interese lastnikov in pobudnikov ali uporabnikov. Javni interes, ki ga predstavljajo krajinska zaščita in naravovarstveni posegi, je kompetenca deželne uprave. Velika novost je Krajinski načrt, ki ga pripravlja prav Dežela in predstavlja veliko neznanko, ker je prvi in ker ga izdelujejo znanstveni krogi, vezani na univerzitetne kroge, torej dokaj nepovezani s stvarnostjo in s terenom.

Ker vemo, da zadevo pobliže poznate, bi nam kaj več povedali o "vsebini" podrobnega urbanističnega načrta?

Izvedbeni, kot ga rajši imenujem, podrobni urbanistični načrt sledi navedbam Regulačijskega načrta in vsebuje seveda tudi določene interpretacije. Za široko javnost so to novosti, toda za občinske svetovalce ni novih posebnosti, ki ne bi bile opisane že pri sprejetju Regulačijskega načrta. V glavnem načrtu predvideva revitalizacijo "zelenega" dela območja, starega hotela, z minimalnimi dodatnimi volumni, in selitev vseh posegov in opuščeni kamnolom, kjer se na puščavskem dnu predvideva nov zalivček. Okoli novega zalivčka se razvijajo razčlenjene zgradbe hotelskega kompleksa, ki mora imeti scenografsko in istočasno zelo zahtevno rešitev. Te zgradbe morajo biti v oporo posegom pozelenitve pustih sten kamnoloma. Notranji del kamnoloma mora biti oblikovan podobno kot "originalni" zaliv in mora predstavljati mehki in zeleni prihod na obalo.

Revolucijo in pravi karakter predloga predstavlja selitev statičnega in tudi večji del drugega prometa na območje nad zalivom, daleč od občutljivih območij ob obali. Sesljanska zaliva sta predvideni mirni območji, sprehajalni, rekreacijski, kopaliski in turistično zbiralni težišči, s pozitivnim odnosom do narave in do okolja (tudi kulturnega) nasploh.

To mora biti cilj, ki ga naša generacija zna in mora doseči, da dokaže svojo odgovornost in sposobnost. To

je velika priložnost tudi za lokalne dejavnike in skupnosti.

V čem bi predvsem prišlo do izraza gospodarsko oziroma turistično izkoriščanje? Obstajajo v tem pogledu stvarni pogoji?

Turizem je dejavnost in pojem, ki je v nenehnem razvoju in predstavlja vedno večjo komponento pomembnega dela našega vsakdana in življenja nasploh, ki mu pravimo prosti čas. Ekonomija, kultura, rekreacija, zabava so deli mednarodne delitve turistične ponudbe, ki "globalizira" vedno več, in Sesljanski zaliv ima značilnosti, ki ga vključujejo v to mrežo in v te layerje.

Strateška lokacija, morfološke značilnosti, kulturno zaledje so stvarni pogoji. Negativne oznake so nezanesljivost upravnega institucionalnega ustroja in sedanja neprilagodljivost infrastrukture.

Kako bi lahko zlasti domačini imeli od predvidenih dejavnosti kako korist, pri čemer ne mislimo le na zaposlitev, temveč tudi in predvsem na zasedbo vodilnih mest v nekaterih ključnih dejavnostih? Kaj pa navtična dejavnost?

Vodilna mesta in ključne dejavnosti so po mojem mnenju za domačine še daleč, predvsem zaradi naše turistične kulture, ki je na zelo nizki ravni, predvsem na nivoju ekonomije, organizacije, šolanja itd. Korist vidim predvsem v indirektnem vključevanju, v vseh fazah razvoja. Kamen, kultura, kmetijstvo, lokani turizem, lokalne majhne strukture za rekreacijo, skrite v naravi in v naših vaseh, konji, jamarstvo, narava, agriturizem. Vodstvene strukture bodo seveda vezane na globalizacijski aspekt ponudbe, mednarodne družbe bodo prevzele upravo in vodenje velikega hotela. V delu sezone lokalnega značaja pa obstaja možnost, da bodo vključeni naši ljudje, tudi na vodstvenem nivoju.

Kako je z vprašanjem povezav na ravni obala-neposredno zaledje?

To je s strateškega vidika v odnosu do naše skupnosti zelo pomembno vprašanje. Pomembno je zato, ker je Sesljanski zaliv edini del slovenske obale, ki prav morfološko nakazuje poseben odnos do obale in do morja, toda še bolj pomembno, ker bo prvi primer analize učinkov ustvarjanja in potenciranja novih prometnih in drugih tokov ob izginjanju državnih mej.

So predvidene razstavitve za ceste in druge infrastrukture?

Izvedbeni ali podrobni načrt je predviden na območjih, kjer je lastnik na celoti v lasti partnerjev ali javna last. Je pa res, da Regulačijski načrt predvideva ob razvoju projekta razvoj infrastrukture, v našem primeru avtocestno križišče med Sesljanim in Devinom in uničenje obstoječega v Devinu. Nič se še ne ve, ker te načrte pripravlja družba za ceste A.N.A.S. in Občina. Sesljanski zaliv bo to finansiral v okviru urbanističnih dajatev, tako kot novo čistilno napravo in druge posege v korist skupnosti, tako kot zakon predvideva za okvirno deset milijard lir in še dodatnih pet milijard čistega kapitala za občinsko upravo.

Je po tvojem razvoj Sesljanskega zaliva mit ali stvarnost?

Oboje!

3

ČETRTEK,
29. MARCA
2001

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU CŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

5. POSTNA NEDELJA, TIHA

"Glejte, nekaj novega bom naredil." (Iz 43, 19)
 "Tisti, ki sejejo v solzah, žanjejo z vrskanjem." (Ps 126, 5)
 "Postajam podoben njegovi smrti, da bi kako mogel priti do vstajenja od mrtvih." (Flp 3, 10.11)
 "Kdor izmed vas je brez greha, naj prvi vrže kamen vanjo... Pojdi in odslej ne greši več!" (Jn 8, 7. 11)

Peto postno nedeljo imenujemo tudi tiho. Od tega dne se namreč lahko zakrijejo razpela in sv. podoba po cerkvah do velikega petka oz. velike sobote. To je znamenje skritega, zakritega Boga, ki ga zaznavamo nejasno, motno, v podobah in prispodobah. Sicer že celotno "stvarstvo nestrno hrepeni po razodetju Božjih sinov... skupno zdihuje in trpi porodno bolečino... ko željno pričakujemo posnivanje, odrešenje svojega telesa" (Rim 8, 19.22-23).

Vse, posebno človek, četudi podzavestno, klije in brsti kot v zemlji, kjer tiho, neslišno umira, segnija, prepeva, a zato, da se rodi nekaj novega, ne samo po čudežu pomladne in poletne sile, marveč predvsem po mogočni božji besedi vstajenja in življenja.

Prerok Izaija nas opozarja na Božja dela, ki jih grešnik ne more dojeti, ker vztraja v svoji hudobiji; zaznava jih le tisti, ki je odprt do svojega Stvarnika: "Glejte, nekaj novega bom naredil, zdaj klije, mar ne opazite? Da, speljal bom pot skozi puščavo in reke skozi puščavo" (Iz 43, 19). Kar je vse usmerjeno v "novo nebo in novo zemljo" (Raz 21, 1).

Staro "zagrinjalo se je pretrgalo na dvoje od vrha do tal" (Mt 27, 51). To je podoba zagrinjala, ki zagrinja vsa ljudstva s trpljenjem in nevero. Pri nevernih zagrinja tudi zakrknjenost njihovih misli, pri vernih pa ga odgrinja Kristus, da "z odgrnjenim obrazom motrimo Gospodovo veličastvo - kakor bi odsevalo v ogledalu - se spremenjamo v isto podobo, iz veličastva v veličastvo, prav kakor od Gospoda, Duha" (2 Kor 3, 14 nss).

Bolj ko se bližamo praznovanju velikonočne skrivnosti, bolj premišljujemo in doživljamo smisel trpljenja, ki je združeno s Kristusovim trpljenjem, ki pa vodi v osvoboditev.

Psalmist nas napolnjuje z radostjo, ki nas čaka spopolnjena po preizkušnjah, kakor Izraelce ob vrnitvi domov, tako tudi nas v nebesih: "Ko je Gospod dal, da so se vrnili sionski jetniki, smo bili kakor

tisti, ki sanjajo. Tedaj so bila naša usta polna smeja in naš jezik vrskanja" (Ps 126, 1-2).

Toda pogoj za smeh in veselje je, da med drugim tudi sežemo v denarnico in prispevamo za graditev vira dela in zaslužka tistih, ki ne morejo dati svojim otrokom hrane ne vode ne obleke ne obutve ne šole ne vzgoje. Jezus tiho, a obenem dovolj glasno ponavlja do konca sveta: "Lačen sem bil, ubog in žalosten, zadnji, in ste mi ali mi niste pomagali do veselja nad življenjem" (Mt 25, 31-46).

Tudi dobra spoved je mogočna priprošnja za dobra dela, da bi spoznali Kristusa in moč njegovega vstajenja ter svoj delež pri njegovem trpljenju, da bi mogli priti do vstajenja od mrtvih (Flp 3, 10-11).

Evangelij današnje nedelje nam ne dovoli, da bi kazali s prstom na druge. Jezus je namreč pri javni grešnici uporabil prst samo za pisanje po tleh, v prah, ki ga veter odnese. Prav tako Bog pozablja naše grehe, se jih več ne spominja (Iz 1, 18); ostanejo pa zapisani, vdolbeni v kamen, grehi neusmiljenih, trdovratnih, zakrknjenih ljudi, ki drugim ne znajo odpustiti. Jezus govori danes vsakemu, ki živi krivičnost sodbe nad bližnjim: "Hudobni služabnik! Ves dolg sem ti odpustil, ker si me prosil. Ali nisi bil tudi ti dolžan usmiliti se svojega služabnika, kakor sem se jaz usmilil tebe?" (Mt 18, 32-33).

Jezus nikakor ne zmanjšuje zle te vsakega greha, saj pravi ženi: "Pojdi in odslej ne greši več!" (Jn 8, 11). Pravkar jo je bil namreč rešil pred smrtjo. Tudi ozdravljenemu hromemu možu pravi: "Ne greši več, da se ti ne zgodi kaj hujšega!" (Jn 5, 14). Pri sleporojenem, ki mu Jezus podari vid, pa izrecno pravi: "Ni grešil ne on ne njegovi starši, da se je rodil slep" (Jn 9, 2-3). A obenem ostro nastopi proti grehu, še posebej proti sodbi in obsodbi bližnjega: "Kdor izmed vas je brez greha, naj prvi vrže kamen vanjo" (Jn 8, 7).

Jezus baje piše imena krivčnikov v zemljo; drugje govori, da bodo prišli pred njimi v Božje kraljestvo cestninarji in vlačuge (Mt 21, 31). On torej piše imena spokorjenih grešnikov kar sedaj v nebesa. Ta Jezus je zares nepredvidljiv.

Morda je, tako bi se dalo razumeti, koga izmed tožiteljev nesrečne žene nagnil h kesanju, ko so pod težo njegove besede molče priznali svojo grešnost, zlasti trdosrčnost.

Pri obedu v hiši farizeja Simona, kjer navzoči zviška sodijo grešno ženo, ki mazila Jezusove noge, se Jezus obrne do gostitelja, rekoč: "Simon, nekaj ti moram povedati" (Lk 7, 40). Tedaj mu na lep, a odločen način, očita greh obsodbe bližnjega in opustitve dobrega: "Mi nisi (po tedanji navadi gostoljubnosti) ponudil vode za noge... Poljubil me nisi... Glave mi nisi mazilil..." (Lk 7, 44 nss).

V postnem času je prelepa priložnost, da rečemo Jezusu: "Učitelj, povej!", kako naj te najdemo, kako naj te počastim, kako naj te ljubim v vsakem človeku, kako naj pretresem in spreobrnem svojo vest! (Lk 7, 40).

DR. DAMJAN HLEDE V DRUŠTVU SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV V TRSTU

GRADITI KULTURO ŽIVLJENJA

IVAN ŽERJAL

Življenje in družina med pravom in etiko: to je bil naslov predavanja, ki ga je Damjan Hlede imel v Društvu slovenskih izobražencev na rednem tedenskem večeru v ponedeljek, 26. t.m. Gre za vprašanja, ki so po predavateljevem iskrenem prepričanju veliko globlja in kočljiva, kot si mislimo, in na katera ni mogoče dati lahkih, površnih in apriorističnih odgovorov. Zato je Hlede že na začetku poudaril dve dejstvi, in sicer svarilo pred naivno mislijo o navidezni dobronamernosti znanosti in politike ter dejstvo globlje razsežnosti človeške osebe in posledično svarilo pred lahkim sojenjem ter poudarek pomembnosti duhovnega prijateljstva in vodstva.

V sodobnem svetu je opazno pomanjkanje komunikacije med pravom in etiko, ki sta danes vaze zaprta svetova. Če so že antični grški filozofi mislili, da se za naravo skriva nekaj globljega, se je z nastopom moderne dobe njen pomen zožil na njeno pojavnost in znanstveno dokazljivost. To je tudi pot človekovega osamosvajanja od Boga. Pri tem se je predavatelj navezal zlasti na danes zelo aktualno vprašanje t.i. bioetike oz. na vprašanje normativne bioetike, ki bi bila sposobna nuditi takšne zakonodajne in normativne kriterije, ki bi bili družbeno izvedljivi. Tu pa smo že pri vprašanju prava, točneje pri nekaterih konkretnih primerih iz zakonodajne in sodne prakse. Hlede je obravnaval vprašanje pravice do življenja, razloge njegove pomembnosti in povezane pravne problematike, nato primer znane sodobne razsodbe rimske sodnice o t.i. "nadomestni nosečnosti", na koncu pa še razsodbo Vrhovnega sodišča ZDA

FOTO KROMA

iz leta 1997 o t.i. "asistirane samomoru".

Kdaj lahko govorimo o človeškem osebkju oz. kdaj lahko pravno priznavamo zarodku njegovo subjektivnost? V nasprotju z različnimi tezami, ki postavljajo začetek pravne subjektivnosti v šesti, sedmi ali štirinajsti dan po oploditvi ali pa v čas, ko se oblikujeta živčni sistem ali možganska skorja itd., je krščansko stališče to, da se pravna subjektivnost začne od spočetja dalje, saj takrat se začne neprekinjen, postopen in usklajen razvoj človeškega življenja. Razsodba rimske sodnice Schettini o nadomestni nosečnosti z dne 17. februarja 2000 je zgovorna, ker je primer današnjega razmišljanja o življenju in družini v luči pravnih in etičnih problematik. Ta razsodba po Hledetovih besedah ne priznava družini njene vloge, ker jo ima za nadomestljivo, je pa tudi v nasprotju z načelom nezamenljivosti identitete. Vprašanje je sicer globlje in ga ni mogoče obravnavati aprioristično, naloga politike in zakonodajalca pa je, da ta vprašanja čimprej reši, in to na tak način, da najde ureditev, ki bi v čimvečji meri pre-

prečila zlo. Pri tem je treba poudariti, da sta pravo in politika v Italiji v tem primeru v veliki zamudi. Zakon o umetnem oplojevanju je bil sicer odobren v poslanski zbornici, zaustavilo pa se je v senatu.

Vrhovno sodišče ZDA je s tremi razsodbami v letih 1990 in 1997 razločilo med pasivno in aktivno evtanazijo, med nasprotovanjem terapevtski zagrizenosti in med t.i. "asistiranim samomorom", se pravi "posegom od zunaj" v človekovo življenje. V tem je razsodba v skladu z načeli, ki so prisotna v okrožnici Evangelium vitae. Treba pa se je zamisliti, da je velik del ameriške inteligence podprl aktivno evtanazijo oz. pravico, da človek odloči o koncu svojega življenja. To daje misliti, da ne bo minilo veliko časa, ko bo ta pravica tudi pravno priznana, saj se nagibamo k temu, da posameznik ima pravico odločati o življenju in smrti.

Kako naj se v takem svetu obnaša kristjan? Zanj je dejal Hlede, je svetost življenja neovrgljiva vrednota, čeprav se je treba zavedati težkih vprašanj in preizkušenj, pred katere utegne biti (in je) postavljen. Živi-

mo v času velikih tveganj, ko se lahko zgodi, "da bomo kristjani v tem svetu, ki je niveliran na kulturo smrti, kaj kmalu primorani boriti se, potegovati se za pravico, da smo lahko drugačni." Hlede je izrazil bojazen, da je pot "formalne" ali "šibke" demokracije pot, ki danes omogoča človekovo težnjo po absolutni "avtonomiji" in "neodgovorni" svobodi. Iz laičnosti države in pluralizma, ki sta pozitivna dosežka, se skuša uvesti laicizem. Izhod iz tega pa za kristjana ni v ideološki zagrizenosti in nestrpnosti, ampak v kritični drži, v vsebinskem utemeljevanju demokracije, v grajenju drugačne kulture, kulture življenja. Vedeti moramo, da vloga države ni ustvariti perfektne družbe, ampak takšno družbo, ki bi čimbolj omejevala zlo. Pri tem pa imajo ključni pomen osebnostna drža, zgled, primer, duhovno življenje in ljubezen, ki je predana drugemu. "Med etiko in pravom je torej človeška oseba, most med njimi pa je lahko le ljubezen, ki je sad Duha, ki se nam razodeva v molitvi in duhovnem življenju."

PRETRESLJIVO PRIČEVANJE IZ INDIJE

BOGASTVO REVEŽEV (1)

S. MARIJA SREŠ

Misijonarka s. Marija Sreš že več desetletij deluje v raznih predelih Indije za ozaveščanje in napredek žensk na podeželju. V preteklih mesecih se je mudila v domovini. Povabljen je bila, da bi v postnem času obiskala naše šole, a se je, žal, že vrnila na svoje "delovno" mesto. Poslala pa nam je govor, ki ga je nedavno imela v domačem kraju. Pretresljiv je v opisu krute stvarnosti, a tudi poln upanja, da je možno graditi mostove ljubezni med različnimi ljudstvi.

njem? Neprenehoma molim zanje in stalno mislim nanje.

Danes bi rada z vami delila spomin nanje. Bilo je neke spomladi pred mnogimi leti na veliki teden, ko sem vodila duhovne vaje zanje. Govorila sem iz srca in premišljevala Jezusov govor na Gori (Luka 6,20-23). Rekla sem jim: "Zame ste vi tisti, ki jim Jezus pravi, blagor vam, zakaj vaše bo božje kraljestvo. Blagor vam, ki ste revni. Blagor vam, ki sedaj jokate in upate na boljše življenje in se zanj tudi trudite".

A še predno sem lahko dejala: "Blagor vam, kadar vas bodo zaradi vere v Kristusa zasovražili - kar se danes tudi dogaja - so ženske protestirale,

najprej njihove oči, potem pa njihove besede: "Ben (sestra), mi nismo lačni. Enkrat dnevno se do siteda najemo. Nismo revni, imamo namreč svoje moze, sinove, hčere in vnuke. Naši mozeje imajo hišo iz blata in krupico zemlje, kjer gojimo lečo in zelenjavo pa tudi riž, ko je dovolj dežja. V naših vodnjakih je še voda in po naših hribih se še najde kaka suha veja za kuhinjo. Prav prejšnji teden smo praznovali Holi, festival pomladi, ko cveto kesude, z neizmernim veseljem. Vsa vas se je zbrala. Pripovedovali smo si o svojem življenju, si pripovedovali šale in se od srca nasmejali. Eden drugega smo prosili za odpustanje za vse, kar je bilo lani narobe, si odpustili in v znamenje sprave pojedli košček

kokosovega oreha, ščepec sladkorja. In potem smo se prepustili ritmu in plesali do jutranje zore. Ne, sestra, mi že nismo reveži. Nam nič ne manjka."

Njihove besede so me presenetile. Zavrgli so mojo predstavo o njih, o njihovem duhu. Prišla sem mednje zato, da bi jim jaz prinesla veselo novico božjega bivanja v njihovem življenju oziroma o božji prisotnosti v njih srcih... čudežno so mi odprli oči, da je bil Bog že prisoten med njimi in da so ga čutili s srcem. Tega so se zavedali in mi to tudi takrat povedali. In jaz tega prej nisem zaznala.

Med nami so se počasi tkale vezi. Spoznala sem, da so mi ti ljudje dali nekaj, česar jim ne bom mogla nikoli povrniti. Dali so mi možnost, da sem v stiku z njimi, ko sem živela med njimi kot oni sami, postajala boljše oseba, torej je rasla moja osebnost. Z menoj so delili svoje bogastvo, ki je bogastvo duha. Takoj sem se spomnila besed sv. Petra v apostolskih delih (10, 34) v hiši rimskega stotnika Kornelija: "Zdaj v resnici vem, da Bog ne gleda na osebo, ampak mu je v vsakem narodu všeč tisti, ki (kdor) se ga boji in pošteno, pravično živi."

DALJE

POGOVOR / G. VILJEM ŽERJAL

KAJ KONKRETNO POMENI LJUBITI BLIŽNJEGA?

DANIJELE DEVETAK

Komu je misijon namenjen?

Na misijon smo mislili že pred sedmimi-osemimi leti, toda vmes so prišli sinoda goriške Cerkve, zamenjava nadškofa, nato sveto jubilejno leto, tako da smo morali vse načrte nekako odložiti. Odložili smo se za zadnji teden v oktobru. Navezali smo stike z misijonarji v Sloveniji - to so kapucini, konventualci ali mali bratje, frančiškani in lazaristi z Mirenskega Gradu -, ki so se rade volje odzvali, saj so zelo izkušeni, imajo opraviti z misijoni že leta in leta. Ideja misijonov je po močjo zrasla v Sloveniji že po vojni; razmere so bile težke in je bilo treba začeti znova. Pri nas je položaj morda še bolj zapleten in težaven kot v matični domovini. Zato potrebujemo duhovno osvežitev, ki ne more biti samo tisti zadnji teden misijona od 21. do 28. oktobra, marveč še prej. Treba se je pripraviti. Brez priprave ni misijona. V omenjenem tednu bo žetev. Že prej moramo sejati. Zato imamo po družinah t.i. misijonska središča. Ljudje se odzivajo in vedno več je takih primerov, ko prosijo, da bi jih vpisali v seznam t.i. misijonskih središč. Govorili smo, da bi se ljudje sami zbirali in povabili; najbolje je, da ni niti videza prisile, ampak da vse skupaj poteka spontano in svobodno. Mladi čutijo potrebo po združevanju, duhovnosti, osvežitvi. Že smo imeli srečanja na Peči, v Rupi, na Vrhu, v Gabrju, Sovodnjah; tako središče je tudi v Gorici, vodi ga msgr. Cvetko Žbogar, z njim sodelujejo g. Je-

Na Goriškem se pripravlja misijon kar nekaj slovenskih župnij, ki bo potekal konec oktobra. Ljudje očitno čutijo potrebo po duhovni poglobitvi in osvežitvi. Za to potekajo že nekaj let skrbne priprave, ki jih vodi g. Viljem Žerjal, priljubljen župnik v štirih vaseh na Goriškem. V pogovoru je rad obrazložil cilje misijona, ki mu je očitno zelo pri srcu, kot so mu pri srcu zaupani mu verniki. Za razpoložljivost in prijaznost se mu iskreno zahvaljujemo.

ricijo, msgr. Humar, kolikor pač more, in še kdo. Potem so še Štmaver, Pevma. Štandrež je imel misijon lani, prav tako Doberdob, Števerjan ga bo imel prihodnje leto. Na misijon še čakajo Nabrežina, Šempolaj, Mavhinje in Zgonik. Podgora je odpadla, ker tam ni slovenskega župnika, v Jamljah pa je župnik nedavno umrl.

To bo torej misijon za velik del slovenskih vernikov v naši nadškofiji...

V glavnem da, toda ponekod bodo udeleženi tudi italijanski; pripravljeni smo pomagati tudi njim, kolikor bo le mogoče; to je sicer zahtevno, toda skušali bomo ugoditi enim in drugim, da bi se čutili povezane in vključene v versko življenje. Najprej smo govorili z nadškofoma Bommarcom in De Antonijem. Zdi se, da so ljudje vzeli zadevo zares. Kot geslo smo si izbrali pomoč bližnjemu ali ljubezen Boga po ljubezni do bližnjega. Tudi mi lahko namreč pademo med "razbojnike". Po zgledu Jezusa Kristusa skušamo biti Samarijani, to pomeni usmiljeni ljudje, ki živijo svojo ljubezen do Boga po ljubezni do bližnjega.

Kakšno vlogo imate pri tem vi?

Misijon smo najprej načrtovali za naši župniji, Rupo-Peč in Gabrje-Vrh sv. Mihaela, potem je g. Marjan Markežič predlagal, da bi to naredili skupaj.

Tako je nastalo širše območje; zajelo je vse slovenske župnije, ki so to želele. Ponudil sem se, da jim pripravim teren, same pa morajo nadaljevati. Našel sem misijonarje, stopil z njimi v stik. Zlasti smo mislili na mladino in družine. Potrebno je, da se versko življenje utrdi spontano, seveda z veliko potrditvijo; zajeti moramo celotno družbo. Če koga ni bilo že več let v cerkev, naj vseeno pride v misijonsko središče v družino, da tudi on sliši Božji glas in se mu odpre. Zaupamo v Božje delovanje, v Božjo milost. Delamo, kolikor moremo, vse, kar je v naših močeh, toda vse je odvisno od Boga.

Kako potekajo srečanja v družinah?

Zberemo se pri družini, ki se je za to prijavila, srečanje začnemo z molitvijo za ljudski misijon, kaj preberemo iz Svetega pisma, nato duhovnik kaj pove; ponekod nastopajo tudi laiki, ki so za to usposobljeni. Potem pride na vrsto razgovor. Vse skupaj traja eno uro, ponekod tudi pol drugo uro. Ljudje v začetku oklevajo, malo jih je treba spodbuditi in radi sprejemajo. Pri pogovoru se osredotočimo na eno temo (vero, mladino, družino...), potem to steče in sami vidijo, da jih to nagovarja. Vsaj z molitvijo smo začeli tako pripravo že pred dvema letoma.

Je jubilejno sveto leto dalo kaj zagona duhovni poglobitvi naših vernikov?

Ja in ne. To so vedno bolj zunanje slovesnosti. Naše srečanje v Ogleju je sicer zelo lepo uspelo, z duhovno koristjo mnogih, saj so mnogi prišli k spovedi, maši, obhajilu; začutili so to potrebo. Vsi pa ne. Ljudje je treba iskati. Spomnil sem se prijatelja zamorca Vatussija v Rimu, kako je "ošolal" kardinale in škofo pred vsemi: "Vi mislite, da kot misijonarji prihajate k nam, 'divjakom', malo pozovite in vsi moramo priteči k vam. Tega pa ni več! Pridite k nam ponižno, spoznajte naše razmere, z nami se zmenite, dvignite našega človeka!"

Tako je tudi pri nas. Spominjam se, kako je msgr. Jakob Ukmar pred 35 leti govoril: "Gospodje, ko bodo škofje hodili od vrat do vrat vabiti ljudi v cerkev, takrat bodo za Cerkev zlati časi." Tedaj bo Bog deloval po teh ljudeh, ki bodo hodili iskati "izgubljeno ovco" in jo bodo pripeljali v cerkev. Zdi se, da je imel msgr. Ukmar zelo prav. Škofje hodijo danes od vrat do vrat tudi po nas duhovnikih; mi obiskujemo vsako družino, brez izjeme. Tam se kaj ustavimo, kaj vprašamo, povemo, tako da ljudje čutijo, da jih nismo pozabili. Vsi to radi sprejemajo.

Zadnji teden oktobra bo žetev vse te priprave. V načrtu imamo med drugimi srečanja z bolniki, po domovih, na šoli, v tovarnah, na pokopališčih. Zajeti želimo vse ljudi v njihovi vsakdanjosti, tako da bi začutili, da je Bog z njimi, da nismo predani "razbojnikom", ki od povsod prežijo. Peter lepo pravi v svojem pismu: "Hudič hodi okrog kakor rjoveč lev in išče, koga bi požrl." Pravi še: "Ustavite se mu v veri, vedoč, da so vaši bratje v istih preizkušnjah po svetu." Bodimo torej usmiljeni Samarijani. Ni treba, da imamo pomilovanje, ampak pristno usmiljenje in ljubezen do sočloveka. To ni lahko. Zato molimo in upamo, da bomo to dosegli.

SVETNIK TEDNA

26. MARCA

SILVESTER ČUK

EVGENIJA, MUČENKA

Nobena vera v zgodovini se ni širila tako naglo kot islam. Osemdeset let po smrti Mohameda, njenega začetnika, so muslimanski Arabci osvojili vso severno Afriko in čez Gibraltar prestopili v Španijo in tam ustanovili svoje kraljestvo ali po arabsko emirat. Kristjane so muslimanski Arabci na splošno spoštovali kot "vernike knjige" Svetega pisma - in kristjani so smeli svojo vero javno izpovedovati. Ponavadi je bilo sožitje dokaj vzorno, včasih pa so nastopila obdobja nestrpnosti, ko so muslimani kristjane preganjali in jim krtili osnovne pravice. Tako se je dogajalo v 10. stoletju v Kordovi, mestu v Andaluziji, ki so ga kalifi (muslimanski vladarji) hoteli spremeniti v zahodno Meko. Kordova se je razvila v pomembno kulturno središče, morda celo najpomembnejše v tedanji Evropi.

Kalifu Abd-er-Rahmanu III., ki je iz Kordove vladal Španiji v letih 912-961, je bila napoti vsaka možna osebnost, ki je bila v oporo krščanski zavesti, in so jih zato pod kako pretvezo odstranili iz javnega življenja. Tu in tam se je primerilo, da so vnetim vernikom grozili s smrtjo, stanovitne Kristusove pričevalce pa so dejansko usmrtili. Leta 923 je morala zaradi svoje verske neustrašenosti umreti tudi sveta Evgenija, ki je zdaj ponos krščanske Kordove.

Njenega življenja nihče ni natanko popisal, dasi so jo spisi in govorniki opevali kot "najlepšo lilijo španskega vrta". S svojim vzornim življenjem in prepričljivo zgovornostjo je rojake budila in spodbujala k bogoljubnosti in odločnemu nastopu v javnosti. Imela je tolikšen vpliv, da so muslimanske oblasti postale nestrpne, čeprav jim ni neposredno nasprotovala. Njena privlačna osebnost je predstavljala nevarnost za ugled islamske vere. Morala je v ječo, kjer se je kot angel varuh zavzela za nekega desetletnega dečka, ki je bil ves obupan. Pod njenim vplivom se je tako opogumil, da je rad trpel za Kristusa. Evgenijo so zaradi njenega vpliva na druge jetnike ločili. Uporabili so vse sposobnosti, da bi jo prepričali, da je islam popolnejša vera kot pa krščanstvo. Kakšna pridobitev bi bila za gospodarje v deželi, če bi Evgenija prešla na njihovo stran!

Tega seveda niso dosegli, dobili pa so priložnost, da so ji naprtili krivdo, ki je po islamskih zakonih vredna smrtne obsodbe. Evgenija je odkrito povedala svoje mnenje o Mohamedu in o koranu, zanje je bilo to sramotenje islamske vere. Po zakonu je bila obsojena na smrt z obglavljenjem. Evgenija je to sprejela kot izredno milost božjo. V zaupanju v božjo pomoč je smrt pozdravila kot bližnjo pot v nebesa, čeprav je njeno mlado srce pred kruto smrtjo trepetalo. Ob spominu na mučence in združena z njimi je pokazala v smrti tako junaštvo, da je bil to za vse še močnejši klic k zvestobi in veri, kakor prej v življenju njene besede in zgled.

Pokopali so jo v cerkvi sv. Pavla v Kordovi, ki stoji v okraju, imenovanem De los Marmolejos, zato so Španci to svojo mučenko imenovali Evgenija de Marmolejos. Leta 1544 so v tej cerkvi našli lep, a poškodovan napis, ki v latinščini 10. stoletja slavi njene kreposti in se priporoča njeni mogočni priprošnji. Po tej najdbi se je njeno čiščenje znova razširilo.

Ime Evgenija izhaja iz grške besede "eugenes" in po naše pomeni "blagoroden, plemenitega rodu". To lepo ime je na slovenskih tleh silno redko posejano.

IZJAVA KOMISIJE PRAVIČNOST IN MIR

O OBRATOVALNEM ČASU TRGOVIN OB NEDELJAH

V Sloveniji traja polemika med ministrice za gospodarstvo Teo Petrin, ki je sprejela odlok, ki omogoča obratovanje trgovin tudi ob nedeljah, in sindikati, ki nasprotujejo nedeljskemu delu. Le-ti poudarjajo, da potrošniki večino nakupov opravijo med tednom, zaradi česar so trgovine ob nedeljah in praznikih lahko zaprte, kar je sicer običajno tudi v drugih državah. Ob tem tudi opozarjajo, da naj bodo nedelje in prazniki čas počitka za delavke in delavce v trgovinah, saj so zlasti prodajalke že zdaj preobremenjene in pogosto tudi žrtve raznih izsiljevanj hodiš trgovskih podjetij ali pa zasebnih trgovcev.

Zahteve sindikatov je s posebno izjavo podprla tudi Komisija Pravičnost in mir pri Slovenski škofski konferenci. V dokumentu je zapisano, "da Komisiji sprično novega Pravilnika o obratovalnem času, s katerim je ministrice do kraja liberalizirala obratovalni čas trgovin in dopustila, da so trgovine

neomejeno odprte tudi ob nedeljah, izraža začudenje in zaskrbljenost. Že 8. februarja letos je Komisija objavila posebno Izjavo Proti izkoriščanju zaposlenih in za zaščito družine, s katero je opozorila na nesprejemljivost podaljševanja obratovalnega časa trgovin zaradi škodljivih posledic za zaposlene delavke in delavce ter njihove družine. Zadnji odlok ministrice za gospodarstvo treh dejstev sploh ne upošteva, sedanje slabe ramere bo le še poslabšal. Očitno so ga narekovali interesi trgovinskega (merkantilističnega) lobija, ki se ne menijo za koristi ljudi. Komisija Pravičnosti in mir odločno podpira zahteve sindikatov, da ministrice takoj umakne omenjeni pravilnik. Hkrati Komisija poziva člane katoliške Cerkve in vse druge državljane in državljanke, ki cenijo družinsko življenje in nedeljski počitek, da se, razen v najnujnejših primerih, odpovedo nakupom ob nedeljah".

PREJŠNJO NEDELJO V VATIKANU

SVETI OČE ZA ŽIVLJENJE IN PROTI KULTURI SMRTI

"Človeštvo se mora braniti pred kulturo smrti in pred številnimi napadi na življenje!" je vzkliknil Janez Pavel II. v nedeljo ob molitvi angelskega čiščenja. Zato si je zaželel, da bi človeštvo "zopet doživelo prenovljeno pomlad življenja v spoštovanju in sprejemanju vsakega človeškega življenja". Tako je minulo nedeljo ponovil svoj poziv k odpiranju življenju in spet obsodil današnje, vse bolj prisotno in napadalno "kulturo smrti", kot sam imenuje odklanjanje življenja in zapiranje pred njim. "Pred kulturo smrti in pred, žal, vse bolj številnimi napadi na življenje ne smemo nikdar pozabiti na dejstvo, da moramo z vsem srcem in vsemi močmi braniti človeško življenje v vseh obdobjih življenja, od spočetja do večernega zaha-da. Prav zato si želim, da bi današnje človeštvo zopet doživelo prerajeno pomlad življenja in bi vsi bolj spoštovali in sprejemali vsako človeško življenje, na obrazu katerega se vidi odsev Kristusove podobe."

Sveti oče je spregovoril o svetosti vsakega človeškega življenja najbrž tudi zato, ker se na 25. marec praznuje Kristusovo spočetje; ta dan se namreč obhajaja Marijino oznanjenje, trenutek, ko je angel oznanil Mariji, da bo postala Mati Boga. Ta praznik je sveti oče izkoristil, da je pozval najprej vse kristjane in nato vse druge, "naj iz občudovanja do te skrivnosti in razmišljanja o tem skrivnostnem dogodku dobijo novo moč in duhovno energijo za oznanjanje evangelija življenja."

Spomnil se je tudi, da je bil lani ob istem času v Nazaretu: "Zelo sem bil ganjen, ko sem pokleknil v preprosti votlini, v kateri je Marija slišala angelo besede in privolila, spregovorila je svoj 'fiat' in se popolnoma predala Bogu in božji volji."

...IN PROTI ŠIRJENJU SEKT V JUŽNI AMERIKI

Minulo soboto, 24. t.m., je sveti oče sprejel v Vatikanu delegacijo južnoameriških škofov, članov Papeške komisije za Latinsko Ameriko, in se z njimi po-

govoril o verskem stanju v Latinski Ameriki. Še posebno se je zavzel za večjo budnost pred naraščanjem števila verskih sekt in njihovega kvarnega vpliva na življenje kristjanov. "Potrebno je najti pravilne pastoralne rešitve, da se te težke zadeve s sektami uredijo; zato morate preveriti pastoralno delo ter pastoralne metode, ki se jih sedaj poslužujete, in se zlasti zavzemati za to, da pomnožite in okrepite krajevna občestva in misijone; pri tem se morate nasloniti na evangelijske možnosti čistega ljudskega verskega čuta," je dejal. "In sami dobro veste," je še dodal sveti oče, "kako važno vlogo igrajo krajevni oznanjevalci evangelija, kajti tam, kjer delujejo duhovniki, redovniki in redovnice ali pa laiki, ki so zvesti apostolskemu delu, sekte ne žanjejo velikih uspehov. Res je sicer, da je vera božji dar, a se sama ne obnavlja in se ne ohranja brez prepotrebne dela oznanjevalcev evangelija!"

JUP

5

ČETRTEK,
29. MARCA
2001

LEP USPEH NAŠIH ZBOROV

Sicer so veliki zmagovalci letošnjega tekmovanja Ljubljanski madrigalisti, ki jih vodi primorski zborovodja Matjaž Šček. Zbor je prejel 93,7 točk in zlato plaketo mesta Maribor, poleg tega pa je prejel tudi nagrado za najboljšo interpretacijo obvezne pesmi (za mešane zbor je bil to *Pater noster* Pavleta Merkurja) in denarno nagrado v višini 300.000 tolarjev kot najvišje uvrščeni zbor na tekmovanju. Ostali zbori, ki so prejeli zlato plaketo, pa so Komorni zbor De profundis iz Kranja (93 točk), mešani zbor Cantemus iz Kamnika (90,7), Komorni zbor Nova Gorica (90,3), Komorni mešani zbor iz Domžal (90) in že prej omenjeni MePZ Hrast iz Doberdoba (90). Komorni zbor Nova Gorica, mlad sestav, ki ga vodi priznani Ambrož Čopi, je na letošnjem tekmovanju tudi prejel nagrado kot najvišje uvrščeni zbor, ki je prvič nastopil na Naši pesmi, poleg tega pa še nagrado za najboljšo interpretacijo sodobne slovenske skladbe, ki je bila *Mlini življenja* Uroša Kreka. Nagrado za najboljšo interpretacijo ljudske pesmi pa je prejel zbor De profundis iz Kranja za prekmursko ljudsko *Vöra bije* v priredbi Uroša Kreka. Za žirijo pa je najbolj perspektivni zborovodja dirigent kamniškega

zbor Cantemus Sebastijan Vrhovnik. Na tekmovanju Naša pesem 2001 se je v treh dneh na odru dvorane Union zvrstilo 24 zborov (dva ženska, 7 moških in 15 mešanih), ki so združevali 600 pevcev. Odpetih je bilo 96 skladb, po ugotovitvah predsednika žirije Andraža Hauptmana (ostali člani so bili Stojan Kuret, dr. Borut Smrekar, Karmina Šilec in Marko Vatovec) pa kakovost slovenskih zborov raste, zaskrbljujoč podatek pa predstavlja nizka udeležba ženskih zborov.

Če se povrnemo k našima zamejskima zboroma, sta oba nastopila na zadnjem tekmovalnem koncertu v nedeljo, 25. t.m., dopoldne. Dirigent MePZ Hrast Hilarij Lavrenčič je poleg obvezne pesmi za to priložnost izbral še *Oče naš hlapca Jerneja* Karola Pahorja, skladbo Stanka Jeričija *Tebi, Gospod in venček ljudskih iz Benečije Konjička imam prubistrega* v priredbi Danieleja Zanettovicha. MePZ Gallus Resonet pa se je pod vodstvom Janka Bana predstavil z *Glorio* iz Gallusove maše *Missa super undique flammatis*, skladbo *Mary Hines* Samuela Barberja in beneško ljudsko *Peletinček je zapjeu* v priredbi Hilarija Lavrenčiča. Letos pa so bili primorski zbori na splošno manj uspešni kot v zadnjih letih, seveda če uspešnost merimo po količini prejetih zlatih plaket. Razen "zlatih" Novogoričanov in Doberdobcev so ostali prejeli srebrne in bronzaste plakete. Tako so srebrne plakete prejeli Komorni zbor Ipavska iz Vipave (88,7 točk), že omenjeni MePZ Gallus Resonet (88), Komorni moški zbor iz Izole (85,7) in MePZ Postojna (80), bronasto pa Primorski akademski zbor Vinko Vodopivec iz Ljubljane (79,7).

NL

ROBERT FAGANEL RAZSTAVLJA V RIMU

ZAVEZAN NARAVI

Dne 28. t.m. se je v Rimu v sloviti ulici umetnikov, v ulici Margutta, v likovni galeriji *Il Saggiatore* uspešno končala pregledna razstava goriškega slikarja Roberta Faganela. Razstava likovnih del goriškega slikarja tržaškega rodu je bila svečano odprta 15. t.m. in prijetnega kulturnega dogodka se je v središču Rima udeležilo tudi veliko slovenskih ljudi. Med njimi sta bila tudi prva človeka slovenske države v Rimu, in sicer veleposlanik Republike Slovenije pri Svetem sedežu dr. Karel Bonutti ter odpravnik poslov veleposlanika Republike Slovenije v Rimu g. Jože Sušmelj (na fotografiji z zakoncem Fa-

ganel). Robert Faganel je v Rimu razstavljal predvsem olja na platno: 30 platen večjega formata, ki jih je rimskim ljubiteljem likovne umetnosti predstavil pod zgovornim naslovom *Popotovanje* (In itinere). Pod tem naslovom je umetnik zbral lep pregled svojega štiri desetletja dolgega družjenja s paletami in predvsem pa z naravo, ki ji ostaja zvest ves čas, odkar slika.

V Rimu je Faganel predstavil olja iz vseh svojih obdobij in zajetnih ciklov, ki smo jih zvečine spoznali поблиže pri nas na njegovih samostojnih in skupinskih razstavah. Čeprav je v Rimu predstavil zlasti slovenske in goriške krajine, ni pozabil na platna z motiviko Krasa, Vipavske doline, Brd, a tudi svojih značilnih motivov s Havajev, Kanarskih otokov, ameriških vedut in poslikav, za katere je našel snov in navdih v črni Afriki, kamor se je podal pred leti na študijsko potovanje s sebi sorodnimi slikarskimi dušami.

Predvsem pa se je hotel Robert Faganel predstaviti v Rimu kot slovenski slikar, ki živi v Gorici, a pozna matično domovino kot svoj žep, saj skorajda ni več kraja na Slovenskem, kjer še ne bi bil s svojim stojalom, paletami, čopičem in s svojim obveznim slamnikom, ki si ga posadi na glavo vedno, ko gre v naravo iskati krajinske izreze in vedute. Tako je nastalo v naravi izjemno številno likovnih del, ki jim je lastno predvsem to, da so Faganelovo podoživljanje narave in obenem nenehno čudenje nad skrivnostno lepoto njenih barv in harmonične usklajenosti narave, v kateri se goriški umetnik sicer zaveda svoje majhnosti in nepomembnosti, a morda prav zato toliko slika. Kot da bi skušal ujeti čarobno igro svetlobe in barvnih odtenkov narave, in sicer skozi dovršeno risbo, debele namaze in samosvojo paletno barvo, ki najdejo svoj izvor v naravi sami.

Zato je likovni kritik Italo Evangelisti upravičeno zapisal v spremni list razstave v galeriji *Il Saggiatore*, da je Robert Faganel umetnik, "ki skuša nenehno ujeti skrivnostno govorico narave in se skuša z njo nemo pogovarjati". V svojem kritičnem zapisu Italo Evangelisti tudi postavlja Faganelovo umetnost ob bok sodobni likovni umetnosti, le da goriškemu umetniku priznava bogato znanje in še bogatejši likovni izraz, zavezanost in zvestobo naravi in figuraliki ter dejstvo, da ni nikdar sledil modnim in ne galerijskim likovnim tokovom, kar mu je sicer večkrat zaprlo vrata v marsikateri razstavni prostor in imelo predvsem pri nas za posledico tudi nenaklonjenost določenega dela umetniške kritike, ki je vse svoje adute stavila na abstraktno in drugo slikarstvo, a je Robertu Faganelu prav to tudi omogočilo, da je ostal zvest samemu sebi in svojemu prepričljivemu slikarstvu, ki vedno sloni na dobri risbi in zavestnem odlikavanju narave v vsej njeni lepoti.

Robert Faganel bo v kratkem v goriški Državni knjižnici predstavil svojo veliko monografijo v treh jezikih.

JUP

POVOR Z MLADIM GLASBENIKOM

KDO JE PATRIK QUAGGIATO?

MARTIN MARUSSI

Kot je naš tednik že poročal, je bila v soboto, 10. t.m., v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici predstavitev pesmarice *Gorica, glej*, ki sta jo Združenje cerkvenih pevskih zborov in Zveza slovenske katoliške prosvete v Gorici izdali kot rezultat skladateljskega natečaja ob 1000-letnici Gorice. Na natečaju je bil izbran in nagrajen tudi mlad glasbeni umetnik Patrik Quaggiato. Prosili smo ga za kratek pogovor.

Najprej bi te prosil, če se lahko na kratko predstaviš.

Star sem osemnajst let, doma sem iz Štandreža in obiskujem četrti letnik Državnega industrijskega tehničnega zavoda Jurij Vega v Gorici. Z glasbo sem se začel ukvarjati že v poznem otroštvu, ko sem začel igrati na klavir. Ker pa moj oče ljubiteljsko igra boben, sem se pozneje približal tudi temu instrumentu. Trenutno študiram oba ta instrumenta na Glasbenem inštitutu Fondazione Musicale Citta' di Gorizia. Tretje leto igram na tolkala v godbi na pihala iz Trziča, v zadnjem času pa sem začel sodelovati s skupino Shipyard Jazz Town Orchestra prav tako iz Trziča, ki se ukvarja tudi z modernjšo lahko glasbo. Z zborovskim petjem se tudi ukvarjam dolgo časa. Pel sem v domačem mladinskem pevskem zboru in tudi v zboru glasbene šole. Z zborom glasbene šole Piccoli cantori Isontini sem pred leti nastopil tudi v operi *Carmen* francoskega skladatelja G. Bizeta v areni v Veroni. Trenutno pojem pri domačem mešanem pevskem zboru Štandrež, pred letom dni sem začel peti tudi pri MePZ Lojze Bratuž iz Gorice. Sicer pa pomagam tudi kot organist v župniji.

Pri katerih skladateljih si se navdihoval za svojo uglasbitev nagrajene pesmi in kako so skladbe sploh nastale?

Navdihoval sem se pri skladbah Pavleta Merkurja, Lojzeta Lebiča, Štefana Maurija in drugih. Vendar, kot je povedal skladatelj Mauri na nagrajevanju, ima vsak skladatelj seveda svoj stil, svojo govorico, svojo glasbeno obzornje, kar se potem kaže v njegovih delih. Težko je reči, na katerega skladatelja sem se bolj opiral, saj pri vsakem nekaj izvirnega in novega odkriješ in pri vsakem veliko odneseš ter se od njega naučiš. Seveda moraš potem sam razvijati svojo pot, svoj slog. Osebnost sem se v skladbah prizadeval, da bi pritegnil pozornost poslušalca in ga obenem tudi presenetil z menjavanjem ritma. Tako sem razvil skladbe, ki menjujejo ritem iz petčetrinskega v sedemčetrinski takt. Čeprav se vse pesmi igrajo okrog istih tonov, sem skušal iskati nove prijeme in nove tonalitete. S tem sem skušal iskati neko novo izvirnost.

Skladbe so nastale tako, da sem najprej prebiral besedilo pesmi. Ko sem prišel v stik z besedilom, sem začel pisati note, ki so se mi zdele najbolj primerne. Skladbe so potrebovale svoj čas, da so prišle "na dan", tako da sem precej časa delal na njih.

Kdaj si začel skladati?

"Skladbice", če jih lahko tako imenujemo, sem začel pisati pri osmih letih. To so bile preproste pesmi, podobne tistim, ki se jih učijo začetniki pri klavirju; ko sem pozneje postal bolj pozoren tudi do lahke glasbe z radia in televizije, sem začel pisati zahtevnejše skladbe, vedno na področju lahke glasbe.

Katere želje imaš za svojo prihodnost?

Rad bi se profesionalno ukvarjal s tolkali, saj imam na tem področju tudi največ možnosti. Na deželni ravni je malo glasbenih delavcev, ki se posvečajo temu instrumentu. S klavirjem je težje, saj je dosti bolj poznan in je zato veliko glasbenih strokovnjakov, ki se z njim ukvarjajo. Rad bi postal profesor tolkal, vendar to pomeni dodatnih pet let študija na konservatoriju v Trstu. V Gorici mi namreč šola ne nudi možnosti, da bi dokončal študij. Manjkajo instrumenti in vse postane težje. Pri srcu pa mi je tudi delovanje z zbori, in sicer dirigiranje. Obstajajo možnosti strokovnega ukvarjanja na tem področju kakor tudi s kompozicijo.

Kot študent računalništva si doma tudi na tem področju. Ti je računalnik kaj pomagal pri komponiranju?

Moram povedati, da mi računalnik precej pomaga pri pisanju skladb. Velikokrat pišem lastnoročno samo s svinčnikom in notnim papirjem in preizkušam melodijo na klavirju. Vendar za pesem *Gorica, glej*, ki se je na natečaju uvrstila na tretje mesto, sem vse napisal in preizkušal na računal-

niku. Lažje je, ko na vpisane note v računalnik pritisneš tipko in slišiš melodijo, ki si jo pravkar napisal. Lažje se potem osredotočiš in koncentriráš samo na melodijo in ne na igranje. Sam računalnik ti seveda lahko tudi na sami dve noti ustvari nove aranžmaje in ti posreduje note, ki si jih sam nisi niti predstavljaj. Seveda je tudi tu zadeva omejena, ker računalnik sam nima več kot toliko kombinacij.

Računalnik gradi ustvarjalnost umetnika ali jo omejuje?

Gotovo je, da ima sam računalnik svojo ustvarjalnost, ki je odvisna od sposobnosti računalnika oziroma glasbenega programa samega. Vendar tudi računalnik ima svoje omejitve. Če si skladatelj po naravi, ti bo sama melodija privrela od znotraj, iz tvoje duše; drugače si boš pomagal s pripomočki, kot je lahko računalnik. Seveda velikokrat pišem in pišem, temu posvečam ogromno časa, vložim veliko napora in truda v neko skladbo in iz vsega tega ni nič; drugič pa kar tako napišem nekaj not mimogrede in na koncu spoznaš, da ima nastala skladba svojo veljavo. Vse to je odvisno tudi od časa, ki ga imam na razpolago za pisanje.

ZANIMIV KULTURNI VEČER V DRŽAVNI KNJIŽNICI V GORICI

O POROČILU MEŠANE
KOMISIJE ZGODOVINARJEV

NEOBJAVLJENE RESNICE

V etičnem kodeksu časnikarjev je med drugim zapisano, da ima javnost pravico izvedeti resnice oziroma brati in poslušati ali gledati neizkrivljene dogodke. To je tudi naša dolžnost, je pa tudi ena izmed pravic bralcev, poslušalcev ali gledalcev.

Tako slovenska kot italijanska javnost v našem primeru še vedno nestrpnost pričakujeta skupno in dokončno poročilo mešane komisije zgodovinarjev, ki sta jo Italija in Slovenija zadolžili, naj razčisti polpreteklo zgodovino naših krajev.

Že res, da se pred vsakimi volitvami, tako na krajevni kot na državni ravni, domala vsakodnevno pojavljajo v časopisju nepotrebne in iz trte izvirne analize predvojnega, medvojnega in povojnega dogajanja na Primorskem; prah, ki ga je dvignila tretja stran *Primorskih novic* z objavo beležk zgodovinske komisije pod naslovom *Pogled v skupno preteklost*, pa je morda že nekoliko pretiran.

Sopredsednica omenjene mešane komisije, zgodovinarica dr. Milica Kacin Wohinz, v tržaškem italijanskem dnevniku zahteva opravičilo koprškega lista, češ da ni imel pravice objaviti del beležk, ki so bile osnova za sklepno, še neobjavljeno poročilo komisije.

Kje pa je pravica do resnice? Mar so skorajšnje volitve spet izgovor, da poročilo ne pride na dan, ker bi lahko škodilo ali koristilo eni ali drugi politični opciji? Mar resnica, ki je prišla na dan iz nevtralnega vira, kakršen bi moral biti vsak zgodovinar, ni pogodu eni ali drugi državi?

ALPIN

BISERI SLOVENSKE POEZIJE V DANTEJEVEM JEZIKU

V Državni knjižnici v Gorici so v petek, 23. marca, v v organizaciji italijanske osrednje mestne knjižnice, Združenja književnikov Primorske, Krožka za družbena in politična vprašanja Anton Gregorčič in Društva Ars priredili lepo obiskan kulturni večer z naslovom *Slovenska poezija v italijanski*.

Prisotne je pozdravil ravnatelj knjižnice v ulici Mamelli dr. Marco Menato, ki je dejal, da je vesel kulturnega večera, in to predvsem zato, ker je za sobivanje dveh narodov v mestu in seveda tudi ob meji temeljnega pomena predvsem poznavanje in medsebojno spoštovanje. Poslušalci so najprej prisluhnili predsedniku Združenja primorskih književnikov Juriju Paljku, ki je prikazal delovanje Združenja in povedal nekaj več tudi o zborniku-antologiji *Tja in nazaj-Andata e ritorno*, ki ga je Združenje primorskih književnikov izdalo minulo leto. Prav ta zbornik je bil namreč prvič predstavljen italijanskemu bralcu, saj je goriška predstavitev prva, ki so jo priredili v Italiji. Združenje pa namerava antologijo predstaviti tudi v Trstu, ker želi, da bi se italijanski bralci seznanili s slovensko poezijo, še posebno pa s slovenskimi pesniki, ki živijo tik ob italijanski meji in tudi v Furlaniji-Juljski krajini. Znana prevajalka in kulturna delavka iz Sežane Jolka Milič je namreč pripravila prvi del dvojezične antologije, ki slovenske pesnike predstavlja tudi italijanskemu bralcu. Za leto pa pripravlja drugi del, v katerega bodo uvrščeni vsi tisti književniki Primorske, ki niso zajeti v prvem delu.

Predsednik Slovenskega stalnega gledališča iz Trsta dr. Filibert Benedetič je pripravil obširen predstavitevni esej o slovenski poeziji v italijanski in se še posebej zaustavil pri antologiji *Tja in nazaj-Andata e ritorno*. Povedal je, da gre za velikansko prevajalsko delo Jolke Milič, pravzaprav za umetniške prevode, ki italijanskemu bralcu ponujajo 31 slovenskih pesnikov, od katerih je vsaj deset prvostopnih imen slovenske literature, medtem ko so drugi sicer manj znani, a to še ne pomeni, da gre za slabo literaturo. Dr. Filibert Benedetič je tudi

FOTO: B. MURAC

povedal, da gre za izjemno kulturno delo, saj italijanskemu bralcu na obširen način predstavlja slovensko poezijo. V svojem pogledu na izvajanje se je tudi omejil na v Italiji živeče slovenske pesnike in jih podrobno umestil v današnji slovenski literarni prostor. Ker je bil študijski esej dr. Benedetiča skrbno, predvsem pa strokovno in v bleščeči italijanski napisan, ga bodo objavili v kulturni reviji *Iniziativa Isontina*, kar tudi kaže o potrebi po sorodnih prireditvah.

Igralka Slovenskega stalnega gledališča iz Trsta Lučka Počkaj je doživetu in pretanjenemu interpretiranju izbor pesmi v slovenskem in italijanskem jeziku, medtem ko sta profesorja Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel v Gorici Aleksander Sluga in Fabio Devetak prepričljivo zagrala nekaj glasbenih utrinkov.

Ravnatelj Slovenske narodne in študijske knjižnice Milan Pahor je za ta večer pripravil majhno razstavo knjig slovenskih literarnih del, ki so prevedena v italijansko, in je tudi napovedal, da sta se skupaj z ravnateljem goriške Državne knjižnice, dr. Marcom Menatom, dogovorila za večjo razstavo knjig prevodov slovenskih del v italijansko in italijanske literature v slovenski jezik in bosta za to veliko razstavo pritegnila k sodelovanju še knjižnico Franceta Bevka iz Nove Gorice in Ljudsko knjižnico Damir Feigel iz Gorice. Razstava knjig s prevodi italijanskih avtorjev v slovenski jezik in slovenskih v Dantejev bo v Državni knjižnici v Gorici jeseni letos in bo spadala v okvir praznovanja tisočletnice prve omembe Gorice, pokazala pa naj bi, kako dejansko naroda ob meji živita skupaj pa področju literature.

Slovenska poezija v italijanski je bil naslov lepega kulturnega večera v Državni knjižnici, takega, kakršnih si samo želimo lahko več, tudi zaradi naše prepoznavnosti in pa zato, da bi nas sosedje bolje spoznali.

7

ČETRTEK,
29. MARCA
2001

ZAGOTOVILA REKTORJA
UNIVERZE V LJUBLJANI

POMOČ PRI RAZVIJANJU UNIVERZITETNEGA SREDIŠČA V NOVI GORICI

Rektor Univerze v Ljubljani prof. dr. Jože Mencinger je 21. t.m. obiskal visokošolsko izobraževalno, raziskovalno in znanstveno ustanovo Politehnika v Novi Gorici, ki uspešno deluje že pet let. Ustanovljena je bila kot Fakulteta za znanosti o okolju in je prva v Sloveniji začela z izvajanjem podiplomskega študijskega programa *Znanosti o okolju*. V tem študijskem letu izvaja štiri študijske programe, v katerih se usposablja prek 400 študentov, med katerimi so tudi posamezniki iz tujine. Raziskovalci iz Politehnike posegajo po uglednih slovenskih in mednarodnih nagradah, objavljajo prispevke v priznanih tujih znanstvenih revijah in sodelujejo s številnimi znanstvenimi zavodi po vsem svetu. Politehnika že postaja zbirnica kot del visokošolskega središča, ki bo obsegalo tudi Slovensko Istro. Rektor ljubljanske Univerze si je v Novi Gorici ogledal laboratorije Politehnike, se pogovarjal z vodstvom zavoda in svoje vtise povzel na srečanju s časnikarji. Poudaril je, da podpira nastajanje nove slovenske univerze s središčema v Novi Gorici in Kopru, in dejal, da bosta Univerza v Ljubljani in nova na Primorskem lahko sodelovali tudi z izmenjavo profesorjev in drugih visokošolskih učiteljev.

Mestni svet mestne občine Nova Gorica je medtem sprejel poročilo o delovanju Politehnike v letu 2000 in sklenil, da za potrebe zavoda odkupi velik del prostorov v nekdanji zgradbi zunanjetrgovinskega podjetja Primorje-export v Rožni dolini.

M.

PREJŠNJI TEDEN OBČNI ZBOR V TRSTU

POMEMBNO SREČANJE SLAVISTICNEGA DRUŠTVA TRST-GORICA-VIDEM

VERA TUTA

V četrtek, 22. marca, je bil v Trstu občni zbor Slavističnega društva Trst-Gorica-Videm. V uvodnem delu se je predsednica občnega zbora, prof. Marija Cenda, spomnila treh preminulih članov, Neve Godnič, Jožka Baše in Nade Pertot. Posebno prof. Pertotova je bila ena gonilnih sil društvenega delovanja. Nato je predsednica društva prof. Majda Kaučič Baša podala poročilo o preteklem delovanju, posebno o tistih pobudah, ki so se trajno vrasle v naš prostor, kot je npr. dijasko tekmovanje v znanju materinščine za Cankarjevo priznanje in pa vsakoletno zborovanje primorskih slovenistov, imenovano Primorski slovenistični dnevi. Letos bodo potekali v Gorici 19. in 20. aprila v znamenju tisočletnice

USLUŽBENCI GM NA CESTI
Zaradi izredno hudih finančnih težav je vodstvo Glasbene matice sklenilo odpustiti ob koncu šolskega leta vse učno osebje. Predsednik dr. Drago Štoka v daljšem sporočilu navaja razloge ter vzroke, zaradi katerih je vodstvo GM bilo prisiljeno sprejeti dračistični ukrep. Zaščitni zakon, ki je pravkar postal veljaven, sicer predvideva ustanovitev slovenske sekcije pri konservatoriju Tartini v Trstu, vendar bo gotovo poteklo še mnogo časa, preden bo določilo zakona izpolnjeno, ne glede na to, da je GM opravljala in bi morala še dalje opravljati tudi splošno kulturno poslanstvo v korist slovenske narodne manjšine v Italiji.

prve omembe Gorice in slovenske prisotnosti v njej. Predsednica je nato podala še blagajniško poročilo in nadzorni odbor je podal razrešnico dosedanjemu odboru. Nato se je razvila debata o perečih problemih naše stvarnosti, posebno na področju šolstva in kadrovanja. Prof. Andreja Duhovnik je opozorila na šolsko reformo, ki se pravkar oblikuje v Italiji brez jasnih okvirov glede programov slovenščine na raznih stopnjah, in je predlagala šolsko sekcijo delovanja, da bi sami izdelali smernice in programe v pomoč učiteljem. Nato sta prof. Lojzka Bratuž in prof. Marija Pirjevec z videmske oz. tržaške univerze opozorili na neurejeni položaj slovenske na fakultetah, kjer se poučuje. Predvsem je zaskrbljujoča zaprtost Pedagoške fakultete, ki doslej v treh letih ni niti začela reševati vprašanja in v bistvu onemogoča izobrazbo slovenskim učiteljem. Z ukinitvijo Pedagoškega liceja, kot jo predvideva reforma, bomo Slovenci ostali sploh brez slovenskih učiteljev. Prof. Lelja Rehar je opozorila na pomen pravičnega poučevanja slovenščine za tujce, saj vemo, da se v zadnjih letih zanimanje močno povečuje.

Diskusiji so sledile volitve; novi društveni odbor sestavljajo: Lučka Abram, Lojzka Bratuž, Sara Burolo, Andreja Duhovnik, Živa Gruden, Majda Kaučič, Marija Kostnapfel, Olga Lupinc, Marija Mihašič, Marija Pirjevec, Slava Starc, Vera Tuta in Neva Zaghet. Za društvene funkcije in programske smernice delovanja se bo novi odbor zmenil na prvi odborovi seji, napovedani za 4. april.

NA REŠETU

NAPAKE V ETRU

Če le morem, poslušam oddajo, na katero sem že opozorila, Pet minut za boljši jezik prof. Diomire Fabjan Bajc. Upam, da jo posluša čim širši krog ljudi, predvsem tisti, ki se s slovenščino ukvarjajo poklicno: šolniki, časnikarji, radijski uslužbenci, kulturni in javni delavci. In da sem samo zato, ker sem bolj pozorna, v zadnjem času zasledila v tisku in po radiu uporabo več paronimov... Seveda bolj zбоdejo v oči tiskane napake, medtem ko napake, izgovorjene v eter, "zletijo", po starem latinskem pravilu "verba volant, scripta manent". Vendar pa ima slovenski radio veliko zaslug pri ohranjanju in izboljševanju pa tudi odgovornosti pri slabšanju slovenske besede v zamejstvu. Zato je nujno, da odgovorni za časnikarski oziroma programski oddelek bdijo nad pravilnostjo in govorno podobo slovenščine, ki gre preko radia in televizije. Danes se ne bom ustavila pri jezikovnih napakah, ampak pri vprašanju, ali sme vsakdo pred mikrofonom. Ne govorim o gostih, intervjuvancih itd., ampak o časnikarjih, voditeljih ali avtorjih oddaj... Pri tem sem v zadregi, saj ne morem imenovati "grešnikov" in zato tvegam, da bom prizadela koga, ki je čisto nedolžen.

Časnikarji, zaposleni pri časopisih, opravijo svoje delo s tem, da napišejo članek. Radijski časnikarji poročila v zadnjih letih tudi berejo in nastopajo pred mikrofonom: to je gotovo zanje dodatne obremenitev. Za nekatere ne predstavlja nobenega problema, za nekatere pa to je problem. Ne vem, če je za to, da postane radijski časnikar, potrebno, da obvlada osnove pravega, smiselnega branja, melodijo stavka... Včasih dvomim.

V programskem pasu se zvrsti veliko programistov in sodelavcev. Na srečo je med njimi precej takih, ki so dobri ali celo zelo dobri. Nekateri imajo manjše napake (kako zgrešeno vrednost vokalov, prepevanje pri podajanju teksta), ki bi jih z lahkoto odpravili, ko bi jih kdo nanje opozarjal. Pa menim, da jim ne, ker se jih od prve do zadnje oddaje trdno držijo. Spet drugi imajo precejšnje težave predvsem v prostem govoru, iščejo besede, skoraj ne znajo zaključiti enega stavka, kar naprej si pomagajo z raznimi mašili... Večkrat gre za sodelavce, ki sodelujejo že dolga leta, ni pa opaziti nobenega napredka. Ali se ti ljudje nič ne poslušajo?

Če slišim te stvari jaz - in poleg mene ogromno drugih ljudi, ki se pričujejo nad slovenščino, ki jo slišijo po radiu -, bi jih morali slišati tudi odgovorni za programe. Jim je vseeno? Se ne da nič narediti? Ali kdo sledi posebno mladim, ko se vključijo v delo na radiu?

Prav v teh dneh vabijo po Radiu Slovenija na avdicijo za novinarje. Zanimiv je radijski reklamni spot, v katerem povedo, kaj naj kandidati od službe pričakujejo. Med drugim opozorijo tudi na to, da izbranci prvo leto ne bodo smeli pred mikrofonom - verjetno zato, da jih usposobijo za delo pred mikrofonom. Pa tudi nekatere privatne postaje v Sloveniji imajo za sodelavce najprej avdicije, nato pa za izbrane tečaje govora. Mislim, da bi moralo vodstvo Radia zadolžiti nekoga, da sledi neizkušenim sodelavcem, ter nuditi možnost izpopolnjevanja vsem: časnikarjem, programistom in zunanjim sodelavcem, ne pa da so - kot se zdi - prepuščeni samim sebi.

TEJ

SPOROČILO TRŽAŠKE OBČINE

NA VOLJO SO DAVČNI
OBRAZCI 730/2001

Občina Trst sporoča, da so prispeli in so že na razpolago občanov obrazci 730/2001 za prijavo dohodkov v l. 2000. Na razpolago so tudi ovojnice modela 730-1 za koriščenje izbire, komu nameniti odbitek 8 od tisoč.

Posamezni davkoplačevalci lahko dvignejo obrazce na distribucijski točki v ul. Ronchetto 77 od ponedeljka do petka od 9. do 13. ure, poleg tega pa še na sedežih občinskih izpostav v mestu in okolici v urah, ko so le-te odprte. Izpostave so seveda naslednje: Vzhodni Kras, Doberdobska ulica 20; Zahodni Kras, Prosek 220; Rojan-Greta-Barkovlje, Largo Roiano 3/3; Sv. Vid-Staro mesto, ul. Locchi 23/b; Nova mitnica, ul. Giotto 2; Kjadin-Rocol, ul. dei Mille 16; Valmaura-Naselle sv. Sergija, ul. Paisiello 5/4; Sv. Jakob, ul. Caprin 18/1.

Poleg tega so obrazci na voljo za posamezne davkoplačevalce tudi v uradu za odnose z javnostjo tržaške občine na Velikem trgu 4/e, kjer jih bo mogoče dvigniti od ponedeljka do četrta od 8. do 18. ure, ob petkih in sobotah pa od 8. do 14. ure. Obrazci se lahko dvignejo v davčnem uradu (Servizio Tributi) v ul. Genova 6 v pritičju od ponedeljka do petka od 9. do 13. ure.

Dvig večjih količin obrazcev je možen le na distribucijski točki v ul. Ronchetto 77. V tem primeru je potrebna pisna prošnja na navadnem papirju, kjer naj bo razvidno točno število obrazcev, ki jih zainteresirani namerava dvigniti. Prošnjo je treba oddati osebi, ki je zadolžena za distribucijo.

Obrazci 730/2001 so dosegljivi tudi v elektronskem formatu, in sicer po internetu na spletni strani italijanskega finančnega ministrstva (<http://www.finanze.it>).

SLOVESNOSTI OB 20-LETNICI ODPORTE MEJE

MEJO JE TREBA ODPRAVITI TUDI
V GLAVAH IN ZAVESTI LJUDI

IVAN ŽERJAL

V petek, 23., in v soboto, 24. t.m., so v Boljuncu in Hrpeljah potekale slovesnosti ob 20-letnici pobude *Odpрте meje*. 22. marca 1981 je namreč v Bottaču več tisoč ljudi lahko prost, brez dokumentov, prečkalo tamkajšnji mejni prehod. Pobuda, ki sta jo takrat začeli občini Dolina in Sežana (sedaj Dolina in Hrpelje-Kozina), se je z leti razširila na vse občine tržaške pokrajine (Trst, Milje, Dolina, Zgonik, Repentabor in Devin-Nabrežina), na goriški občini Doberdob in Sovodnje, ki spadata pod Kraško gorsko skupnost, in na vse slovenske obmejne občine z istrskega, brkinskega in kraškega območja, se pravi Koper, Hrpelje-Kozina, Sežana, Komen in Miren-Kostanjevica. Osrednje vodilo manifestacije pa je tudi ostalo nespremenjeno: mir, kultura, sodelovanje in omikano sožitje na slovensko-italijanski meji.

Tako na boljinski kot na hrpeljski slovesnosti (govorniki so bili dolinski župan Boris Pangerc in senator Fulvio Camerini v Boljuncu ter hrpeljski podžupan Albin Pečar in predsednik slovenskega parlamenta Borut Pahor v Hrpeljah) je bilo med drugim poudarjeno, da je pobuda *Odpрте meje* prispevala k temu, da je že pred padcem Berlinskega zidu bila izoblikovana zamisel o življenju ljudi ob meji. Že takrat, ko je Evropo še ločevala železna

FOTO KROMA

zavesa, se je začela podirati meja, in to ne samo v fizičnem, ampak tudi v psihološkem smislu, se pravi, da se je meja skušala odpravljati tudi v glavah ljudi. Takrat je *Odpрта meja* pomenila sposobnost sobivanja dveh različnih družbenih ureditev, nato dveh suverenih narodov in držav, danes pa pomeni sožitje brez meja v skupni Evropi. Ideje, na katerih temelji ta pobuda, pa v času integracijskih procesov odpravljajo meje, ki si jih postavljamo sami. Dokaz, da so se razmere spremenile, je tudi nedavno sprejetje zaščitnega

zakona za slovensko manjšino v Italiji, ki po besedah Boruta Pahorja pogloblja in krepi medsebojno spoštovanje in zaupanje med Slovenijo in Italijo ter prinaša novo kvaliteto v odnosih med obema narodoma in državama.

Slovesnosti v Boljuncu in Hrpeljah sta pomenili tudi uvod v letošnji niz pobud ob jubilejni, 20. izvedbi manifestacije *Odpрте meje* 2001. Tako bo 7. aprila na mejnem prehodu Cerej odprta meja med občina Milje in Koper; 28. aprila bosta odprta meja imeli občini Sežana in Trst na mej-

nem prehodu Bazovica-Lipica; 6. maja bo mejni prehod Gorijsko-Mavhinje gostil odprto mejo med občinami Devin-Nabrežina, Zgonik in Komen; 13. maja bo na mejnem prehodu Repentabor odprta meja med občinama Repentabor in Sežana; isti dan pa bo odprta meja potekala tudi na Goriškem, in sicer med občinami Doberdob, Sovodnje in Miren-Kostanjevica na mejnem prehodu Opatje selo. 17. novembra bo zaključna slovesnost, ki jo bosta priredili občini Dolina in Hrpelje-Kozina. Ob 20-letnici *Odpрте meje* je prišlo tudi do vrste drugih zanimivih pobud. Italijanska telefonska družba Telecom Italia je namreč izdala telefonsko kartico za 5.000 lir, ki je posvečena pobudi *Odpрте meje*. Kartica ima dvojezičen, slovensko-italijanski napis. To je prvič, da Telecom Italia izda dvojezično kartico (izjema je Južna Tirolska). Poleg tega je prišlo tudi do izdaje Z-Card, zgibanke z najosnovnejšimi informacijami o pobudi *Odpрте meje*. V kulturno-informativnem centru v Boljuncu pa so odprli na ogled arheološko razstavo *Pred 70.000 leti* na Malem Krasu - kosti, živali in ljudje v Jami Medvedov, ki sta jo pripravila Slovensko kulturno društvo Valentin Vodnik iz Doline in oddelek za arheologijo Univerze v Pizi.

Pobuda *Odpрте meje* se je torej - mimo očitkov o iskanju reklame za njene politične pobudnike - v dvajsetih letih iz nekega simboličnega enodnevnega odprtja kakega stranskega mejnega prehoda razvila v večplastno pobudo, ki se utegne še širiti in zadobivati nove dimenzije. Predvsem pa je pomembna njena funkcija odpravljanja ne toliko fizičnih kot predvsem miselnih pregrad. Na tem področju je bila pot začrtana, opravljenega je bilo veliko dela, marsikaj pa je treba še postoriti, da se prebivalci na obeh straneh meje - in predvsem "zamejski" in "matični" Slovenci - bolje spoznajo, ker se še vedno opaža preveč nerazumevanja in samozadostnosti. V nasprotnem primeru tvegamo, da ostanemo le pri lepih besedah.

IN MEMORIAM

PROF. STANISLAV
SOBAN

MARIJAN BAJC

Smrt prof. Stanislava Sobana ni bila povsem nepričakovana, a je kljub temu hudo prizadela poleg njegovih sorodnikov tudi njegove številne prijatelje in znanke. In teh je imel pokojni profesor res mnogo. Nekaj jih je še iz predvojnih in medvojnih časov, ko je takrat mladi diplomiraneec prava stal ob strani hudo preizkušenemu slovenskemu človeku.

V težkih in napetih povojnih razmerah je dr. Soban z Goriškega prišel v Trst in tu ostal do smrti, čeprav se je rad vračal v domače vipavske kraje in na Goriško. Povsod so ga prijazno sprejeli, saj je tudi on našel za vsakogar lepo besedo in ga znal vzpodbudno zadržati v razgovoru. Skrbno je gojil medčloveške odnose, ki so mu bili pomembno nadomestilo v njegovem samskem življenju.

Tudi na Tržaškem, kjer je preživel nad 50 let svojega plodnega življenja, je navezal številne stike in mnogim dajal na razpolago svoje bogato znanje in sposobnosti. In prav teh je imel veliko. Njegovi nasveti in mnenja so bili zanesljivi, ker je vsako zadevo preučil v vseh podrobnostih. Zato so ga mnogi prosili za nasvet tako na osebnem kakor tudi na raznih drugih področjih. Mnogo zaslug ima zlasti na šolskem področju, prav tako pa je veliko koristnega naredil tudi v vodstvu openske, sedaj Zadržne kraške banke. Ko si je prevzel kakšno nalogo, jo je izpeljal do kraja.

Po značaju je bil pokojni profesor izredno vesten, natančen in redoljuben. A ob teh lepih lastnostih je izžareval tudi zelo bogato srčno kulturo, s katero je oplajal sogovornika in obenem tudi samega sebe. Rad je imel vse, kar je bilo lepo in dobro. Tak je bil v zasebnem in javnem življenju.

Na Tržaškem je šlo skozi njegovo šolo na stotine slovenskih dijakov, ki ga bodo prav gotovo

o ohranili v najlepšem spominu. Poleg učne snovi je v razredu posređoval dijakom tudi ljubezen do slovenstva v vseh njegovih razsežnostih. Včasih nekoliko suhoparne učne predmete je skušal popestriti s človeško toplino. Zaradi pomanjkanja ustreznih učbenikov iz pravnih in gospodarskih ved je sam skrbno sestavil številna skripta in jih izdal v knjižni obliki, da so imeli dijaki na voljo potrebne učne pripomočke. Njegova skrb in ljubezen do slovenskega jezika sta bili tolikšni, da je to njegovo delo lahko še danes dobra osnova za pravno in upravno izrazje, ki bo potrebno pri uvajanju slovenske terminologije ob izvajanju zaščitnih določil.

Tudi zato je bil prof. Soban najprimernejša oseba, ki ji je pred leti Slovenska skupnost lahko zaupala sestavo osnutka zakonskega predloga o zaščiti slovenske manjšine v Italiji. S formalno pravnega in tudi vsebinskega vidika je bil osnutek postal ogrođje vsem nadaljnjim osnutkom. Prav je, da se ob nedavni odobritvi zaščitnega zakona spomnimo tudi na to. Osebo sicer ni nikdar v ničemer silil v ospredje, je pa vse do zadnjega skrbno in prizadevo spremljal dogajanje v naši skupnosti.

Ne nazadnje pa je treba še povedati, da je bil prof. Soban prepričan kristjan, ki je krščanstvo tudi živel. In prav pristno krščanstvo je navdihovalo vse njegovo življenje.

SLOVO OD PRILJUBLJENE
NAPOVEDOVALKEUMRLA
JE JUTA
KRAŠEVEC

V Logatcu je bil v torek, 27. t.m., pogreb dolgoletne sodelavke in napovedovalke tržaškega slovenskega radia Jute Kraševce, ki je umrla sredi prejšnjega tedna na Golniku, kamor je žal zaman šla iskat pomoči za svoje zadnje čase zelo zrahljano zdravje. Bilo ji je 72 let.

Rodila se je v Cerknici na Notranjskem. Oče Ciril je bil odvetnik in notar, mati pa gledališka igralka in operna peva Slavica Mezgec. Kmalu po drugi svetovni vojni se je s sestro Deso preselila v Trst, ki je bilo materni rojstno mesto. Obe sta bili dolga leta zunanji sodelavki Radia Trst, Jute pa je bila šele leta 1976 stalno nameščena kot napovedovalka in je to delo opravljala do upokojitve leta 1986. Bila je odlična napovedovalka, tako po svoji lepi, pravilni izgovorjavi kot po svojem barvitom glasu. Lahko rečemo, da so jo poznale cele generacije poslušalcev in poslušalk slovenskega tržaškega radia, saj jih je med drugim seznanjala z veselimi in žalostnimi dogodki, ki so sestavni del življenja vsakega človeka.

Bog ji daj večni mir in pokoj.

NOV KORAK K ENAKOPRAVNOSTI

DVOJEZIČNA IZDAJA
OBČINSKEGA
STATUTA V TRSTU

Prejšnji teden je v dvojezični, italijansko-slovenski izdaji, izšel statut občine Trst. Statut, ki v svojem prvem členu izrecno omenja slovensko prisotnost v občini, je tržaški občinski svet odobril že leta 1994, kmalu po nastopu levosredinske uprave župana Riccarda Illyja, v naslednjih letih pa je bil večkrat spremenjen zaradi novih zakonskih predpisov, tako da je bilo zadnje besedilo odobreno v občinskem svetu marca lani.

Dvojezični občinski statut je nov korak na poti priznavanja enakopravnosti slovenskega jezika v tržaški občini. Dogodka se v krajšem tiskovnem sporočilu veselita zlasti tržaška občinska svetnica stranke Slovenske skupnosti Peter Močnik in Andrej Berdon, ki sta slovenski prevod zahtevala že leta 1994, ko je občinski svet sprejel prvo verzijo statuta. Takrat se je danes že bivši župan Illy obvezal, da bo poskrbel za prevod tega temeljnega občinskega dokumenta. V komunikaciji se Močnik in Berdon zahvalujeta Illyju in sedanjim občinskim upravi, ki je po njunem mnenju pokazala pozornost za slovensko problematiko, istočasno pa pričakujeta, da se bo ta pozornost izkazala

tudi ob drugačnih priložnostih.

Močnik in Berdon sta izkoristila izid dvojezičnega, italijansko-slovenskega občinskega statuta, da sta poudarila še vedno aktualen pomen samostojnega slovenskega nastopanja, saj opozarjata tudi, da je dejanje, kot je slovenski prevod občinskega statuta, podčrtalo pomembnost prisotnosti izvoljenih predstavnikov edine slovenske stranke v Italiji, ki so pri županu zahtevali in dosegli nov ukrep pri uresničevanju narodnostnih in jezikovnih pravic naše manjšine.

PESEM MLADIH 2001 V KULTURNEM DOMU

REVIJA JE POSTALA VELIK PEVSKI PRAZNIK OTROK IN DRUŽIN

MARTINA SLAVEC

Tržaški Kulturni dom se je v nedeljo, 25. marca, napolnil z živahno množico mladih pevcev, ki so se v štirinajstih različnih zborovskih sestavih udeležili tradicionalne revije *Pesem mladih*. Letos je bila ta revija otroških in mladinskih zborov že dvaintrideseta po vrsti, saj jo od leta 1971, ko se je njen podnaslov glasil še *Naša mladina poje, igra in pleše*, prireja Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta.

Treba je reči, da se te pobude v zadnjih letih udeležujejo predvsem otroški zbori in da so mladinski zbori pri nas že prava redkost, tako da postaja *Pesem mladih* pravzaprav srečanje otrok, ki stopajo na odreske deske kot člani društvenih, župnijskih in tudi šolskih zborov. Na letošnjo izvedbo se je tako prijavilo kar osem zborov iz različnih tržaških osnovnih šol in celo enega vrtca, in sicer: Prežihov Voranc iz Doline, Alojz Gradnik z Repentabra, Venturini iz Boljunca, France Bevk z Opčin, Mara Samsa in Ivan Trinko od Domja in iz Ricmanj, Fran Milčinski s Katinare, Fran Saleški Finžgar iz Barkovelj, ki pa se je zaradi boleznih otrok odpovedal nastopu, in otroci iz škedenjskega vrtca. Ponovno množično sodelovanje osnovnošolskih zborov na *Pesmi mladih*, ki je na začetku devetdesetih let zabeležila upad udeležencev, je to revijo v zadnjih letih na novo obogatilo z mnogimi mladimi glasovi in obrazil ter jo zapečatilo kot veliki pevski praznik otrok in njihovih družin. Treba pa je reči, da so pravi stebri pobude župnijski in društveni zbori, ki se je vsako leto bolj ali manj redno udeležujejo, in se od njihovega celoletnega in konstantnega dela opazajo pri tem zahtevnejšem nastopu večja koncentracija, pravilnejša dikcija in nasploh bolj zbrana izvedba pesmi. Med temi velja še posebno omeniti zbor Kraški cvet iz Trebč in Fran Venturini od Domja, pa tudi ostale, se pravi zbor Ladjica iz Devina, A. M. Slomšek iz Bazovice, Zvonček z Repentabra, zbor župnij Sv. Križ in Prosek in pevsko skupino Mlade note od Domja, ki so se prav tako vsak na svoj način potrudili.

Na letošnjo izvedbo pa je bilo opaznih kar nekaj sprememb. Najprej nas je presenetilo pomanjkanje zaključne skupne pesmi, ki se je v teh tridesetih letih uveljavila že kot neka velika himna revije. To dejstvo je treba verjetno pripisati strogim varnostnim omejitvam, ki onemogočajo prosto gibanje take množice kakih tristošestdesetih otrok v Kulturnem domu. Vendar se srečanje tako ne konča na nek navdušujoč in množičen način, temveč kot nek čisto običajen koncert, čeprav vsi, ki smo na njem kdaj zapele, dobro vemo, da je to veliko več. *Pesem mladih* je trenutno, ko se vsak pevski sestav preizkuša pred številnejšo in zahtevnejšo publiko ter v veliki in akustično ne ravno hvaležni dvorani. Zato ostaja ponavadi ta spomladanska revija vsem

FOTO: KROMA

mladim pevcem kot pomemben spomin, obenem pa tudi iz leta v leto predstavlja nov izvir, zaradi česar moramo letos obžalovati dejstvo, da se vodstvo Rai, kljub predlogu slovenskega programskega oddelka, ni odločilo za televizijsko snemanje prireditve, ki bi vse otroke dodatno razveselilo in navdušilo.

Na letošnjo revijo pa tudi ni bilo običajnega govora, kar je trajanje programa skrajšalo, obenem pa nekoliko povečalo

vlogo napovedovalcev. Letos sta to bila Peter Raseni in Martina Slavec, ki sta na začetku podala nekaj uvodnih besed o namenu in pomenu glasbe in rednega zahajanja na pevске vaje pri vsestranskem razvoju otrok. Še posebno za pevске sestave pa je bila razveseljujoča denarna nagrada, ki jo je Slovenska prosvetna matica podelila vsem nastopajočim v spomin na gospodarstvenika, javnega in kulturnega delavca dr. Petra Udoviča, ki bi prihod-

njega 3. maja dopolnil sto let.

Na splošno pa je tudi letošnja revija potekala zelo živahno in tekoče. *Pesem mladih* se bo na tak ali drugačen način ponovila tudi naslednje leto, saj smo opazili, da otrok po naših vaseh še ne primanjkuje. Nujno pa bi bilo, da bi se je udeležili tudi mestni otroški pevski zbori, saj je to poglavitni način, da si zagotovimo dobre odrasle slovenske pevce tudi v samem Trstu.

PREJELI SMO

PESEM MLADIH: KRITIČNO O ODNOSU RAI-A

Podpisani zborovodje otroških pevskih zborov, ki so sodelovali v nedeljo, 25. marca, na zborovski reviji *Pesem mladih* v Kulturnem domu v Trstu, obžalujemo, da mnogi starši in prijatelji ter ljubitelji petja niso mogli v dvorano zaradi natančnih predpisov in varnostnih navodil. Veselili smo se, da bodo ti starši in ostali lahko sledili nastopom svojih otrok vsaj po televizijskih zaslonih, saj so nas organizatorji celo prosili za note izvajanih pesmi in za opis izvedb z možnimi nastopi solistov ali instrumentalistov, ker to potrebuje televizijska režija pri svojem delu. Radi smo posredovali to gradivo, ker se zavedamo pomena in koristi tovrstnih posnetkov. Zanimivo in koristno se nam zdi tedensko oddajanje posnetkov minulih izvedb *Pesmi mladih* in *Male Cecilijanke*. Ob "arhivski" vrednosti so namreč ti televizijski posnetki tudi dragocen pripomoček za tehnično analizo nastopov, vodenja zbora in samega petja, kar nam pomaga pri izboljšanju ravni petja.

Ko so nam povedali, da televizijskega snemanja tokrat ne bo, smo bili razočarani in žalostni, saj ta sklep vodstva deželnega sedeža Rai kaže na omalovažujoč odnos, ki ga ima ne le do našega pedagoškega in kulturnega dela, pri katerem sodeluje skoraj 400 otrok, ampak tudi do vseh slovenskih davkoplačevalcev, ki s plačevanjem naročnine Rai podpiramo javno radiotelevizijsko družbo v Italiji. Zato menimo, da je vodstvo

deželnega sedeža Rai, s tem da je obšlo mnenje slovenskih programistov-režiserjev in odpovedalo snemanje, ravnalo ne le v protislovju s svojim institucionalnim poslanstvom, ampak tudi proti svojim osnovnim interesom, saj si Rai s takimi odločitvami oziroma krog podpornikov. Vprašani uredniki slovenskih programov so opravičevali ta sklep z varčevalno politiko, ki jo vodi vodstvo Rai-a, vendar nam niso mogli dati enako tehtno opravičljivega odgovora, glede pomanjkanja kulturne občutljivosti in smisla za programsko zanimivost snemanja nastopa štirinajstih otroških zborov s celega tržaškega ozemlja.

S spoštovanjem
(SLEDI 14 PODPISOV)

KRITIČNO O NAČRTU SESLJANSKEGA ZALIVA

Načrt o preureditvi Sosljanskega zaliva je v zadnjih časih doživel vrsto kritičnih ocen. Načrt, ki ga je lastnica zaliva, družba SS. Gervasio e Protasio, predstavila javnosti lani jeseni, predvideva med drugim popolno zaprtje zaliva avtomobilskemu prometu, dostop do obale preko podzemne vlečnice in oblikovanje popolnoma novega, manjšega zalivčka na področju kamnoloma med drugim z izgradnjo turističnega naselja. Načrt je naletel na vrsto negativnih ocen in pomislekov, in to ne samo pri opoziciji, ampak tudi pri nekaterih strankah upravne večine, ki menijo, da je načrt preobsežen. Ta stališča so prišla do izraza na mnogih javnih srečanjih o tem vprašanju, ne nazadnje je tako srečanje priredila tudi Slovenska skupnost v sredo, 21. t.m., na sedežu devinskih zborov. SSK zaskrblja predvsem gradnja novega naselja, ki se utegne spremeniti iz turističnega v pravo osemnajsto vas devinsko-nabrežinske občine.

SKAVTSKA DEJAVNOST

VELIKONOČNO SREČANJE TRŽAŠKIH VODITELJEV

Tržaški skavtski voditelji so se pretekli konec tedna srečali v Ligu nad Kanalom. Tja so se odpravili, da bi se nekoliko oddaljili od mestnega vrveža in vsakdanjega hitrega ritma življenja. Prenočevanje spada v že ustaljeno navado tržaških skavtov, ki v adventnem in postnem času skušajo organizirati taka srečanja, ki bi tudi odrasle članice organizacije pripravila na najbolj pomemben verski dogodek leta. To dokazuje željo mladih, da ne bi skrbeli samo

za rast mlajših članov organizacije, temveč tudi za osebno rast vsakega posameznika.

Tržaške voditelje je v tem času spremljal g. Tone Bedenčič, cerkveni asistent za tržaški del skavtske organizacije, ki je skupaj s tržaško načelnico Prižadavno pumo pripravil duhovni del programa. Le-ta je slo-nel na molitvah in pogovorih o postnem času in o spokornosti. Med raznimi psalmi in berili iz evangelija ter petimi pesmimi so se skavti posvetili za-

OBVESTILA

DRUŠTVO HOSPIC iz Slovenije prireja 30. marca 2001 ob 17. uri v prostorih Pedagoškega liceja A.M. Slomšek devettedensko izobraževanje prostovoljcev: Bližu v težkem času, z naslednjo vsebino: srečanje z umiranjem in izkušnje z življenjem; proces umiranja; celostna obravnava bolečine; soočanje družine s smrtjo; komunikacija z umirajočim bolnikom in svojci; zdravilna moč odnosa; duhovnost; slovo in žalovanje; filozofija HOSPICA in lik prostovoljca. Prijavi se lahko kdorkoli od študenta do upokojenca na tel. št. 040 631203 Slovensko dobrodelno društvo - vsak četrtek od 16. do 18. ure ali po faksu na isto tel. številko; na tel. št. 040 370846 Slovenska prosveta - vsak delavnik v dopoldanskem času ali po faksu na tel. št. 040 633307 in za dodatne informacije vsak delavnik na tel. št. 040 421880 Branka Sulčič.

SKD BARKOVIJE in Glasbena matica prirejata na sedežu društva v ul. Bonafata 6 v soboto, 31. marca t.l., Večer z Mozartom. Nastopile bodo učenke iz razreda prof. Eleonore Jankovič, pri klavirju prof. Beatrice Zonta. Začetek ob 20.30.

SV. MAŠA za edinost bo v ponedeljek, 2. aprila, v dnevi obletnice smrti sv. Metoda, v Marijinem domu v ul. Risorta 3 v Trstu ob 17. uri. Na razpolago bodo Ekmenski zborniki. Vljudo vabi Apostolstvo sv. Cirila in Metoda v Trstu.

DRUŠTVO SLOVENSKEGA izobražencev in Knjižnica Dušana Černeta vabita v ponedeljek, 2. aprila, na predavanje o zgodovinskem razvoju slovenske državnosti v razmišljanju pisatelja in zgodovinarja Vlada Habjana. Predavanje bo v Peterlinovi dvorani v Donizettijevi ulici 3. Začetek ob 20.30. Vabljeni!

SLOVENSKO DOBRODELNO društvo bo podelilo Flajbanove študijske podpore v četrtek, 5. aprila t.l., ob 18. uri na sedežu v ul. Mazzini 46, prvo nadstropje.

DAROVI

ZA NOVI GLAS: N.N. 100.000 lir.
ZA LAČNE otroke: Marija Marc 50.000 lir.

ZA SKLAD Nade Pertot: K.P. 100.000 lir.

ZA SLOMŠKOV dom v Bazovici: v hvaležen spomin na g. Marijana Živica daruje Marta Požar 50.000 lir; v isti namen Zinka in Darko Cerkvenik 100.000 lir.

ZA MARIJIN dom pri Sv. Ivanu: v hvaležen spomin na g. Marijana Živica daruje Marta

Požar 50.000 lir; v isti namen Zinka in Darko Cerkvenik 50.000 lir.

OB SREČOLOVU, ki ga je pripravil rojanski cerkveni pevski zbor na Prešernovi proslavi v Marijinem domu, se je nabralo 800.000 lir za misijonarje: Danilo Lisjak, Burundi, s. Marjeta Mrhar, Madagaskar, Franci Pavlič, Bolivija, Jože Adamič, Madagaskar, Pepi Lebreht, Togo, Radko Rudež, Zambija, Ivan Kešpet, Indija, in Bogdana Kavčič, Ruanda, za vsakega po 100.000 lir.

Za misijonarja Pavla Bajca - Slonokoščena obala: Franc Sak-sida ob prodaji znamk daruje 100.000 lir.

Za misijonarja Ernesta Sak-sido - Brazilija: N.N. 50.000 lir; N.N. 1.000.000 lir.

ZA CERKEV v Nabrežini: Caharija 50.000 lir; F.B. 20.000; Pahor 35.000; Paulina 80.000; Srenja 30.000; ; pustovanje 100.000; bolniki 50.000; Kakeš 100.000; Marcucci 100.000; D.G. 50.000; Radović 50.000; O.E. 10.000; Gregori 35.000; P.U. 1.450.000 (plus 1.000.000 za romunsko semenišče); Garetti 50.000; Majda 50.000; Metlikovec 15.000; Ina 50.000; Pupis 50.000; Gruden 30.000; Volpi 30.000; Kralj 30.000; Rudež 20.000; Terčon 45.000 lir.

ZA CERKEV na Pesku: Marija in Danica Marc ob spominu na svoje pokojne 50.000 lir.

ZA CERKEV v Ricmanjih: obiskovalci Marijine hiše v Trstu 300.000 lir; I.K., Trst, v zahvalo sv. Jožefu 300.000 lir; Antonija Vuk, Domjo, 40.000 lir.

ZAHVALE

SLOVENSKA VINCENCIJEVA konferenca se iskreno zahvaljuje vsem, ki so ji v spomin na prof. Lauro Abramovo darovali za pomoč obeh v stiski. Bog povmi!

NABREŽINA - Najprej za izvirno mesečno predavanje prof. Licie Pahor v župnijski dvorani v sredo, 14. marca, o moralnih vrednotah naših pesnikov in pisateljev, kakor tudi recitatorjema Gregorju Pertotu in Dušanu Jazbecu.

Potem posebne čestitke in zahvala za podoživljanje trpljenja Lojzeta Bratuza v nabrežinski cerkvi z uspešnim recitalom Ecce Homo v nedeljo, 18. marca, v izvedbi članov Radijskega odra in openskega zbora pod vodstvom Janka Bana v režiji Matejke Peterlin.

Tretja zahvala pa naj gre za prireditev ob Materinskem dnevu v nedeljo, 25. marca, bodisi v cerkvi z nastopom otrok, še posebej pa v župnijski dvorani z doživetim govorom Pinice Legiša, diapozitivi naših mamic in nadvse uspelo veseloigro Čudna bolezen, ki so jo predstavili znani igralci dramske skupine iz Štandreža.

Še praznovanja sv. Jožefa ne smemo izpustiti, saj je lepo uspelo pri kamnarski tvrdki Zandomeni 19. marca, kjer je bila sv. maša z lepim številom domačih delavcev in vernikov.

✚ Deželno vodstvo Slovenske skupnosti se klanja spominu
DR. STANISLAVA SOBANA,
somišljenika,
večkratnega kandidata
in očeta predloga
zaščitnega zakona.

V PONEDELJEK POSVET V ORGANIZACIJI
POKRAJINSKE UPRAVE

KAM PO LETU 2000

Prejšnji ponedeljek je bil na goriškem sejmišču dokaj zanimiv in dobro obiskan celodnevni posvet o gospodarskih perspektivah širšega goriškega območja v prihodnjih letih oz. po letu 2000. Za organizacijo in postavitev pobude je poskrbel pokrajinska uprava, ki je nemalokrat pokazala, da se zaveda delikatnega obdobja, ki ga doživlja naše ožje območje, in nujnosti, da se novim izzivom, do katerih bo prišlo v bližnji prihodnosti, primerno pripravi.

Da je bil na posvetu govor predvsem o odpiranju naše po-

teji tudi nadaljujemo. Subvencije, na katere smo bili navedeni v zadnjih desetletjih, so del zgodovine skupaj z železno zaveso, privaditi se bo torej treba na nov sistem. S slovenskimi podjetji in slovensko obmejno stvarnostjo je treba in primis sodelovati v iskanju skupnih poti. Nevarnost slovenske konkurence je namreč omenil marsikateri govornik, ki je stopil za mikrofonom. Univerza, infrastrukture, mednarodna vloga Goriške, turistična ponudba, prožnejša javna uprava in agilnejša dežela, smotnejše izkoriščanje sredstev

VEČER SAKRALNE ZBOROVSKÉ GLASBE

Zdelo se je, da so se sloke svete podobe na mojstrskih poslikavah Toneta Kralja v župnijski cerkvi sv. Andreja ap. v Štandrežu prejšnji petek, 23. t.m., veselile življenjskosti kulturnega utripa v svetišču zbrane slovenskega ljudstva, ki je z žlahtnim izrazom zborovskega petja počastilo Vsemogočnega z biseri sakralne glasbe. Tudi to nam je letos ponudila 32. izvedba zborovske revije *Primorska poje*, te široko zasnovane in razvejane pevske prireditve, ki jo s številnimi soorganizatorji prirejajo Zveza pevskega zborov Primorske, Zveza slovenskih kulturnih društev Trst-Gorica-Videm, Zveza slovenske katoliške prosvete Gorica in Zveza cerkvenih pevskega zborov Trst. Revija, ki se je začela v Izoli prve dni marca, se nadaljuje v kulturnih domovih, šolskih dvoranih, cerkvah in drugih kulturnih prostorih skoraj vsak konec tedna vse do srede maja po raznih krajih obmejnega pasu, od slovenske Istre do Tromeje. V Gorici so primorski zbori že nastopili 18. t.m. v KC Lojze Bratuž.

Štandreški večer je bil posvečen izrecno duhovni zborovski glasbi, zato je tudi potekal v cerkvi, v eni najlepših goriških cerkev. Kot je uvodoma povedal eden od voditeljev domačega Prosvetnega društva Štandrež Silvan Zavadlav, je prav cerkev najprimernejši prostor za tako glasbo. Izbrana zborovska glasba, žal, ni vedno na dnevnem redu, še posebno v času, ko nam ni niti vedno dano odločati, kaj naj poslušamo. Tudi zato, je še rekel Zavadlav, je pomembno, da ostajamo zvesti svoji kulturni tradiciji, da bi uspešno kljubovali poplavljenju in poenostavljenju, s katerima grozi globalizacija. In re-

FOTO: BUMBACA

vija Primorska poje je, dodajamo, kot prireditelji res dragocena priložnost srečanja vseh tistih, ki imajo radi našo zborovsko pesem in vidijo v njej enega najpristnejših sadov slovenske ljubiteljske kulturne dejavnosti. Takim pobudam moramo ostati zvesti tudi zato, da znova in znova izpričamo svojo živo in ustvarjalno prisotnost na zahodnih obronkih slovenskega narodnega ozemlja, kjer moramo vsak dan potrjevati svojo istovetnost, tudi po tisoč letih izpričane prisotnosti na goriški zemlji. Prav razveseljivo je zato videti, da sestavlja primorske zborove lepo število mladih, ki jim torej slovenska beseda in kulturna zakladnica še kaj pomenita.

Nastop v Štandrežu, katerega točke je povezovala Martina Nanut, je uvedel mešani pevski zbor Angelski spev z Ollice, ki je nastal lani in je tokrat prvič nastopil na tej reviji. Temperamentno ga je vodila mlada Katarina Čibej. Zbor je prav lepo odpel štiri pesmi in pokazal bogato glasovno razkošje razmeroma maloštevilnega sestava; zlasti lepo je izzvenela

Nova zapoved Matije Tomca. Sledil je tercet Ver laetum z Opčin, v katerem pojejo, poleg vodje Rossane Paliaga, še Darja Vitez in Matejka Bukavec. Tercet, ki je nastal pred petimi leti in rad sega po neobičajnih sporedih, je ob orgelski spremljavi Luise Antoni na koru predstavil Tartinijevo skladbo *Stabat mater*, sicer zahtevno in daljše delo, ki je v dobri izvedbi treh pevk nudilo pravi umetniški užitek številnim poslušalcem; ti so ga s posebno toplino in navdušenim aplavzom tudi primerno nagradili. Pred oltar je nato stopil mešani pevski zbor Sv. Anton iz Kobarida pod vodstvom Damjane Uršič; gre za sestav, ki deluje že trinajst let in je tokrat drugič nastopil na tej reviji. Tudi zato, ker je v njem veliko mladih, zbor z veseljem poje in bogati nedeljska bogoslužja v domači župniji. Po spevnem Hladnikovem *Večernem zvonu* je zbor Sv. Anton zapel tudi Mozartov *Ave verum* in še dve skladbi slovenskih avtorjev. Tanja Lapanja Brenčič je vodila mešani pevski zbor Godovič, ki si zlasti v zadnjih letih prizadeva, da bi se ka-

kovostno čimbolj razvil. To se je odražalo tudi v repertoarju, saj so pevci tega sestava predstavili poleg dveh slovenskih pesmi še Haydna, Schuberta in Saint-Saens. Na vrsto je prišel tudi mešani pevski zbor Mačkolkje, ki obstaja že od leta 1949 in veliko nastopa kot cerkveno-prosvetni sestav. Pod vodstvom Ivana Lešnika je odpel Galusa, Hamiltona, nežno Lisztovo *Ave Marijo*, sodobni aleluja Twardowskega in črnsko duhovno Adama H. Smitha. Glasbeni večer v Štandrežu je sklenil na Goriškem že legendarni moški zbor Mirko Filej. Pod vodstvom vedno zanesljivega in izkušenega Zdravka Klanjščka je v začetku zapel prvi biserček, *Kyrie eleison* Franceta Cigana, tega pri nas, žal, premalo poznane koroške glasbenika in rodoljuba. Svoj nastop je zbor nadaljeval s Tomčevo *Hvalimo mi danes Boga*, v kateri je lepo izstopal moški kvartet; poleg pesmi Blažiča in še enkrat Tomca je odpel še Srebotnjakovo priredbo spirituala *Deep river*, v katerem se je prav lepo izkazal solist Andrej Čevdek. Čeprav zbor Filej ni tako številen, kot je bil v preteklosti, pa vseeno ohranja uravnoteženo in kakovostne posamezne sekcije, zaradi česar ga je vedno prijetno poslušati.

Koncert sakralne zborovske glasbe priljubljene revije Primorska poje v Štandrežu se je tako končal. Številno občinstvo je od njega gotovo odneslo ne le duhovno hrano v pričakovanju na svetlobo polno velikonočno jutro, ampak tudi več samozvesti in veselja nad pestrostjo pomenov, ki delajo našo kulturno tradicijo res nezamenljivo.

GORIŠKI VRTILJAK / POLŽKOV ABONMA

NEOBIČAJNA ZGODBICA
O PRIJATELJSTVU

IVA KORŠIČ

S prihodom pomladi se poslavja Polžkov abonma v Goriškem vrtljaku, ki se je že četrto leto vrtel s svojimi šestimi predstavami za malčke in osnovnošolce do četrtega razreda z Goriškega ter za učence iz Špetra, v organizaciji KC Lojze Bratuž in PDG in sodelovanju Kulturnega doma ter SSG. Otroške igre so odigrali poklicna slovenska gledališča in amaterski odri. Igričice so bile pestre in prireditelji upajo, da je njihova izbira vsaj delno zadovoljila pričakovanja naših učencev in tudi njihovih vzgojiteljev, saj je gledališka ponudba v taki obliki možna le ob podpori ravnateljev. Če pa je bil pri tem kakšpodrseljaj, najmanj gledalci in njihovi spremljevalci vedo, da organizacija celotnega programa z vsemi pritliklami vred - vključno s prevozi - ni ravno tako lahka in enostavna. Pri tej pobudi je pomembno predvsem to, da se naši otroci polagoma približujejo gledališki umetnosti, da jim ne bo tako tuja, ko bodo odrasli, in da z odra slišijo, kako lepo zveni slovenska beseda iz lektor-

ske prečiščenih igralskih ust. Kako čaroben je stik z dramsko umetnostjo in kaj vsega zmore tudi en sam igralec, so gledališki polžki spoznali v torek, 27. t. m., ko je letošnjo zadnjo uprizoritev GV izoblikoval Janko Petrovec, član SSG. V režiji Marka Sosiča se je pred razdvojenimi očmi razvijala zgodba Luisa Sepulveda *Zgodba o mačku, ki je naučil galebko leteti*, v sočnem prevodu Blažke Müller-Pograjc. Pravljična vsebina se dotika marsikatero temne strani našega vsakdana in nam razkriva, kako je živalski

svet mnogo boljši, bolj dovozen in pripravljen pomagati v stiski kot pa človeška družba. Zgodbica govori o galebki, ki ji je v morju razlita nafta umazala krila in ji odvzela življenjske sokove, tako da je z veliko muko priletela do domačega zvonika v Hamburgu in trdo pristala na balkonu neke hiše, kjer je na soncu ždel velik črn muc. Temu se je uboga ptica zasmilila in, ko ga je vprašala, če bi ji izpolnil tri velike želje, ji je svečano obljubil, da jih bo. Galebka mu je dejala, naj ne poje jajca, ki ga bo izlegla, naj ga varuje, dokler se iz njega ne izvali mladič, in naj poskrbi, da bo ptička naučil leteti. Muc ne prelomi dane obljube in s pomočjo svojih zvestih pristaniških prijateljev mačkov vzredi lepo galebko Srečko, in ji stoji ob strani, dokler ne poleti - ob resnično poetičnem trenutku - v širne nebesne daljave. Sepulveda razmišljanja o ogroženosti, onesnaženosti naravi in o živalskem svetu, ki se kaže v vsej svoji dobrohotnosti, sta Sosič in Petrovec režijsko in igralsko povsem v sozvočju izvrstno in iskreno izpovedala z nešteti niansami. Petrovcu je z

drobnimi, skromnimi rekviziti - dovolj mu je bela rokavica za prikaz galebke -, predvsem pa s pretanjeno naštudiranimi kretanji, gibi in s čudovitimi "ubiranjem" tona glasu uspelo orisati obe galebki, in celo družino pristaniških mačkov: dobrega Zorbasa, pohlevnega Sekretarja, učenega Vseveda, Polkovnika, ki je izzval največ smeha zaradi "priučene slovenščine", pomešane z italijanskimi besedami, izkušenega Viharnika, mucke Bubuline, mačja potepina, pa še prijatelja Zorbasaovega gospodarja in pesnika, plemenitega srca, ki Zorbasi pomaga, da galebka vendarle vzleti.

Vsi ti pravljinski liki so se v zahvalni pripovedni igri prepletali z bliskovito naglico in igralec je z njimi dobro ujel pozornost otrok, četudi verjetno, vsaj najmlajši, niso povsem dojeli gostobesednega besedila pomenljive povesti. Gotovo pa je vse male gledalce pritegnila izjemno dinamična igra spretnega izvajalca, saj so se takoj oglašili, ko jih je nagovoril. Petrovec je s svojo igralsko zanesenostjo spet potrdil, da se na odru prav dobro znajde tudi sam, kar je vse prej kot lahko, še posebno, če so gledalci otroci; sicer je to odrasli publiki že pokazal z dovršeno izpovedjo Bariccove monodrame *Devetsto* v Sosičevi režiji.

10

ČETRTEK,
29. MARČA
2001

FOTO: BUMBACA

krajine na vzhod, v iskanju "zgodovinskega" goriškega teritorija, ni nobena novost in danes ne preseneča niti dejstvo, da so se tega prepirali tudi tisti zastopniki, ki so do včerajšnjega dne igrali na precej drugačen zvon. Da je v svojem uvodnem in zaključnem posegu to naglasil s svojo značilno konkretnostjo in prodornostjo tudi sam predsednik Brandolin, je le potrdilo politike, ki jo je omenjeni upravitelj načel takoj ob nastopu v goriško politično areno in dosledno izvajal, včasih tudi osamljeno v vseh teh letih.

Na sejmišču so se zvrstili številni in ugledni govorniki, profesorji, gospodarstveniki in družbeni akterji, ni pa šlo za študijsko-intelektualno srečanje, temveč za pravi strokovni posvet, na katerem so posegli operaterji, ki se ubadajo in se še bodo z novo gospodarsko stvarnostjo v vsakdanjem življenju.

Po splošnem mnenju je v devetdesetih letih naš prostor naredil marsikateri korak naprej, pomembne preizkušnje pa nas še čakajo, nujno je torej, da na

in iskanje vsebin, zaradi katerih bi se akterji, ki se premikajo po petem in drugih koridorjih v naših krajih, tudi ustavili in ne le uporabljali naših cestnih in drugih povezav za pot na vzhod. Goriška bo odigrala v tem prostoru svojo vlogo le, če bo znala vključiti svojo ponudbo v širše razsežnosti, ki presegajo pokrajinske in državne meje. Za to pa je nujno potrebna jasna in konkretna strategija, vprašati pa se tudi moramo, kako lahko uporabimo strukture, s katerimi že danes razpolagamo v nove namene, in kako se lahko vključimo v nove tokove. Huda nevarnost je, da ostanemo emarginirani in zunaj vseh poti.

Inovacija, znanje, strokovna usposobljenost, investicije in tveganje so temelji, na katerih mora rasti ponudba našega obmejnega prostora. Če se bodo tega govorniki držali tudi pri uresničevanju svoje politike na teritoriju, bo kaj kmalu jasno. Nekateri sooblikovalci posveta se sicer ne morejo ponašati s svetlo preteklostjo v tem smislu. EJ

ALDO RUPEL KANDIDIRA
V zvezi z bližajočo se volilno preizkušnjo za obnove predstavnikov v italijanskem parlamentu 13. maja smo na uradništvu prejeli sporočilo Alda Rupla:

Po več kot mesecu dni čakanja, da se zbistrijo v okviru Olike kandidature za prihodnje politične volitve in zlasti izbire slovenskega kandidata za senat v Goriškem okrožju, ter po dovolj dolgem obdobju svoje popolne in večkrat najavljene razpoložljivosti, da ne pride do razpršitve glasov, sem se 27. 3. t.l. odločil, da sprejemam ponudbo Stranke komunistične prenovne in jo zastopam za senat v navedenem okrožju predvsem zaradi tveganja, da le-to sicer ostane brez slovenskega kandidata, kar bi ustvarilo precedens za prihodnost, a tudi zaradi časovne stiske pri zbiranju podpisov za predložitev ustreznih kandidatov.

**BOGOMIRJU ŠPACAPANU
OB ČETRTI OBLETNICI**

V petek, 30. t.m., bodo potekla štiri leta, odkar nas je v velikonočnem jutru zapustil Bogomir Špacapan, cerkveni organist, pevovodja in narodni delavec, prvi deželni predsednik SSK. PD Podgora se bo poklonilo njegovemu spominu v petek, 30. t.m. v cerkvi sv. Ivana v Gorici ob 18.30 s sv. mašo, pri kateri bo sodeloval MePZ Podgora. V nedeljo, 1. aprila, ob 16. uri bo v župnijski cerkvi v Podgori kot vsako leto maša zadušnica za pokojnikom, ob tem pa slovesna prireditev, pri kateri bo MePZ Podgora izvajal peto mašo *Za očeta Bogomira*. Ob koncu bodo nastopili zbori, pri katerih je pokojni Mirko sodeloval, s koncertom cerkvenih pesmi na postno vsebino. Spominski govor bo podal prelat msgr. Ivan Merlak. Organizatorja pobude sta PD Podgora in ZCPZ.

V SOBOTO SLAVNOSTNI
VEČER S KMECLOM90 LET
SPDG

Slovensko planinsko društvo v Gorici slavi letos dva pomembna jubileja: 90-letnico ustanovitve in 55-letnico obnove dejavnosti. SPDG so namreč ustanovili na občnem zboru 28. 1. 1911. Ustanovna skupščina je bila v prostorih hotela Pri zlatem jelenju, nasproti škofije. V dobrem letu je društvo pod vodstvom Jake Zupančiča zelo smelo začrtalo delo, ki pa ga je prva svetovna vojna v nekaj mesecih povsem zamorila. Po vojni sta v Gorici in Ljubljani delovali dve veji planinskega društva. V Ljubljani je prizadevanja vodil Jakob Božič, medtem ko je bil zadnji predsednik goriške veje pred uradno razpustitvijo leta 1926 Nande Rolich. Uradna prepoved in razpust društva ni mogla preprečiti ljubiteljem gora in narave, da ne bi zahajali na izlete, ki so, prav v obdobju najhujšega zatiranja, postali tudi priložnost za politično delovanje. Pobuda za obnovo društva je že prve mesece po osvoboditvi našla plodna tla. Dne 16.12.1945 je bil v Ljudskem (Trgovskem) domu obnovitveni občni zbor. Odslej društvo deluje neprekinjeno kljub občasnim pretresom - razmejitel. 1947 je pomenila posebno močan udarec - in težavam. V zadnjem času namenja veliko pozornosti mladini in zlasti zimsko-športni dejavnosti, veliko pozornosti pa namenja pobudam za povezovanje in združevanje članov različnih starosti. V sklopu društva deluje odsek za jamarstvo, nastaja alpinistični odsek, pri društvu spodbujajo pohodništvo in družabnost. Društvo je vidno prisotno tudi z različnimi pobudami na kulturnem področju, izhajajoč iz prepričanja, da je planinstvo v tem prostoru od zmeraj tesno povezano tudi s kulturo. Kulturna pomeni tudi iskanje in podpiranje sodelovanja s sorodnimi italijanskimi društvi. SPDG so v obdobju po obnovitvi vodili Lambert Mermolja, Nande Rolich, Karlo Kumar, Bernard Bratuž, Slavko Rebec, Jožica Smet, Vlado Klemše in Zorko Čotar, od l. 1994 pa Miran Čotar. V društvu so od vsega začetka delovali ugledni kulturni delavci. Ob ustanovitvi je to nedvomno bil Henrik Tuma. Ob 100-letnici organiziranega planinstva na Slovenskem (1993) je SPDG izdalo zbornik o krajevnih, ledinskih in vodnih imenih v Števerjanu, dve leti zatem je izšel zbornik *Teh naših petdeset let*, dve publikaciji so izdali v sodelovanju z jamskim odsekom. Jubilej pri društvu razumevajo predvsem kot spodbudo do boljše in še bolj intenzivno delo v prihodnje. 90-letnico bodo obeležili s prireditvijo v Kulturnem domu 31. t.m. ob 20. uri. Ob 19.30 bodo odprli razstavo barvnih fotografij natečaja, ki so ga razpisali ob jubileju (18 fotografij, preko 50 fotografij), ob 20. uri pa bo nastop okteta Simon Gregorčič iz Kobarida in recitatorjev. Slavnostni govornik bo dr. Matjaž Kmecl, udeležence pa bo pozdravil predsednik društva. Na slovesnosti bodo podelili posebna priznanja članom društva, ki so petdeset in več let ostali zvesti planinci.

PREJŠNJO SOBOTO V ORGANIZACIJI PD RUPA-PEČ

PRISRČEN KULTURNI VEČER
V POKLON PREŠERNU

FOTO BUMBACA

V soboto, 24. t.m., je Prosvetno društvo Rupa-Peč priredilo res prisrčen in bogat Kulturni večer, na katerem so se poklonili Dnevu slovenske kulture. Protagonisti večera so bili izvrstni domači recitatorji, ki so pripravili izbor poezij mladega goriškega pesnika Davida Bandellija, domači mešani pevski zbor, ki je obogatil večer s slovenskimi pesmimi, gostujoča moška pevska skupina Chorus 97 iz Mirna ter otroci domačega otroškega zbora. Priložnostni govor je imela Erika Jazbar. Večer so uvedli mirenski pevci pod vodstvom Damijane

Čevdek z ubrano interpretacijo *Zdravljice*, sledil je poseg slavnostne govornice Erike Jazbar. V svojem nagovoru je naša dragocena sodelavka podčrtala pomembnost, ki so jo in jo odigravajo pri ohranjanju slovenske kulturne stvarnosti vsakdanji prosvetni delavci in člani društev, kakršno je npr. PD Rupa-Peč. Omenjeni družbeni delavci so namreč omogočili, da se je slovenska beseda ohranila v marsikaterem zaselku in predelu našega zamejstva. Ne nazadnje je tudi kultura, ki je po splošni sintagmi rešila slovenski narod v stoletjih njegove

ve nesuverene zgodovine, nastala in se razvijala med navadnimi ljudmi ter za preproste ljudi. Ni manjkalo seveda besede o odobrenem zaščitnem zakonu, od katerega naj si ne pričakujemo epohalnih novosti, saj bo predvsem v nas samih, če bomo sposobni najti primerne moči in pristope, da bomo znali tudi v novem družbenopolitičnem kontekstu izkoristiti vse možnosti in jim biti kos. Na oder je nato stopil otroški zborček domačih najmlajših in popestril pod taktirko Tanje Kovic res prisrčen večer.

Na vrsti so bili recitatorji, ki so z originalno in prepričljivo interpretacijo predstavili daljši izbor poezij Davida Bandellija, ki so pred kratkim izšle v samostojni zbirki, in jih obogatili z glasbo in s preprosto, pa vendar prepričljivo dramatizacijo.

Večer sta nato obogatili dve pevski skupini, in sicer MePZ Rupa-Peč z Zdravkom Klanjščkom in omenjena moška skupina iz Mirna.

Kulturni večer je, kot že rečeno, res lepo uspel. Med občinstvom, ki je napolnilo do zadnjega kotička dvorano v Rupi, so bili zastopniki vseh generacij, kar dokazuje, da sta čut pripadnosti in društveno delovanje na tem predelu našega zamejstva živo in močno prisotna med tu živečo skupnostjo.

SP

SD SONČNICA PO IDRIJSKEM IN CERKLJANSKEM HRIBOVJU

OD ZRNA DO HLEBA

HARJET DORNIK

Materinski dan, ki ga Slovenci praznujemo 25. marca, smo v krogu Skupnosti družin Sončnice proslavili na poseben način. Z avtobusom smo se podali na raziskovanje idrijsko-cerkljanskega hribovja in iskanje domačih kotičkov, ki hranijo še stara izročila in navade pristnega slovenskega življenja. Končno nas je po nekaj mokrih preteklih izletih letos spremljalo sonce in suho vreme.

Naš prvi cilj je bila kmetija "Pr Jurec" v zaselku Ledine, kjer je gospodar v velikem prostoru razstavil na ogled raznovrstno orodje in stroje, s katerimi so si v preteklosti kmetje pomagali pri opravih od setve do žetve. Ob pomoči domačih in znancev, pa tudi konjička Polda, nam je prikazal, kako so potekala ta opravila in kako je kmet uporabljal prav vse, kar je prinesel s polja, od zrnja do slame. V raznih delih so se radi preizkusili prav vsi otroci, ki so v tem svojevrstnem muzeju odkrivali čar in napor nekdanjih kmečkih opravil. Na koncu so nam domačini ponudili izvrsten kruh iz domače krušne peči in domačo kapljico.

Za zabavo otrok so nazadnje prišli na vrsto še razni vozovi, posebno pa konjiček Poldo. Z velikim potrpljenjem je prenašal na svojem hrbtu neučakane otroke do domačega polja in nazaj. Na kmetiji "Pr Jurec" smo si tudi potešili lakoto, ko je opoldanski čas potr-

kal na naše lačne želodce.

Za darovanje maše se je po strmih bregeh povzpela do nas prijatelj p. Mirko Pelicon. Med mašo v domači cerkvi so otroci simbolično podarili vsem mamicam za njihov praznik plakat, na katerem so narisali risbice s posvetilom. Potem nas je pot ponovno peljala v dolino. Z osemsto metrov visokih strmin smo se po ostrih ovinkih spustili do Idrije. V prizivnici za rudarje nas je zajela zgodovina in kulturna tradicija tega kraja, zlasti pa nas je prevzel petsto let stari, v skrilavcu razvrtani rudnik živega srebra. Ko smo se v skupinah spuščali po Antonijevem rovu, smo se zamislili v geološke lepote tega sveta, kjer je jadranska plošča ob sloviti idrijski prelomnici v naravi ponudila edinstveno rudninsko bogastvo v obliki cinabarita in samorodnega živega

srebra, hkrati pa smo se zamislili v težaški vsakdan rudarja, ki ga je preživetje klicalo v globine idrijskega podzemlja, med plasti v prah in temo, k revni malici in v bolezen, ki je krepko skrajšala njegovo življenje. Verjetno se za nekaj časa nihče od nas ne bo pritoževal nad neprijetnostmi službe ali gospodinjstvih opravil.

Veseli, da smo letos doživeli suh in lep izletniški dan in da smo se rešili statusa "deževnikov", smo se vračali proti domu. Toda težave z avtobusom so nas prisilile, da smo nepredvideno preživeli skupaj še večerjo. Po doživetju rudarjevega življenja smo to izvenprogramsko točko mirno sprejeli in si prijazno priznali, da s Sončnico pač vemo, kdaj odpotujemo, ne vemo pa, kdaj se bomo priklatili nazaj.

OBVESTILA

ABONENTE KONCERTNE sezone, ki jo prireja KC Bratuž, obveščamo, da je zaradi nepredvidljivih težav koncert *Večerni zvon* premeščen na kasnejši datum.

EKOLOŠKI DAN v Števerjanu, ki ga prirejajo na pobudo lovskih družin iz Števerjana in Jazbin občinska civilna zaščita, društvi Sedej in Briški grič ter domača osnovna šola bo v soboto, 31. marca. Zaradi slabega vremena prejšnjo soboto do pobude ni prišlo. Zbirališče bo ob 14.30 na parkirišču pri občinski stavbi v Števerjanu. S seboj prinesite delovne rokavice.

MLADINSKI ODSEK prosvetnega društva Štandrež vabi na srečanje z magistrom komunikologije Božom Rustjo. Tema večera bo *Vpliv medijev v današnji družbi*. Četrtek, 29. marca, ob 20.30 v mali dvorani župnijskega doma Anton Gregorčič v Štandrežu.

SKUPNOST DRUŽIN Sončnica vabi na duhovno obnovo za zakonce s p. Mirkom Pelicom, ki bo v nedeljo, 1. aprila 2001, od 9. do 17. ure v Zavodu sv. Družine v Gorici, ul. don Bosco 66. Poskrbljeno bo za varstvo otrok tistih staršev, ki bodo to svojo potrebo javili odbornikom najkasneje do četrta, 29. marca. Kosilo bo skupno. Za prijave in informacije kličite na tel. št. 0481 536455.

ODBOR ZVEZE slovenske katoliške prosvete se bo sešal v torek, 3. aprila 2001, ob 20.30 na sedežu v Gorici.

DRUŠTVO TRŽIČ prireja v mesecu aprilu začetni tečaj šaha, ki ga bo vodil šahovski mojster inženir Jožef Lako iz Gorice in se bo odvijal v Tržiču. Tečaj je brezplačen in se ga lahko udeleži vsakdo, ki ga zanima omenjena športna dejavnost, ki jo v državah vzhodne Evrope

obvezno poučujejo na šolah. Število mest udeležencev tečaja je omejeno. Za dodatne informacije lahko zainteresirani kličijo ob uri kosila in zvečer na tel. št. 0481 482015. Vpisovanje se bo zaključilo 31. marca.

PREDVELIKONOČNO srečanje starejših, bolehnih in upokoencev bo v Zavodu sv. Družine v sredo, 4. aprila. Ob 14.30 zbiranje in priložnost za spoved; ob 15. uri sveta maša, nato družabnost. Prisrčno vabljeni!

DUHOVNJA SV. IVANA vabi goriške Slovence na velikonočno slavo v stolnico. Pričetek ob 6.30 z velikonočno procesijo.

DAROVI

ZA SEMENIŠČE v Vipavi: v spomin na msgr. Franca Močnika in duhovnika Franca Mislaja Š. in A. 500.000 lir.

ZA CERKEV v Gabrju: Nada v spomin na sestro Valerijo za ogrevanje 50.000; Olga Brajnik 140.000 lir.

ZA CERKEV v Rupi: Ana Forchiassin v spomin na moža Ivana 200.000 ter za cerkveni zbor 50.000 lir.

ZA CERKEV na Vrhu v spomin na Jožeta Devetaka: Elsa Tuniz iz Vileš 50.000; druž. Cumin iz Romansa 50.000; Ljudmila in sestre Cotič, Vrh 28, 80.000 lir.

ZA POPRAVILA cerkva Gabrje-Vrh: Simeon in Brigante ob srebrni poroki 100.000; N.N. 300.000 lir.

ZA CERKEV sv. Ivana: v spomin na msgr. Franca Močnika njegov faran 100.000; N.N. 100.000 lir.

ČESTITKE

ZSKP čestita Mešanemu pevskega zboru *Hrast iz Doberdoba* in zborovodji Hilariju Lavrenčiču za odlično uvrstitev in zlato plaketo *Naše pesmi* v Mariboru.

GORIŠKA MOHORJEVA ZADRUGA

POTOVANJE Z NOVIM GLASOM
PO JORDANIJI IN SIRIJI
V DIAPOZITIVIH DAMJANA PAULINA

Četrtek, 5. aprila ob 20.30

Župnijska dvorana A. Gregorčič v Štandrežu

ŠTUDIJSKO RAZISKOVALNI FORUM ZA KULTURO

Petek, 30. marca, ob 20. uri, KC Lojze Bratuž, Gorica:
PREDSTAVITEV ZBORNKA SIMPOZIJA
DRUGO BALKANA

Spregovorila bosta Gorazd Kocijančič in Damjan Hlede Vinko Ošlak: KRŠČANSTVO IN KULTURA NOVE EVROPE

Sobota, 31. marca, ob 20.30, goriška stolna cerkev:

BIZANTINSKO SLOVANSKA LITURGIJA
SV. JANEZA ZLATOUŠTEGA

p. Germano Marani d.j. in bogoslovci Papeškega zavoda Russicum v Rimu

V SODELOVANJU S KC LOJZE BRATUŽ, ŠTANDREŠKO DEKANIJO
IN KULTURNIM CENTROM STELLA MATUTINAPROSVETNO DRUŠTVO PODGORA IN
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - GORICA

vabita na

MAŠO ZADUŠNICO

ZA POKOJNIM BOGOMIROM (MIRKOM) ŠPACAPANOM
in na

KONCERT POSTNIH PESMI

V IZVEDBI NASLEDNJIH ZBOROV: Mešani pevski zbor Podgora, Moška pevska skupina Akord, Cerkevni pevski zbor Miren, Moški pevski zbor Fantje izpod Grmade, Vokalna skupina Sovodenjska dekleta

SPOMINSKI GOVOR: prelat msgr. Ivan Merlak

Župnijska cerkev v Podgori v nedeljo, 1. aprila 2001, ob 16. uri. Vljudno vabljeni!

11

ČETRTEK,
29. MARCA
2001

BENEŠKA SLOVENIJA

IZSELJENCI

KNJIŽNA NOVOST PRI DRUŠTVU PREŠEREN

POT JADRAN-DONAVA

PLOVNA POT
JADRAN - DONAVA

12

ČETRTEK,
29. MARCA
2001

V obeležitev dveh letošnjih slovensko-ruskih srečanj v Avstriji in Rusiji, do katerih je prišlo v mesecu februarju in marcu, je Društvo France Prešeren iz Moskve 21. marca izdalo dvojezično (slovensko-rusko) knjižico *Plovna pot Jadran-Donava* (A. Lenarčič, M. Pavčič, G. Ostroumov; na sliki zgoraj). Notranja plovna pot, ki bi povezovala Jadransko morje s plovniimi vodami srednje in severozahodne Evrope, ni nova ideja. Ze v davni, v srednjem veku pa še posebej, je ta prometna povezava burila domišljijo in zaposlovala strategije - tako gospodarske in politične kot tudi vojaške. Ze v časih Karla Velikega so ambiciozno zasadiili lopate in krampe, ter ponekod celo uspeli: Nastala je, za današnji zahtevnejši promet sicer neuporabna, povezava Sredozemskega morja z Biskajskim zalivom, v naš čas pa so se ohranili tudi posamezni ostanki takratnega poskusa povezati reki Maino in Donavo.

Gradnja evropskih kanalov se je začela že za časa Karla Velikega. Slovenci in Rusi, skupaj z vsemi zainteresiranimi državami, pa imamo priložnost, da damo novega zagona projektu

zaokrožitve evropskih plovnih poti ter tako tudi pokažemo, kam naj vodi in kako se gradi modra evropska politika. Med evropski ekonomski in poslovni projekti so porok za sožitje na stari celini. Knjižico lahko nabavite po ceni 800 SIT v Sloveniji in 6.00 ameriških dolarjev izven meja RS. Pri izdaji je sodelovalo podjetje LEK.

12. marca 2001

V spomin na 85-letnico izgradnje Ruske kapelice pod Vrščem (na sliki spodaj) in obletnico tragičnega plazu je z društvenimi sredstvi in po njihove naročilu ruski umetnik Aleksander Kozinin naredil maketo Ruske kapelice (Kapelica je narejena iz raznih vrst lesa, 310x397x213mm). Na ta dan je v ruskem osrednjem dnevniku *Krasnaja Zvezda* (v nakladi 80.000 izvodov) izšel obširen članek o Ruski cesti in Ruski kapelici pod Vrščem. To je prva publikacija na to temo v ruskih medijih. Integralni tekst članka si lahko ogledate na spletni strani www.redstar.ru. Material za članek je prispevalo društvo France Prešeren, ki je tudi organiziral objavo članka. Objavljena je tudi slika Ruske kapelice.

IN MEMORIAM

RADIVOJ JANČIČ

DANILO NEMEC

Dne 20. novembra 2000 zvečer nas je v Melbourne zapustil 75-letni Radivoj Jančič, odgovarjal mu je srce. Domačinom poznan kot Vojko. Rodil se je 14. marca 1925 v Snežatnem v Brdih pri Gorici, takrat pod Italijo. Bil je prvi sin tete Zale in strica Rudolfa in sledila sta mu brat Danilo in sestra Ada. Vsi trije so rasli zdravi in veseli na domači kmetiji.

Po osnovni šoli v Brdih je Vojko dnevno kolesaril v strokovno šolo v Gorico, nakar so prišli časi druge svetovne vojne. Z ideali 17-letnega mladenčca je začel sodelovati s tajnim gibanjem proti tedanjemu zatiranju primorskih Slovencev. To ga je spravilo že leta 1942 v grozotne zapore političnih upornikov v Gorici, v Trstu, na otoku pri Benatkih in še v Rimu.

Preživel je vseh, septembra 1943 je šel v slovenske partizanske brigade. Ujet v tmonških bitkah je na Velikonočno nedeljo v marcu 1945 končal spet v goriskem zaporu, takrat v celici talcev namenjenih za postreli-

tev v goriskem gradu. Ali nezamudni čas je vojno končal in naš Vojko je živel! Zgubil pa je mlajšega brata, ki je bil partizanski kurir, v poznih vojnih mesecih.

Dokončal je gorisko šolo za elektrotehniko, in se v letu 1950 podal sam v Australijo. Tukaj je usoda odločila vrniti Vojko topli nasmeh, in mu podarila lepo in dolgo družinsko življenje v krogu ljubeče žene Elči, prsrčnih hčerk Helen in Doris, malih vnukov Logan in Ashlee in zvestih prijateljev.

Kljub vztrajnemu delu emigranta, večkrat v pomoč drugim, je Vojko našel čas tudi za letni pridelek domačega vina, vse do leta 2000, in kanec tropinovca. Torej dosti je bilo zabavnih večerov, ko je vino zahtevalo pretakanje in pokuša- nje. V takih večerih so se tudi oglašale zgodbe in misli na stare čase. In jasno se je pokazalo, da še v najhujših in nečloveških časih vojne in zaporov, je v Vojkovem srcu preživela človečnost.

In v tem nam Vojko ostane ljubljene, pristen in junak.

ERIKA JAZBAR

Pred nekaj tedni smo že napovedali, da je Zveza slovenskih izseljencev iz F-Jk priredila obisk pri slovenski skupnosti, ki živi v Kanadi. Zveza slovenskih izseljencev iz F-Jk je namreč ustanova, ki vztrajno skrbi, da bi slovenske izseljeniške skupnosti ohranile narodno zavest in utrdile stike z domačimi kraji v Benečiji. V ta namen prireja Zveza že dolgo let široko zasnovane kulturne prireditve, na katerih sodelujejo ne le izseljenci sami, temveč tudi kulturni in politični predstavniki nove domovine. Do zadnjega takega srečanja je prišlo oktobra lani v Švici, ko so organizatorji zabeležili izreden uspeh prireditve, kar se je poznalo tudi v medijskem poročanju.

Letos je Zveza usmerila svojo pozornost v slovensko izseljeniško skupnost, ki živi v Kanadi, kjer sta bili mesti Ottawa in Toronto prizorišče bogatih kulturno-študijskih dni konec februarja in v začetku marca in so med drugim tudi opozarjali ostale Kanadčane na značilnosti in tradicijo slovenskih beneških izseljencev. Prireditve so potekale pod pokroviteljstvom dežele F-Jk, italijanskega veleposlanstva v Kanadi in krajevnih družbenopolitičnih ustanov.

Organizatorji so pripravili pester spored prireditev, najbolj slovesno pa je bilo na dveh kon-

certih, do katerih je prišlo v Ottawa in Toronto. Godalni kvartet Glasbene matice iz Trsta je oblikoval omenjeni srečanja, na katerih se je predstavil s skladbami iz svetovnega repertoarja (Mozart, Britten), ob teh pa je poslušalcem približal tudi motive ljudske pesmi. Godalni kvartet je namreč med drugimi izvedel tudi skladbo *Tam gor je moja vas*, ki jo je Daniele Zanettovich spisal po motivih ljudske glasbe iz Benečije ob 25. obletnici Zveze, ter Strajnarjevo *Rezijska citira*. Običajni sestav tržaškega Godalnega kvarteta (violinista Žarko Hrvatič in Stefano Iob, violist Bogomir Petrač in čelist Peter Filipčič) je za to priložnost dopolnil pianist David Klodič, koordinator delovanja Glasbene šole v Špetru in duša glasbenega ustvarjanja v Nadiških dolinah. K organizaciji koncerta sta pristopili tudi Društvo Slovencev po svetu in Društvo Simon Gregorčič, obe iz Toronta.

Ob tem pa so v Ottawi, kjer je bilo bolj slovesno tudi zaradi prisotnosti italijanskega ambasadorja, predstavili dela dveh domačinov iz slovenske Benečije, in sicer lesene kipe Silvana Buttera in slike Daria Pinose. Izbiira umetnikov ni bila slučajna, saj je Silvana doma iz Ruonca, v Ottawi pa je bogata slovenska emigrantska skupnost, ki ima svoje korenine ravno v tej beneški vasi. Lahko bi

celo povedali, da je več Ruončanov v Ottawi kot v sami Benečiji. Dario Pinosa pa je doma iz Terske doline, in sicer iz Zavarha. Oba umetnika imata skupno to, da črpata navdih v tradiciji domačega kraja. Pinosa upodablja Benečijo, njene barve in svetlobo ter se pri tem upira stereotipnemu prikazovanju dežele in ljudi; Silvana Buttera pa je svoje umetniško delovanje v glavnem posvetila izdelavi lesenih pustnih mask, ki so značilne za Benečijo: pri tem se umetnica zaustavlja predvsem pri maski zlodeja, ki ga prikazuje z izredno izrazno močjo.

Organizatorji so si pri letošnji postavitvi srečanj zamislili predstavitev naše kulture nekoliko bolj moderno in sodobno, ljudje so zelo veselo in lepo sprejeli iniciativo, pohvalili jih je tudi italijanski ambasador v Ottawi.

V Torontu je Zveza izvedla le del programa, saj je bila organizacija skupne razstave kipov in slik dejansko nemogoča. Priredili so koncert na sedežu primorskih emigrantov, in sicer v klubu Simon Gregorčič, kjer se zbira slovenski izseljenci iz Kobarida in Tolminkeskega, vanj pa zahajajo tudi sami Benečani. Organizacija Zveze izseljencev v Kanadi šteje več sekcij in manjših skupin. Lahko se ponašajo z dobro organizirano strukturo in s kvalitetno organizacijo večerov in srečanj. Na slovensko Benečijo so navezani in se za dogajanje v domovini zanimajo. Skratka emigranti so na naše kraje navezani in sledijo vestem veliko bolj, kot si lahko sami domišljamo. Take iniciative so zato zanje še kako pomembne in dragocene tudi v luči utrjevanja stikov med slovenskimi skupnostmi, ki živijo po svetu.

GLOSA JURIJ PALJK

O POMARANČAH

predstavljam si lahko, koliko pomaranča še vedno pomeni vsem tistim našim staršem, ki so jo prvič okusili šele v poznih mladostnih ali celo zrelih letih, da niti ne omenim tega, kaj je pomenila našim starim staršem, ki so jo vse življenje imeli za redkost in pravo malo bogastvo, ki je prihajalo od daleč.

Vasilij Aksijonov, eden največjih sodobnih ruskih pisateljev, po poklicu sicer zdravnik, ki je moral v svinčenih letih v izgnanstvo in je v letu 1980 tudi v Italiji zaslovel s svojim imenitnim romanom *Opeklina*, je bil napisal v mladostnih letih kratek roman z naslovom *Pomaranče iz Maroka*, ki je izšel tudi v slovenskem jeziku in ga velja prebrati že zaradi same tematike, zgodbe. Pripravljen je namreč čudovito zgodbo o mladih ljudeh, ki delajo, živijo, upajo in se trudijo, da bi osmislili svoje bivanje daleč v Siriji, v nemogočih razmerah, v mrazu in ledu na nekem osamljenem kraju, kamor nekega dne seže glas, da bodo v oddaljeno pristanišče prispele pomaranče iz Maroka. Zgodba je ena sama pripoved o potovanju mladih z vsemi razpoložljivimi sredstvi do oddaljenega pristanišča, kamor bodo prispele pomaranče. Jasno je, da so pomaranče več kot južni sadeži, saj so obenem tudi metafora sonca in toplote, so skorajda nedosegljiva želja po lepšem in boljšem. Preprosta zgodba o mladih ljudeh, nekateri med njimi niso še jedli pomaranč, druge je to sram priznati,

tretji jo bodo pojedli z olupkom vred, nekateri je niti dobili ne bodo, ker je vrsta ljudi, ki čakajo na nje, predolga, se razvije v prepričljivo sliko mladosti in (ne)izpolnjenih želja, je izjemno tankočutno in z velikim smislom za človeško dobroto napisana zgodba o življenju; prav pomaranča je tista stvar, okrog katere se vse vrti.

Ko sem pred več kot dvajsetimi leti prebral roman *Pomaranče iz Maroka*, sem v bistvu prebral zgodbo svoje mladosti, ki najbrž ni enaka vaši, a ima gotovo z vašo nekaj skupnega. Pomaranča ima namreč tudi v moji mladosti mesto, ki ga ima v Aksijonovem romanu, saj mi še danes ta južni sadež sije iz otroških let s svojo sončno rumeno-oranžno barvo, tisto barvo, o kateri so nam naši očeti pripovedovali, da so jo videli na Siciliji, ko so bili tam v posebnih, kazenskih enotah vojaki med drugo svetovno vojno. Cela vrsta ljudi srednjih let na Primorskem se danes v sebi nosi spomine svojih očetov, ki so zvečer, utrujeni od napornega dela v vinogradu in na polju, vedno znova pripovedovali zgodbe z daljne Sicilije, kjer so kopali jarke ob nasadih pomarančevcev in limonovcev in delali utrdbe za nemško vojsko, pri tem našli stare grške in rimske novce, kovance izjemne vrednosti, nekateri tudi starodavne leščerbe, ki so potem končali na kupu vsega, kar so jim zavezniški vojaki odvzeli, ko so postali vojni ujetniki ameriške vojske. Pred-

vsem pa nosimo v sebi pripovedi o tem, kako sladki so bili mandarini in koliko pomaranč in limon je bilo v teh velikih nasadih, ki jih sami, vsaj večina od nas, nismo nikdar videli.

Jasno je, da so imele te pripovedi in zato tudi redke pomaranče in še bolj redki mandarini prav poseben okus, ki ga danes nobena pomaranča in noben mandarin ne moreta več imeti, tudi zato ne, ker si lahko tako mandarine kot pomaranče vsak dan privoščimo. In zato ni nobena nezdrava, bolna nostalgija, dejstvo, da nekateri od nas, ki smo zrasli v pripovedmi o sončni Siciliji ter lepih nasadih limonovcev in pomarančevcev, še dandanes pomaranče pomenijo veliko več kot le "južni sadež kiselkastega okusa", kakor agrume razloži Verbinčev slovar tujk. In zato ni nič čudnega, če nam še vedno pomaranče, ki jih radi dajemo namesto rož na mize v dnevni sobi in v kuhinji, zasijejo vedno z novim veseljem. Tudi zato ni nič čudnega, če smo pomaranč, limon in mandarin vedno znova veseli na naših mizah in se nikdar ne nehamo čuditi temu božjemu čudežu, ki ga poznamo pod imenom južno sadje.

In kaj zato, če vemo, da našim otrokom nikdar pomaranče ne bodo pomenile vsega tistega, kar pomenijo nam? Veseli bomo že, če jim bodo vsaj včasih tako lepo zasijale z mize, kot zasijejo nam, ko jutraj vstopimo v kuhinjo in nam je toplo, ko na sredi mize zagledamo kraško skledo polno limon, mandarin in pomaranč!

DRNOVŠEK IN RUPEL V MOSKVI, SKOPJU IN BEOGRADU

OBELEŽEVANJA 1000-LETNICE SOLKANA,
GORICE IN GORIŠKE

SPREJET POMORSKI ZAKONIK, PRIPRAVE ZA SPREMEMBO USTAVE

MARJAN DROBEŽ

Tudi v prejšnjih dneh je v Sloveniji na domačem in mednarodnem političnem prizorišču potekala živahna in pomembna dejavnost. To vse v skladu z načelom in strategijo, da naj vsako dejanje ali poteza politike prispeva h koristim in utrjevanju države. Predsednik vlade dr. Janez Drnovšek je bil na dvodnevnem uradnem obisku v Moskvi, kamor ga je spremljalo nad 200 slovenskih poslovnežev, ki bi radi še bolj povečali blagovne izmenjave in druge oblike gospodarskega sodelovanja med Slovenijo in Rusko federacijo. Ruski predsednik Vladimir Putin je menda dr. Janezu Drnovšku zagotovil, da bo letos jeseni obiskal Slovenijo, s čimer bi ponovno na najvišji ravni potrdili dobre stike in prijateljsko sodelovanje med državama.

Zunanji minister se je mudil na enodnevnem obisku v Skopju, kjer je svojim sogovornikom izrazil razumevanje in solidarnost Slovenije s prizadevanji in bojem za ohranitev neodvisnosti in ozemeljske celovitosti Makedonije; pomemben je bil tudi Ruplov obisk v Beogradu v petek, 23. marca. Slovenski zunanji minister in

njegov jugoslovanski kolega Goran Svilanović sta podpisala sporazum o gospodarskem in trgovinskem sodelovanju med državama in poudarila, da je v pripravi še več dvostranskih pogodb. Slovenskega zunanjega ministra je sprejel tudi predsednik zvezne republike Jugoslavije Vojislav Koštunica in z njim obravnaval celoten sklop aktualnih bilateralnih vprašanj, med njimi tudi problem nasledstva nekdanje skupne države. V Beogradu je medtem začelo delovati slovensko veleposlaništvo, za zdaj z odpravnikom poslov, ki skrbi za najnujnejše zadeve. Ambasadore republike Slovenije Borut Šuklje, ki je pred dnevi podbil agrema (privolitev države gostiteljice), bo svojo funkcijo v Beogradu prevzel čez kak mesec. Vzpostavljajo tudi konzularne službe v Ljubljani in v Beogradu, ki bodo izdajale vizume za potovanja v Slovenijo oz. v Srbijo in Jugoslavijo. Prvo slovensko veleposlaništvo v zvezni republiki Jugoslaviji bo med večjimi diplomatsko-konzularnimi predstavništvi naše države v tujini. Jugoslovansko veleposlaništvo v Sloveniji je pričelo delovati sredi prejšnjega tedna, ko je odpravniki poslov tega veleposlaništva

Mladen Mandić slovenskemu zunanjemu ministru dr. Dimitriju Ruplu izročil predstavitevno pismo vodje beograjske diplomacije Gorana Svilanovića. Slovenska vlada je v skladu z novimi razmerami v slovensko-jugoslovanskih odnosih sklenila, da se kulturno informativni center oz. Urad za pospeševanje sodelovanja Slovenije s Črno goro (ustanovljen je bil septembra leta 2000 ter ga vodi Štefan Cigoj) preimenuje v generalni konzulat Slovenije v Podgorici, v Črni gori.

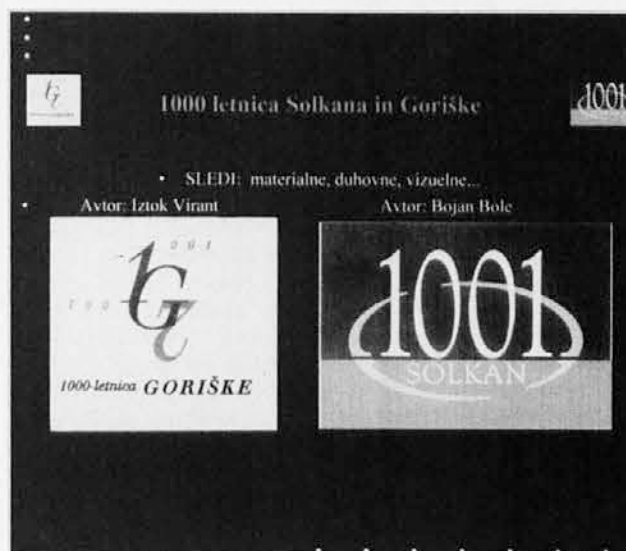
Ob koncu obiska v Zvezni republiki Jugoslaviji se je zunanji minister dr. Dimitrij Rupel v Novem Sadu (Vojvodina) sestal s Slovenci, združenimi v narodnem in kulturnem društvu Kredarica.

NOVI POMORSKI ZAKONIK S SKORAJ TISOČ ČLENI

Državni zbor je v petek, 23. marca, brez posebnih zapletov sprejel pomorski zakonik, o katerem so razpravljali že od leta 1992. Ta dokument je najbolj obsežen med vsemi zakoni nove države, ki so bili doslej sprejeti, saj obsega skoraj tisoč členov. Nova ureditev sledi usmeritvam pred leti sprejete resolucije o pomorski usmeritvi Slovenije, ki naj bi omogočila večji razvoj pomorskega

gospodarstva in pomorstva na splošno. Pomorski zakonik je sestavljen iz enajstih delov, v njih pa je zajeta celotna pomorska zakonodaja, ki je bila doslej razdrobljena med številne področne zakone. Zakonik je skladen z zahtevami EU. Omenjamo, da omenjeni dokument prepoveduje vplutje oz. vpis ladij na jedrski pogon v slovenski ladijski register. V razpravi o zakoniku je Zmago Jelinčič iz SNS predlagal, naj bi bil v njem posebej omenjen tudi Piranski zaliv, ki je važen za prost izhod Slovenije na odprto morje. Njegovo dopolnilo pa je bilo o zavrnilo, tako da je zakoniku ostal le splošen pojem, izraz "zalivi". Predstavniki političnih strank, ki sodelujejo v vladni koaliciji, so v petek, 23. marca, obravnavali predloge in težnje za spremembe slovenske ustave. Spremenili bi sedem členov, zlasti tiste, ki se nanašajo na prilaganje Slovenije merilom in zahtevam EU. Na sestanku so sklenili, "da se bodo spreminjanja ustave lotili premišljeno, brez naglice in v sodelovanju z opozicijo". Izhodišča za spremembe ustave so pripravili v vladni službi za zakonodajo, obsegajo dobrih trideset strani.

SODELOVANJE MED NOVO GORICO IN GORICO NA PREIZKUŠNJI

V Novi Gorici in Solkanu izvajajo obsežen program najrazličnejših slovesnosti in prireditvev, s katerimi obeležujejo 1000-letnico prve pisne omembe Solkana, Gorice in Goriške. Gre za dve listini, ki sta zgodovinsko zelo pomembni, zlasti za prebivalce na obeh straneh sedanje slovensko-italijanske meje na Goriškem. V darovnici cesarja svetega rimskega cesarja Otona III. z dne 28. aprila 1001 je med drugim zapisano, "da oglejski cerkvi in njenemu voditelju patriarhu Janezu in njegovim naslednikom daruje polovico gradu, ki se mu pravi Solkan, in polovico vasi, ki se v jeziku Slovanov imenuje Gorica". V darilo so spadale tudi "vse stvari, ki so na ozemlju krajev med Sočo in Vipavo in Vrtovinom in slemenim Alp".

S tem dokumentom se je pričela zgodovina Goriške. Takrat, pred tisoč leti, je bilo prvič zapisano ime kraja (villa) Gorica (que Sclavorum lingua vocatur Goriza) ter zarisano ozemlje med Sočo, Vipavo in Trnovsko planoto (inter Ysoncium et Wipaum et Ortaona atque iuga Alpium), ki se je kasneje pričelo imenovati, ozemeljsko mnogo bolj povečano, Goriška. O proslavljanju 1000-letnice Solkana, Gorice in Goriške so se, najbolj v Solkanu, pričeli pripravljati že leta 1994. Dokončen program obeleževanja pa je Mestni svet mestne občine Nova Gorica sprejel lani, zanj pa je v letošnjem proračunu odobril tudi sredstva.

Izvajalci obeleževanja, to pa so zlasti krajevna skupnost Solkan, Mestna občina Nova Gorica in Goriški muzej, poudarjajo, "da je funkcija Gorice

po vojni moralo prevzeti novo mesto, ki se je pričelo graditi ob meji. Kljub nadomestilu pa Gorica v spominu ljudi in okolja ostaja zgodovinsko in duhovno središče Slovencev na Goriškem". Iz takega izhodišča in zasnove naj bi potekale tudi letošnje slovesnosti, ki naj bi bile sad skupne opredelitve in volje sosednjih mest oz. občin, Nove Gorice in Gorice. Ne vemo za razloge, ki so to preprečili, toda dejstvo, da bosta 1000-letnico mesti proslavljali ločeno. Kot da je bil s tako odločitvijo osiromašen duh sodelovanja med Novo Gorico in Gorico, ki poteka vsaj že 30 let. To sodelovanje je v jubilejnem letu Goriške zagotovo na preizkušnji, čeprav je novogoriški župan Črtomir Špacar med predstavitvi programa praznovanj 1000-letnice zatrjeval, da so problemi nastali le zato, "ker sta Nova Gorica in Gorica v različnih državah, da ju loči državna meja in ker Slovenija še ni članica EU", vendar pa se bo sodelovanje med sosednjima mestoma oz. občinama nadaljevalo.

Akademski kipar Marko Pogacnik (iz Šempasa), ki je avtor projekta o spomeniku v počastitev tisočletnice Gorice, je povedal, da je pri svojem snovanju "mislil na tisočletnico Gorice kot celote". Zato je potrebno spomenik postaviti na taki točki, ki je prostorsko in energijsko povezana tako z Novo Gorico kot tudi italijansko Gorico. Spomenik bo stal na travniku pred zgradbo mestne občine, kjer se osi obeh mest med seboj križata. Lokacija vsebuje simbolni pomen, nanaša pa se na pojem Gorice kot urbane celote. Tisočletnica pa se tiče prav te urbane celote".

V okviru obeleževanja tisočletnice Solkana, Gorice in Goriške bodo v četrtek, 5. aprila, na Sveti gori odprli razstavo z naslovom *Podoba svetega Frančiška*, 19. aprila pa razstavo o nekdanji občini Solkan. V sredo, 25. aprila, pa bodo javnosti predstavili zbornik Solkana, ki bo prvo tako delo v tisočletni zgodovini tega naselja. Zbornik z naslovom *Jako stara vas na Goriškem* je uredil zgodovinar dr. Branko Marušič, avtorji prispevka pa so solkanski rojaki in nekateri pisci iz preostale Slovenije, kar "kaže, da je domoznanstvo Solkana toliko pomembno, da je prešlo krajevne okvire".

PO OBČNEM ZBORU PREJŠNJO SOBOTO

DR. TINE VELIKONJA POTRJEVA ZA PREDSEDNIKA NSZ

Dr. Tine Velikonja je bil potrjen za predsednika Nove slovenske zaveze. Občni zbor je bil v soboto, 24. t.m., v festivalni dvorani v Ljubljani. Za podpredsednika je bil izvoljen dr. Anton Drobnič, za tajnika pa je bil potrjen Stane Štrbenk. Občni zbor se je začel s krajšim kulturnim programom, saj NSZ letos obhaja svojo desetletnico, kar so s poudarkom omenili domala vsi govorniki.

Nekaj dni pred občnim zborom je izšla nova številka glasila NSZ Zaveza, katere glavni urednik je prof. Justin Stanovnik. Revija izhaja štirikrat na leto in je torej 40. po vrstnem redu. Na prvem mestu je kot ponavadi *Aktualni kulturnopolitični komentar NSZ*, za Primorsko pa sta gotovo pomembna prispevka Tineta Velikonje *Pade Črni Vrh nad Idrijo* in Jožka

Kraglja *Goriška in Tolminska*, seveda v "luči revolucije". Velikonja je zbral vrsto natančnih podatkov, iz katerih si bralec naredi verodostojno sliko o poteku partizanskega napada na domobransko postojanko v Črnem Vrhu 1. septembra 1944, medtem ko Kragelj naniza vrsto podatkov o komunističnem preganjanju in pobijanju na Goriškem in Tolminskem, zlasti ob kapitulaciji Italije septembra 1943 do konca vojne.

Revija Zaveza bo vzel v roke, kdor hoče spoznati našo slovensko polpreteklo zgodovino tudi z zornega kota tistih rojakov, ki uradno veljajo za premagance. Vsaka številka Zaveze ima informativno priložnost *Mi med seboj*, posvečeno delovanju društva *Nova slovenska zaveza*.

LEGALNA DROGA POVZROČA ODVISNOST

HAZARD, SREČA ALI ZLO

Goriško društvo za kakovost bivanja v Novi Gorici je 23. t.m. priredilo pogovor za okroglo mizo z naslovom *Hazard: sreča ali zlo*. Gre za izvirni dogodek, saj doslej v Sloveniji, seveda pa tudi v Novi Gorici, kjer je igralništvo zelo razvito, še ni bilo primera, da bi to dejavnost tudi kritično obravnavali. O igrah na srečo z vidika zasvojenosti, ki jo povzročajo, so govorili dr. Sanja Rozman, ki je imela tudi lastne izkušnje, ki jih je nato literarno obdelala, nadalje dr. Bernard Spazzapan, psihater in izvedenec za boleznino odvisnosti iz Gorice, dr. Viljem Ščuka, predstojnik Ambulante za boleznino odvisnosti v Novi Gorici, Viljem De Brea, novogoriški podžupan in ravnatelj srednje Ekonomske in trgovske šole, Tomislav Dumančič, predstavnik družbe za igralništvo HIT, Gašper Rudolf, župnik župnije Kristusa Odršenika v Novi Gorici, in nekdanji zasvojenec od iger na srečo, ki je ozdravel z lastno voljo in s strokovno pomočjo dr. Ščuke.

Vsi sodelujoči so opozorili, da je igralništvo razvita dejavnost, ki je v Novi Gorici tudi izredno pomembna in donosna. Igre na srečo sicer vzbujajo občutek sreče in zadovoljstva, toda pri posameznikih postopno povzročijo zasvojenost, ki pa je, kot je zadevo utemeljila zlasti dr. Sanja Rozman, bolezen. V Sloveniji naj bi bilo od dveh do 10% prebivalcev zasvojenih z igrami na srečo. Ti bolniki postopno telesno in duševno propadajo; ker so anonimni, jim ni mogoče pomagati.

Predstavnik družbe HIT Tomislav Dumančič je opozoril, da je "korenina vsega zla, ki se kaže tudi v igralništvu, maliko-

vanje denarja, ki se je podredilo moralnim normam ali jih povsem izničilo". Povedal je, da v igralnicah "goste, ki kažejo znake zasvojenosti, odslovimo, toda kaj pomaga, saj nato obisku jejo igralnice v Italiji ali Avstriji".

G. Rudolf je menil, da je treba spremeniti odnos do denarja, pri čemer je zlasti pomembna okrepitev duhovnosti. Novogoriški podžupan Viljem De Brea je menil, da bi morali denar od koncesij, ki jih plačuje HIT, porabiti izključno za odpravo škodljivih posledic igralništva. V Solah pa naj bi uvedli program zdravstvene vzgoje (dve uri tedensko), kjer bi dijake seznanjali tudi s škodljivimi posledicami igralništva. De Brea se je v svojem razmišljanju skliceval tudi na podatek, ki ga je v svojem prispevku v neki reviji navedel novogoriški arhitekt Vinko Torkar, "da bomo morali za vsak tolar, ki ga dobimo od igralnic, vložiti tri tolarje za odpravo posledic igralništva".

Pogovor o igrah na srečo in hazardu najbrž ne bo zmanjšal zanimanja za igralništvo, ker je to izraz obstoječih gospodarskih in družbenih razmer, pa tudi najrazličnejših stisk in upanj ljudi, pokazal pa je na bojazni in zaskrbljenosti javnosti, v našem primeru mnogih prebivalcev Nove Gorice, zaradi škode in posledic, ki jih povzroča. Goriško društvo za kakovost bivanja bo zaradi tega, tako so sklenili v pogovoru za okroglo mizo, pri znanstvenem zavodu Politehnika v Novi Gorici naročilo izdelavo posebne študije, s katero naj bi ugotovili vse, kar zadeva igralništvo in posledice, ki jih ta dejavnost povzroča.

M.

ARHEOLOŠKE NAJDBE NA GRADBIŠČIH AVTOCEST

Na trasah avtocest v Prekmurju, na Štajerskem, v Vipavski dolini in na območju Ljubljane so arheologi odkrili pomembne najdbe o naši preteklosti. Gre za največji arheološki projekt, ki ga bodo izvajali do konca gradnje avtocest, vsaj še do l. 2005. Njegov pomen se ne kaže zgolj v površini raziskanih območij, pač pa tudi v količini odkritih novih arheoloških lokacij, podatkov in v številu predmetov. Znanost je s temi izkopavanji pridobila pomembne podatke tako o naselitvi Slovanov kot o starejših naselbinskih središčih v Sloveniji, od katerih segajo najstarejša v

kameno dobo. V to dobo spadajo izkopanine iz Podgorice pri Ljubljani in z Zemona pri Vipavi. Obe najdišči, ki sta evropsko pomembni, sta bili odkriti lani in v začetku tega leta. Na območju Zemona so doslej raziskali le manjši del najdišča. Gre za najdišče, datirano v čas okoli 10 tisoč let pred Kr. Izkopani ostanki potrjujejo, da je tam obstajala poznopaleolitska postaja na planem. Odkritih je bilo nekaj kuršč, številna kamnita orodja, množica zdrobljenih živalskih kosti in delov rogov. Odkrita sta bila tudi dva okrašena kamnita predmeta, prva primerka najstarejše umetnosti v kamnu na Slovenskem.

ITALIJANSKO PRAVO

REFORMA ZAKONA
O POSVOJITVAH (2)

DAMJAN HLEDE

Potem ko smo v prejšnjem članku osvetlili zakonske novosti v zvezi s posvojitvami, je sedaj koristno obnoviti postopek za posvojitve, tako kot ga predvideva nova zakonodaja. Ker je postopek različen za posvojitve italijanskega otroka in za posvojitve tujega otroka, se bomo najprej zadržali pri prvem, ki ga urejuje zakon št. 184 z dne 4. maja 1983 in kasnejši dodatki ter spremembe.

Zainteresirani par mora najprej izročiti kateremukoli sodišču za mladoletne (lahko tudi več sodiščem hkrati) prošnjo za priznanje razpoložljivosti za posvojitve. V njej lahko izrazi pripravljenost za posvojitve več bratov ali prizadetih otrok. Prošnja obdrži veljavo za dve leti, nakar jo je treba obnoviti. Par mora dokazati, da izpolnjuje pogoje: poročeni morajo biti vsaj tri leta oz. dokazati, da so pred poroko že živeli skupaj tri leta, zakonca ne smeta biti ločena, niti samo dejansko. Njuna starost ne sme presegati za več kot 45 let otrokovo. Posvojitve je možna, če to mero presega samo eden od bodočih staršev za ne več kot deset let.

Par mora zatem na pogovor k psihologu, ki naj bi preveril, ali je par primeren za posvojitve ali ne. Orožniki iz kraja, kjer zakonca prebivata, preverijo njuno osebno stanje. Zatem lahko sodišče odredi dodaten pogovor zakoncev s skupino izvedencev, ki jo sestavljata tudi dva honorarna sodnika. Ta in druga preverjanja o primerosti prosilcev za posvojitve

morajo biti izvedena v roku 120 dni, odkar je bila prošnja vložena, razen možnosti odloga, do katerega mora priti z odlokom, za dodatnih 120 dni. Sodišče, ki ga sestavljata dva poklicna in dva honorarna sodnika, ima nalogo, da najde najboljšo povezavo med pari, ki so prosili za posvojitve, in zapuščeni otroki, ki na posvojitve čakajo. V ta namen se bo v bodoče lahko ta odbor posluževal banke podatkov, ki bo morala biti sestavljena v šestih mesecih od vstopa v veljavo novega zakona. Sodišče izbere par, ki se mu zdi, da lahko na najboljši način zadosti potrebam zapuščene otroka in odredi njegovo enoletno predposvojitveno izročitev v skrb izbranemu paru. Predposvojitveno izročitev je možno podaljšati, če je dokazano, da otroku potrebuje več časa, da se vključi v novo družino. Mladoletni otrok, ki je že dopolnil štirinajst let, mora dati svoje soglasje za predposvojitveno izročitev izbrani družini.

Ob koncu tega prehodnega obdobja sodišče odloči, če bo predposvojitveni izročitvi sledila dokončna posvojitve, ki ustvari takšno pravno vez med starši in posvojenim otrokom, kot je priznana zakonitim otrokom ali ne. Tudi za posvojitve mora otrok, ki je že dopolnil štirinajst let, izraziti svoje soglasje. Če sodišče ne odredi dokončne posvojitve, se predposvojitvena izročitev vseeno zaključi in sodišče za mladoletne prevzame v prid otroka potrebnečasne ukrepe.

DALJE

Je to bolezen, ki napade parkljarje, v največji meri govedo, v manjši meri pa ovce, koze in prašiče.

Slinavko so poznali že v starih časih. Rimljani so ji pravili "malus oris" ali "malus linguae". Razširjena je po celim svetu. Povzročitelj bolezni je ultra virus okrogle oblike. Prisoten je v velikih množicah v sokrvici ranice, ki nastajajo v gobcu, na jeziku, vimenu in med parklji. Te ranice (afte) so pokrite s tanko mrenico. V času bolezni, ko ima žival povišano telesno temperaturo, je virus prisoten tudi v krvi, seču, mleku, iztrebkih. Vedno je prisoten tudi v slini. Poznamo tri vrste virusov, in sicer O - A in C. Vsaka od teh povzroči samosvoje obolevanje, in sicer, če je žival zbolela za vrsto O, lahko po ozdravitvi zboli še za vrsto A ali C in obratno. Slinavka je med živalskimi boleznimi tista, ki je najbolj kužna. Včasih se je pri nas pojavljala vsakih šest let, zajela skoro vse govedo in tudi delno druge parkljarje in potem nenadoma izginila.

Evropska skupnost je to bolezen v Evropi zatrla s povzetjem drastičnih ukrepov. Pobili in sežgali so vse govedo in drobnico v kraju, kjer se je bolezen pojavila. To je stalo ogromno denarja. Imeli smo pa za dolgo dobo mir pred to boleznijo. Virus parkljevke lahko prenašajo ljudje, ki z okuženega kraja gredo drugam - zlasti z obleko, pa tudi ptiči, mrčes. Širi se lahko tudi

po zraku oz. z zračnimi tokovi pa po vodi. Po dolgem času se je bolezen zopet pojavila v Evropi, in sicer v Angliji, kraju, kjer se je v preteklosti še najmanj pojavljala zaradi posebnega položaja države, ki je otok.

Potek bolezni je v večini primerov bolj mil, ostajajo pa tudi hude oblike obolenja, ko veliko živali tudi pogine. Pri milem poteku bolezni živali popolnoma ozdravijo v dveh do treh tednih. Hudo pa je v hlevih s številnim govedom, kjer živali ne zbolijo vse hkrati. Tam je bolezen lahko dalj časa prisotna, kar povzroča veliko gospodarsko škodo. Običajno so v krajih, kjer se je bolezen pojavila, prepovedali sejme za živino in pa premikanje živali iz kraja v

kraj. Temeljito so razkuževali hleve. V ta namen so trosili po tleh hlevov in pa pred poslopja za živali živo apno, kreolin in pa še druge razkuževalne preparate. Proti slinavki se živina lahko tudi cepi, vendar ne ob nastopu okužbe, ampak nekaj prej, ker imunost nastopi delno šele po 5-6 dneh, a je popolna šele po 12-14 dneh. Imunost pa traja od 4 do 8 mesecev. Odvisno je pač od virulentnosti virusa, ki bi se eventualno ponovno pojavil v okolju. Če nam preti huda nevarnost, lahko uporabijo tudi serum, ki pa zaščiti živino pred okužbo le za kratek čas - nekaj čez deset dni. Serum navadno uporablja ob prevozu živine čez nevarna področja. Cepljenje je pa pri živini po uporabi seruma neučinkovito.

Na živini po ozdravitvi lahko ostanejo neprijetne posledice kot vnetje vimena (mastitis), obolenje srca zaradi vnetja srčnih mišic, težko dihanje (astma) ali pa težave v hoji. To pa zaradi vdora raznih kužnih bakterij v času, ko je telo zaradi bolezni manj odporno. Seveda se lahko zmanjša tudi količina dnevno namolzenega mleka. Vsekakor je mleko med boleznijo neprimerno za prehrano. Pa tudi meso obolelih živali ni priporočljivo za prehrano, čeprav bi prekuhanost ne smelo škoditi. Človek lahko zboli za slinavko, vendar v zelo redkih primerih. Znani so primeri obolenja otrok, ki so bili hranjeni z neprevetrim mlekom obolelih krav. Znaki bolezni so isti kot pri govedu. Bolezen pa poteka v blagi obliki z ozdravitvijo v nekaj dneh.

Pojav slinavke povzroča veliko ekonomsko škodo zaradi zgoraj navedenega, vendar še zdaleka ni primerljiva z boleznijo norih krav, ki je za človeka lahko usodna. Še nekaj bi tu poudaril. V časopisih pišejo o epidemiji slinavke. To je popolnoma zgrešeno. Morali bi pisati o epizootiji slinavke, ker se ta bolezen širi med živalmi in ne med ljudmi. Če bi se pa bolezen širila po celim svetu, bi ji pa rekli panzootija, pri ljudeh bi pa v tem oziru uporabili izraz pandemija. Slinavki v nekem oziru lahko rečemo tudi zoonoza, v kolikor se prenese tudi na človeka, kot sem zgoraj navedel.

DR. MED. VET. DANILO RUSTJA

NEKAJ KORISTNIH NASVETOV V TEM ČASU

ZDAJ BOMO ŠE POŠKROPILI PROTI...

V sadovnjakih in vinogradih so vsa glavna dela okrog rezi in urejanja nasada, zamenjave kolov in urejanja žic dokončana. Že smotrna zimska rez, z odstranjevanjem tistih vej, ki silijo v notranjost in se prepletajo, izboljšuje odpornost rastlin pred nekaterimi glivičnimi boleznimi, ki se raje širijo v okolju, ki zadržuje vlago. Poklicni sadjarji so gotovo tudi že poskrbeli za spomladansko škropljenje nasadov. Še posebej opozarjamo na škropljenje vse tiste imetnike nasadov v višjih legah, kjer se je cvetenje sadnih dreves šele začelo in to tako v Brdih kot v višje ležečih sadovnjakih v Vipavski dolini in ponekod na Krasu.

Vrtičkarji pa včasih pozabljamo, da je spomladansko škropljenje preventivnega značaja in da je zato to najboljši način, da si poleti prihranimo marsikatero skrb in tudi žalost, predvsem pa nam spomladansko škropljenje zagotovi manj posegov s škroplilnico in torej manjše vnašanje škroplil v sadovnjak, kar je za zdravje porabnikov še najbolj pomembno.

Preden gremo s škroplilnico v sadovnjak, bomo pod drevesi pokosili. Na ta način ne bomo prizadeli čebel in drugih žuželk opravevalk, ki obiskujejo to cvetje. Zato tudi ne škropimo, ko sadje cveti. Zaenkrat se marelice pripravljajo na cvetenje, isto velja za breskve in ostalo sadje, ki se nato kar zvrsti. Pihati moramo zato s škropljenjem proti breskovi kodravosti

oz. listni luknjičavosti in proti moniliji, ki napada marelice in češnje ter slive, a tudi druge kodravosti preprečimo tudi s tem, da iz nasada čimprej odstranimo odrezane veje in mladike. Breskve in nektarinke pa nato pred brstenjem, se pravi še na speče oko, poškopimo z bakrenimi pripravki. Z istimi pripravki lahko škropimo, vse dokler se brsti ne začnejo razpenjati, pozneje je nevarno, da se pojavijo ožigi. Z bakrovimi pripravki se borimo tudi proti listni luknjičavosti koščičarjev. Gre za bolezen, ko se pojavijo nekakšne rdečkaste pege in pozneje luknjice na listih. Proti tej bolezni se borimo tudi po cvetenju, ko ne smemo več uporabljati pripravkov na osnovi bakra, ampak druga kemična sredstva. Zda je tudi čas, da se z različnimi pripravki borimo proti kaparjem, škodljivim pršicam in nekaterim zavijačem. Navadno uporabljamo belo olje v 3% koncentraciji in tudi to škropljenje lahko opravimo istočasno z že omenjenimi ukrepi proti kodravosti in luknjičavosti.

Če smo v minuli sezoni opazili napad akarinoze, ki se rada pojavlja zlasti v vinogradih malvazije, je sedaj pripravljen čas, da ukrepamo. Napadi na malvazijo so še posebej opazni in glede škode tudi bistveni, ker ta vrsta nekoliko kasneje poganja. To pleje je in zato so zato pršice bolj aktivne. Napad akarinoze močno prizadene predvsem prve poganjke. Zato so posledice

kar precej hude, predvsem na rodnem lesu za prihodnje leto. Proti akarinozi se na učinkovit način lahko borimo z močljivim žveplom. Pozorni pa moramo biti na dva dejavnika: temperatura in razvoj brstov na trtjah. Škropiti moramo namreč s precej visoko, vsaj 3% koncentracijo, paziti pa tudi, da s tako visokim odstotkom žvepla ne zažgemo mladih poganjkov. Zato bomo počakali, da se dnevna temperatura vsaj za nekaj ur zaporedoma dvigne na 15 stopinj C in so oči še zavite v volno ter ravno nabrekle. Takrat bomo učinkoviteje ukrepali proti akarinozi. Proti tem napadom lahko druga sredstva, tudi v fazi, ko se brsti že odpirajo. Gotovo pa je žveplo naravi najbolj prijazno sredstvo, ki nudi tudi povsem zadovoljiv učinek.

Omenili smo tudi monilijo. Najuspešneje se proti tej bolezni, ki jo poznamo tudi z imenom sadna gniloba, borimo prav v tem času, saj napada že cvetje številnih sadnih vrst. Na primer marelice, slive, češnje, češnje in višnje ter druge vrste. Monilijo najuspešneje preprečimo. Če škropimo z enim primernih pripravkov, ko je odprtih približno 10% cvetov. V primeru, da je vreme deževno, bomo morali škropljenje ponoviti v zadnji tretjini cvetenja. Cvetna monilija ne uniči samo cvetja, ampak tudi mlade listke ob cvetnih zasnovah, posušijo pa se tudi celi poganjki. Pri škropljenju na cvet proti moniliji bo-

mo uporabili pripravke, ki ne motijo čebel ali žuželk opravevalk.

Zda pa je tudi čas za nekatere posege v oljčnikih, kjer se ob otoplivi lotimo obrezovanja, zlasti če je nasad večji. Tudi pognojili bomo oljkam in ostalemu sadju, če tega nismo že storili. Glede škropljenja pa moramo sedaj v oljčniku ukrepati proti oljčni kozavosti. Italijani pravijo tej bolezni pavje oko - oocchio di pavone, ker se na oljčnih listih pojavijo nekakšne sive pege v obliki očesa, znotraj katerega je več drobnih tenejših črt. Bolezen se pojavi na nekaterih sortah bolj pogosto kot na drugih. Istrska belica je na primer precej občutljiva. Bolezen je pogosta na slabo vzdrževanih drevesih, se pravi slabo obrezanih drevesih, ki rasejo na težkih tleh. Če so krošnje dovolj zračne, namreč ni velike nevarnosti okužbe. Če smo v minuli sezoni opazili omenjene pege ali če ob obrezovanju opazimo ta znamenja, bomo rastline po rezi poškopili z bakrenim pripravkom. Na ta način bomo dosegli dvojni učinek. Razkužili bomo večje rane, ki jih nismo zamazali s cepilno smolo in istočasno ukrepali proti širjenju kozavosti.

Ze 10 do 14 dni po cvetenju pa bo potrebno preventivno ukrepati proti drugim boleznim (listna pegavost, rozičavost in luknjičavost). S pojavom listov in prvih poganjkov pa se začne doba boja proti listnim ušcem.

SLOVENIJA / GASPARI BO NADOMESTIL ARHARJA

NOVI GUVERNER BANKE
SLOVENIJE

Dr. Mitja Gaspari bo 1. aprila postal novi guverner Banke Slovenije, zamenjal bo dr. Franceta Arharja. Državni zbor Republike Slovenije je s 53 glasovi imenoval dr. Gasparija za novega guvernerja (14 jih je bilo proti, 14 se jih je vzdržalo). Takoj po imenovanju je dr. Gaspari povedal, da bo njegova osnovna naloga zniževanje inflacijske stopnje, ki naj bi po nekaj letih padla pod raven 4%. Slovenija pa se bo morala tudi prilagoditi evropski zakonodaji, kajti Evropska centralna banka zahteva popolno neodvisnost osrednjega bančnega zavoda RS od političnih in drugih vej oblasti. Vemo pa, da je že samo imenovanje dr. Gasparija izrazito politično dejanje, saj dr. Francetu Arharju nihče ni mogel očitati strokovnega spoudrsljaja, gotovo pa so mu sedanjí oblastniki zamerili drugačne politične opredelitve od njegovih. Gaspari je na prvi tiskovni konferenci tudi povedal, da bodo morali pripraviti v Sloveniji vse otrebno za nemoten prehod na evro, pa tudi za prenos določenih del in poblastil Banke Slovenije na Evropsko centralno banko. Tudi sam naj bi nadaljeval delo Arharja; poleg zniževanja inflacije bodo skušali zgladiti skrbeti za zmerno gospodarsko rast.

Novi guverner je spregovoril tudi o odpiranju Slovenije tujim kapitalnim naložbam in povedal, da bi bilo potrebno na tem področju še veliko storiti. Banka Slovenija bo tudi okrepila nadzor nad tujimi bankami ob vključevanju EU, zagotavljal pa naj bi tudi stabilen in trden bančni sistem, takega, ki se bo sposoben odzivati na zunanje morebitne pritiske, a tudi na notranja izsiljevanja.

Ko je spregovoril o neodvisnosti Banke Slovenije, je dr. Gaspari dejal, da bo čas pokazal, če bo Banka Slovenije neodvisna ali ne. Seveda se bo Banka Slovenije z vsemi dovoljenimi sredstvi borila. Tudi zato dr. Gaspari pričakuje tesno sodelovanje vlade, ki bo morala nadzorovati cene, medtem ko naj bi Banka določila raven osnovne inflacije in s količino denarja v obtoku in obrestnih mer ter s politiko deviznega tečaja poskrbela, da denarna politika ne bo povečevala inflacije. Doma pa mora država razviti t.i. sekundarni trg državnih vrednostnih papirjev, pri tem pa bo aktivno sodelovala tudi Banka Slovenije. Slovenija naj bi postala polnopravna članica Evropske monetarne unije slabi dve leti po polnopravnem članstvu v EU.

SREČANJE Z DAVOM KARNIČARJEM V BAZOVICI

BOKS / V MADISON SQUARE GARDENU

PO EVERESTU SO NA VRSTI ŠE DRUGI IZZIVI

MATJAŽ RUSTJA

Pred desetimi dnevi je pisatelj Zorko Simčič izjavil na srečanju v Devinu, da narod ni velik po številu, pač pa po številu velikih mož in žena, ki jih rodi. Slovenci se lahko pohvalimo z najrazličnejšimi velikani, in torej z uspehi, ki so izoblikovali narod v zrel subjekt. Lahko govorimo o izjemnih pesnikih, mecenih, misijonarjih, politikih in še o mnogih, ki so množici slovenskih ljudi dali skupne cilje in razpoznaven znak v svetu.

Pred kratkim smo Slovenci ponovno zasloveli v športu, pa čeprav ni bilo dolgo od tega, ko so se osebnosti svetovnega kova rokavale in čudile nepozabnemu Leonu Štuklju. 7. oktobra 2000 je svet spoznal Davo Karničarja. Danes še vrabci na stehi vedo, da je Jezerčan Karničar neprekinjeno smučal z vrha Everesta do baznega tabora. Prvi na svetu. Na nogah je imel za to priložnost izdelane Elanove smuči, spustu pa je sledila ekipa ljudi (sam je imel od 7.950 metrov čelado s kamero), ki je preko interneta pošiljala svetu podvig. Do danes si je spletno stran www.everest.simobil.si ogledalo nad 40 milijonov ljudi.

V petek, 23. marca, je bil Davo Karničar gost SKD Lipa, KD Slomškov dom, Mladinske-

FOTO KROMA

ga krožka Bazovica, SZ Sloga, SK Devin in SZ Zarja. V kinodvorani v Bazovici je Karničar prikazal svoj podvig s predvajanjem diapozitivov; pred zbranimi pa se ni zavrela le kronika spusta, pač pa celotna življenjska sila ekstremnega smučarja. Davu Karničarju je bila usojena velika preizkušnja, izziv rojenic je zavestno sprejel, se nanj temeljito pripravljala dolga leta in uspel. Prvič se je na Everestu preizkusil l. 1996, pa so mu izredno hude vremenske razmere prekrizale načrte. Vsi pa dobro vemo, da se na neuspehih učimo in da se po neuspehu še bolje zavedamo cilja.

V devetdesetih letih se je preizkušal na vzponih in spustih s Triglav, Jalovca, Špika, Kočne, pa tudi s severne stene Eigerja, z vzhodne stene Matterhorna, Mont Blanca; z bratom Drejcem pa je opravil tudi prvi neprekinjeni spust z osem-tisočaka Anapurne.

Posebno zahvalo in toplo misel je Karničar izrekel družini, najprej materi in očetu, ki sta ga od mladih nog spremljala v gore nad Jezerškim in bila izjemna vzgojiteljica: nista prepovedovala podvigov, le nudila sta temeljite informacije, kako se odpravljamo v gore in kako jih spoznavamo.

Misel pa ni mogla mimo današnje družine, žene in štirih otrok, ki spremljajo vsako Davovo preizkušnjo in mu stojijo ob strani.

Davu Karničarju se je izpolnila življenjska želja, spoznal pa je, da lahko še sprejme kak izziv. Sklenil je, da bo presmučal z najvišjih vrhov vseh celin. Odločil pa se je tudi, da bo ustanovil v Nepalu prvo smučarsko šolo. Pred kratkim se je vrnil s Himalaje, kjer je s petimi učitelji smučanja omogočil nepalskim otrokom nekaj, kar bi sicer mogoče nikoli ne spoznali.

PAOLO VIDOZ SPET ZMAGAL

Goriški boksar, ki je po rodu iz bližnjega Ločnika, uspešno nadaljuje s svojo poklicno boksarsko kariero v Severni Ameriki. Potem ko je pred časom zelo dobro debitiral v slovitom Madison Square Gardenu v ZDA, kjer je s K.O. premagal sicer povprečnega Chrisa Morrisa, je minulo soboto, 24. t.m., dosegel še eno pomembno zmago, ko je v Las Vegasu v ringu holeta MGM premagal po točkah Marcusa Johnsona in si s tem odprl pot do ponovnega boksarskega nastopa v Madison Square Gardenu.

Simpatični Paolo Vidoz, ki je znan na Goriškem in tudi drugod po tem, da je po značaju dober kot kruh, in tudi po svojem prešernem igranju harmonike v družbi svojih prijateljev, je proti Johnsonu nastopil pred boksarskim dvobojem za svetovno prvenstvo med De La Hoya in Gattijem; skoraj odveč je najbrž tudi podatek, da je tudi tokrat zmagala zvezda današnjega svetovnega boksa De La Hoya.

V Gorici je za nočni dvoboj dobrega Paola veljalo veliko zanimanje in v mestu so nekateri javni lokali odprli vrata ljubiteljem boksa v poznih nočnih ali, bolje, v zgodnjih jutranjih urah, ker je boksarski dvoboj zaradi časovnega zamika neposredno prenašala tokrat neka zasebna televizijska hiša. Čeprav je po telefonu goriški boksar takoj po dvoboju pove-

dal svojemu očetu, da sam ni zadovoljen s svojim boksanjem, ker ima še vedno tri kilograme preveč in ni še v odlični formi, pa je bila Vidozova zmaga prepričljiva, saj so mu jo dodelili vsi sodniki.

Paolo je bil tudi po tem dvoboju pošten, ko je svojcem po telefonu povedal, da ni zadovoljen s svojim boksom, razkril pa jim je tudi veliko željo, da bi sam enkrat rad dočkal dan, ko bilo tudi na njegovem dvoboju toliko ljudi, kot jih je bilo na dvoboju De La Hoya: "Njegov odlični boks je gledalo šestnajst tisoč ljudi, zame jih je prišlo v dvorano samo petsto. Tako pač je, a sam bi rad videl, da bi tudi jaz nekoč boksal pred tako množico. Moja ekipa: trener, menager in drugi si zelo prizadevajo, da bi šel po stopničkah navzgor, počasi, a vztrajno. Upajmo, da bo tako. Vem, da bom v New Yorku 14. aprila imel veliko težjo nalogo, ker bo nasprotnik zahtevnejši in boljši boksar od Johnsona. Upajmo, da bom do takrat dobro treniral!"

ZUT

15

ČETREK,
29. MARCA
2001

NOGOMET / KVALIFIKACIJE ZA SVETOVNO IN EVROPSKO PRVENSTVO U21 2001

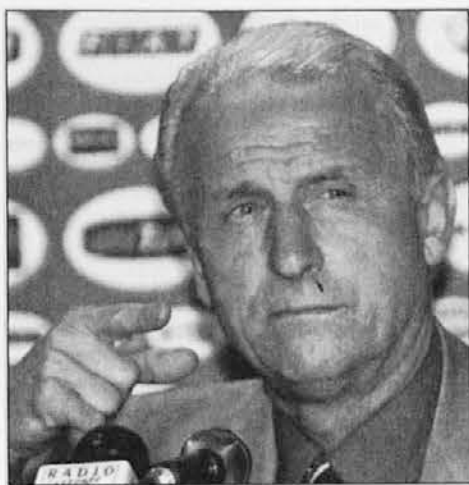
SLOVENIJA PRISILILA RUSE K REMIJU, ITALIJANI ŽE SKORAJ KVALIFICIRANI

ERIK DOLHAR

Vrsta Srečka Katanca (na sliki desno) je na stadionu Lužniki odigrala kot utečen stroj, kljub temu pa se je v sedmi minuti pustila presenetiti, ko je Kohlov v dvoboju prehitel branilca Bulajiča in z močnim strelom prelisičil vratarja Simeunoviča. Tedaj pa je Slovenecem "zavrelo"; poskusil je najprej as Zahovič, ki je v 21. minuti nudil tako asistenco Aleksandru Knavsu, da je ta z glavo ni mogel drugače izkoristiti, kot da je potisnil žogo v mrežo. Ena proti ena in pri tem je tudi ostalo, čeprav so imeli "zeleni" pred iztekom tekme še kar nekaj priložnosti, da bi celo slavili sredi ruske prestolnice.

Italijani pa so imeli sočasno v Romuniji kar nekaj sreče, da so naleteli na presenetljivo skromno romunsko reprezentanco, ki je Trapattonijeve fante resneje zaposlila le v uvodnih minutah srečanja. Sredi prvega polčasa je imel Filippo Inzaghi precejšnjo mero sreče, da je njegov strel z razdalje z nogu odbil romunski branilec, ki je tako nehoti premagal svojega vratarja. Gol so vsekakor dodelili Inzaghiju, čeprav je bil to avtogol. "Pipito" je bil uspešen še pet minut kasneje, ko je v 33. minuti že nemotiviranim Romunom zadal še drugi, tokrat usodni udarec. Ob sočasnem izenačenju Litve in Madžarske so bili tako Italijani že

V soboto, 24. t.m., slovenska reprezentanca le za las ni zmagala v Moskvi (tudi neodločen izid 1:1 pa je več kot pozitiven), medtem ko je Italiji v srečnih okoliščinah uspelo istega dne v Bukarešti premagati Romunijo z goloma "Pipita" Inzaghija.

pred dvobojem proti pribalski državi na tržaškem stadionu Nereo Rocco že z eno nogo v naslednjem delu kvalifikacij za nastop na svetovnem prvenstvu prihodnje leto na Japonskem in v Južni Koreji.

Trst in Ljubljana sta po teh srečanjih nestrpno pričakovala nastop italijanske in slovenske reprezentance, ko sta v sredo, 28. marca zvečer, nastopili na stadionu Rocco proti Litvi in za Bežigradom proti Zvezni republiki Jugoslaviji. Medtem ko so v slovenski prestolnici že teden dni pred tekmo pošle vsotopnice za vrhunsko srečanje proti nekdanjim južnim bra-

tom, pa so jih v Trstu do predvečera prodali že več kot petnajst tisoč. Na razpolago so bile samo še dražje vstopnice za tribune. Po pristanku italijanskega letala na ronškem letališču so v Trst pripravi veličasten sprejem za člane italijanske nogometne reprezentance, saj si je trening na stadionu Cosulich pod vodstvom Giovannija Trapattonija (na sliki levo) ogledalo kakih tisoč petsto ljubiteljev nogometa. Med glasnimi navdušenimi navijači je bilo največ dijakov nižjih in višjih šol. Nato so se italijanski reprezentanti vrnili v Trst, kjer so imeli še en tre-

ning, tokrat za zaprtimi vrati.

Ob prihodu na brniško letališče je selektor jugoslovanske članske reprezentance Džorić izjavil: "Slovenska reprezentanca že tri leta nastopa po istem modelu. Ne menjajo sistema igre niti igralcev; v treh letih je devet igralcev stalnih, zato so izredno uigrani, povsem drugače kot mi, ki imamo pet-šest mladih, neizkušenih nogometašev." Že v odgovorih na vprašanja se je dalo videti, da so varovanci selektorja Milovana Džorića spreminili mnenje o slovenskih nogometaših. O podcenjevanju ni bilo ne duha ne sluha, vsi so spoštljivo govo-

rili o Slovencih in bili prepričani, da jih na stadionu za Bežigradom čaka težka preizkušnja. Siniša Mihajlović: "V Sloveniji sem zadnjič igral leta 1991, ko je Crvena zvezda s pet proti nič premagala Olimpijo. Tokrat bo meni in soigralcem mnogo težje. Naša reprezentanca je slabša od takratne Crvene zvezde, reprezentanca Slovenije pa mnogo boljša od takratne Olimpije. Izredno cenim Katanca in njegove fante, njihov neodločen izid v Moskvi pa zame ni presenečenje. Imajo dva ali tri igralce, ki spadajo v sam vrh evropskega nogometa in igrajo v priznanih klubih. Izida ne bi napovedoval, lahko rečem samo to, da si želimo zmago," je rekel previdni nogometaš Lazia, ki je bil v sredo zvečer velika nevarnost za slovenskega vratarja, še zlasti s prostih strelav.

Slovenski nogometni reprezentanti so se po dnevu odmora, ki so ga preživeli v krogu družin, spet zbrali na Brdu pri Kranju, kjer so bili vse do tekme z Zvezno republiko Jugoslavijo. Po besedah selektorja Srečka Katanca je bilo vzdušje v moštvo na predvečer "tekme leta" odlično, na dogajanje v Moskvi so pozabili, v njihovih glavah pa je bila le še tekma proti nasprotniku, s katerim so se srečali že na evropskem prvenstvu. "Upam, da so se fantje spočili in da se bomo lahko mirno pripravljali na novo pomembno preizkušnjo. Do tekme smo imeli še dva treninga, na katerih sem razčistil še zadnje nejasnosti. Tu mislim predvsem na vprašanje, kdo bo zamenjal Željka Milinovića, ki je v Moskvi dobil drugi

rumeni karton," je dejal Srečko Katanec.

Sredinih rezultatov seveda med pisanjem tega članka še nismo poznali, morda pa še pojasnilo za tiste, ki običajno ne spremljajo slovenske vrste: priimki na -ić ali -ić, ki so v slovenski reprezentanci stalnica, dokazujejo, da so ti fantje sinovi nekdanjih vojakov JLA ali enostavno južnjakov, ki že desetletja živijo v Sloveniji in se imajo tudi za pristne Slovence; zvezdnik Zlatko Zahovič je, recimo, Štajerec, ostali pa so v glavnem Ljubljančani. Toliko za pojasnilo, ki smo ga bili dolžni še od časa evropskega prvenstva, na katerem so se "naši" fantje odlično odrezali.

Že v torek, 27. t.m., sta se v Dravogradu v okviru kvalifikacij za evropsko prvenstvo 2002 pomerili tudi mladi reprezentanci Slovenije in Jugoslavije. Obe ekipi sta soboto prej remizirali: Slovenija v Moskvi z Rusijo brez zadetkov, Jugoslavija pa v Beogradu s Švico 3:3. Zaradi izenačenosti v skupini Slovenija je pred domačo tekmo imela pet točk iz treh tekem, Jugoslavija pa tako kot Rusija štiri iz dveh nastopov - je bila zmaga v Dravogradu za obe mladi moštvi nujna. Mlada reprezentanca Zvezne republike Jugoslavije je v Dravogradu premagala Slovenijo z dva proti ena. Oba zadetka za goste je dosegel Bojan Brnović v enaindvajseti in dvainsemdeseti minuti, za Slovence pa je bil tri minute pred koncem uspešen Koren. Še ne enaindvajsetletni Jugoslovani so tako začasno prevzeli vodstvo na lestvici svoje skupine.

Nebo - udeleženci izleta pred veličastnim svetiščem

Viseči most na Evfratu

POTOVANJE Z NOVIM GLASOM PO JORDANIJ IN SIRIJI OD 12. DO 20. MARCA

PO SLEDОВИH ANTIČNE CIVILIZACIJE, SVETOPISEMSKIH KRAJEV IN KRŠČANSKIH SPOMENIKOV (1)

16

ČETRTEK,
29. MARCA
2001

Polet v Amman. Za to izredno potovanje se je odločilo 45 oseb, največ z Goriškega. Začetek ni bil preveč obetaven, ker letalo 12. marca iz Ronk ni poletelo v Milan zaradi megle. Zato smo začeli sredi noči prebujati in zbirati ljudi za odhod z avtobusom z ronškega letališča ob 2.30, da smo lahko pravočasno prispeli na milansko letališče Malpensa, od koder smo okrog 9.30 odleteli proti Bližnjemu vzhodu.

Prestolnica Jordanije Amman nas je sprejela z vročim valom suhega zraku; takoj smo se znašli v drugačnem svetu od našega evropskega, živahnem vrvežu in hupanju avtotaksijev ter drugih prevoznih sredstev. Srečali smo se najprej s prijaznim vodičem Ibrahimom, ki nas je spremljal po Jordaniji in nam takoj začel predstavljati glavno mesto Amman in deželo. Ogled starega dela mesta s trdnjavo, arheološkim muzejem, lepim rimskim gledališčem in slikovite tržnice, imenovane suk, je spadal v začetek našega natrpanega programa. Prestolnica Amman nas je presenetila s svojimi hišami, ki so se belile in svetile v soncu zaradi kamnitih oblog, raznovrstnih izdelanih plošev in različne arhitekture, med evkalipti, palmami in črnimi gabri. To je svetopisemsko mesto, nekdanja prestolnica Ammonitov, pozneje imenovana Filadelfija, sedaj pa glavno mesto ustavne monarhije Hašemitov, zgrajeno na sedmih, danes 19 gričih in šteje nad 2,5 milijona prebivalcev. Ljudje, ki smo jih srečevali, so bili oblečeni na raznovrstne načine, predvsem po muslimanskem-arabskem običaju, zlasti ženske, odete v črno in feredžo.

Petra. Drugi dan smo namenili okrivanju in spoznavanju nekdanjega slikovitega mesta Petre, ki je bila najprej v 2. tisočletju pr. Kr. prestolnica Edomitov, pozneje pa v najlepšem razcvetu prestolnica Nabatejcev, ki niso dovolili Izraelcem prehoda v Obljubljeno deželo, ker bi jim lahko onesnažili vodo in spoznali strateške poti tako za trgovino kot za vojaštvo. Skoraj tisoč let je bila Petra zastrta pred očmi tujcev, ker so jo ljubosumno čuvali beduinski pastirji in trgovci, saj je pot vodila iz Palestine v Mezopotamijo in dalje proti Vzhodu. Šele leta 1812 je švicarski raziskovalec Burckhardt spregovoril svetu o tem čudovitem mestu, ki je vklesano v rdečo skalo s sledovi stare bližnjevzhodne civilizacije, grškobizantinske in rimske kulture. Lepote tega zapuščenega mesta ni mogoče popisati. Veliko časa smo hodili po globoki naravni soteski, v kateri je pustil nekdanji človek vidne sledove.

Nebo. Nad dolino reke Jordana in Mrtvim morjem se visoko 790 m dviga gora Nebo, od koder je Mojzes gledal Obljubljeno deželo. Tja smo prispeli v sredo, 14. marca. Patri frančiškani Kustodije za Sveto deželo so leta 1932 odkupili vrh gore in območje ter začeli z odkopavanji in odkrili starokrščansko bizantinsko cerkev ter pozneje zgradili današnjo, ki je posvečena svetemu preroku Mojzesu, čigar god obhajajo 4. septembra po izročilu jeruzalemske Cerkve. V tej baziliki smo imeli tudi sv. mašo, ki sta jo darovala duhovnika-spremljevalca. Lepo ohranjeni mozaiki nekdanje cerkve sv. Jurija in diakonije duhovnika Janeza in kapela Božje Matere - Theotokos nam govorijo o veličini tega romarskega svetišča že v prvih stoletjih krščanstva.

Madaba in Geraza. Okrog poldneva smo prispeli v Madabo, mesto na planoti, ki ga poživljajo oljčni nasadi, palme in obdelane zemeljske površine, kjer že klijejo žitarice. To je center kristjanov. V grškopravoslavni cerkvi sv. Jurija je še delno ohranjen najstarejši mozaik - zemljevid starega Bližnjega vzhoda in Jeruzalema. V nekdanji rimski koloniji Gerazi, ki je bila eno izmed mest Deseteromestja, smo si ogledali predvsem rimsko gledališče, ki ga še dandanes poleti uporabljajo za razne predstave. Človek kar obstimi ob pogledu na ruševine nekdanjih mogočnih zgradb, svetlišč, slavolokov, stebrov in trgov. Tudi to mesto je porušil potres v antični dobi.

V restavracijah, kjer smo imeli kosilo ali večerjo in je v navadi buffet-servis oz. samopostrežba, so nam nudili dobro hrano z značilnimi arabskimi omakami in prilogami, zlasti še slaščice. Povsod v hotelih, tako v Jordaniji kot v Siriji, so nas prijazno sprejeli z napitkom. Osebe je bilo prijazno in ustrezljivo. Tudi na ulicah in v mestih smo srečevali prijazne ljudi ter vse polno otrok, ki pa niso bili vsiljivi. V Jordaniji nas je ves čas spremljal tudi turistični policist, ki skrbi za varnost potnikov in turistov in

jih brani pred vsiljivci-kramarji. V Jordaniji so prepovedana motorna kolesa za preprečevanje nesreč, uporabljajo jih lahko le policisti, poštarji in nekateri državni uslužbenci. Koles skoraj ni, ker je pokrajina valovita in gričevnata; spominja na Sveto deželo. Videli smo tudi revna naselja palestinskih beguncev tako v predmestjih kot tudi v pokrajini; v obeh državah naj bi jih bilo več kot poldrugi milijon.

Že proti večeru smo dospeli do državne meje s Sirijo pri kraju Ramtha. V teh krajih se namreč zvečer že ob 18. uri. Iz Jordanije smo se peljali skozi oz. mimo gozdov iglavcev, neke vrste borovcev in pinj, po valoviti pokrajini, ki nam je ostala v lepem spominu. Na mejnem prehodu ni bilo nobenih težav ali pregledov.

Na sirski strani nas je pričakal nov vodič Hussam, ki se nam je že takoj od začetka prikupil s svojo prijaznostjo in nastopom.

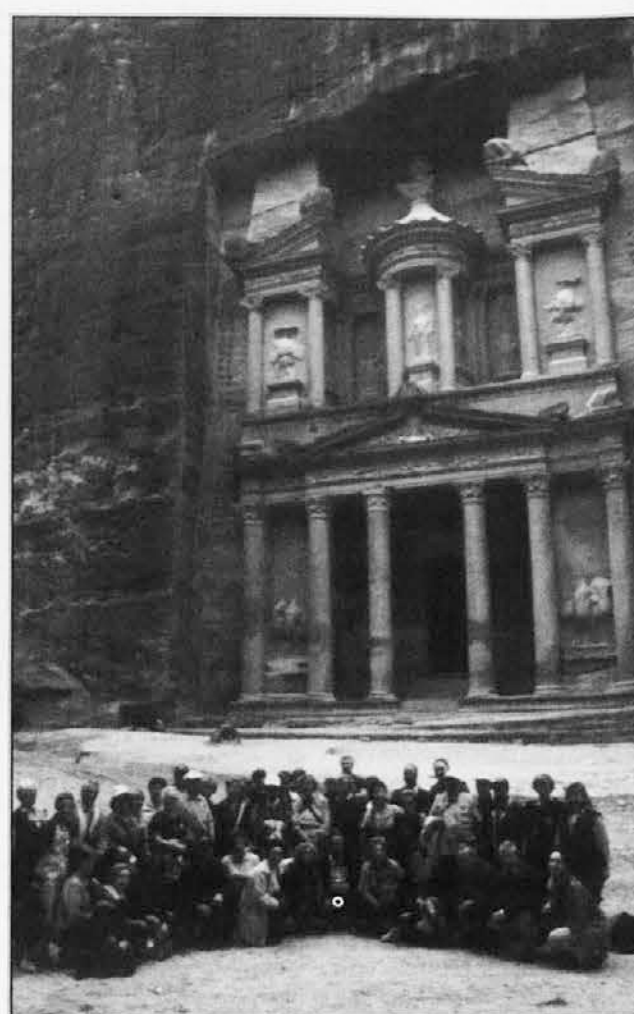
Tudi tu smo kar hitro vse uredili. Naš zgovorni vodič nam je takoj predstavil Sirijo, njene značilnosti in bežno tudi Damask. V programu smo imeli naslednji dan nadaljevanje poti v puščavo, v nekdanjo prestolnico Palmyro, ogled Damaska je bil prihranjen za zadnja dva dneva pred odhodom.

Sirija-Palmyra. Polni pričakovanja smo se v četrtek zjutraj odpravili po "Svileni poti" oz. Puščavski poti v Palmyro. Zanimiv je bil postanek sredi puščavske poti pri beduinih, ki so nam postregli s turško kavo. Puščava je bila v začetku poti res puščava, pozneje se nam je prikazala kot ozelenela dežela, ker je po več letih pred dvema tednoma tudi deževalo. Zato so se beduini s svojimi črnimi šotori začeli tja vračati, ker bodo njihova drobnica in osli imeli dovolj paše do poletja. Videli smo tudi ciganske šotore, ki se razlikujejo od beduinskih, ker niso črne barve in so postavljeni brez vsakršnega reda. Država je za beduine zgradila tudi majhne hiše in naselja s šolo, ker bi jih rada priučila stalnosti v naseljih. Zdi se, da ji deloma uspeva.

Starodavno mesto Tadmor ali bolje znano kot Palmyra nas je očaralo že na prvi pogled. Po kosilu v vrtu na odprtem, saj je bila temperatura 25 stopinj Celzija, smo se posvetili ogledu te nekdanje prestolnice - puščavske kraljice. Med francosko zasedbo Sirije po 1. svetovni vojni so začeli z izkopavanji. Do leta 1928 so beduini prebivali na notranji strani Belovega svetišča, kjer so imeli svoje šotore, tudi vse mesto je bilo pokrito s peskom; Palmyra se je širila na prostoru 10 km². Francoski, italijanski, ameriški in japonski arheologi so ob podpori svojih držav opravili ogromno delo z izkopavanji in prikazali svetu veličino tega mesta, ki je bilo ob glavni karavanski poti proti Evfratu in vzhodu. V dobi rimskega cesarstva je mesto zelo napredovalo, saj cesarji iz rodbine Septimijev so bili iz Sirije. Znana je zlasti kraljica Zenobija, ki je razglasila neodvisnost Palmyre od Rima. Zatem je mesto razdejal cesar Avgustin, kasneje pa še Mongolci. Tu najdemo spomenike sumerske in akadške kulture, obenem egipčanske, rimske, bizantinske in arabske. Ogledali smo si Belovo svetišče, dolgo rimsko cesto s stebrišči, nekropolo z grobnicami, ki pa niso vse še odkrite; povzpeli smo se tudi do trdnjave na hribu nad mestom, kjer so Druzi imeli svojo postojanko in od koder so nadzorovali vso trgovino na planjavi. Izviri voda so vedno omogočali razcvet palmove oaze in oblikovanje novega mesta. Udeleženci-fotografi so pridno slikali enkratne spomenike, odete v rdečkasto-oranžno barvo sredi sijočega sonca.

Naslednjega dne, v petek, 16. marca, smo nadaljevali pot po puščavi in pred poldnevom prispeli na obrežje Evfrata v Deir-Az-Zor. Viseči most čez Evfrat je dolg 600 metrov, zgradili so ga Francozi med leti 1925 in 1931. Beseda Evfrat pomeni sladka voda. V Mezopotamiji, med Evfratom in Tigrisom, se je razcvetela civilizacija, ki je pozneje vplivala na razvoj kulture ob Sredozemskem morju, v Grčiji in Rimu. Po kosilu nas je vodič vodil do kraja, kjer smo si lahko pomagali roke v Evfratu. Zdelo se nam je, da se dotikamo tisočletne zgodovine človeštva. Nato smo si ogledali Rasafa ali mesto sv. Sergija, mučenca iz začetka 4. stoletja; to je eno izmed t.i. mrtvih mest. Bizantinci so jih zgradili okrog sto, vendar so prazna mrtva mesta. Zgodovinarji razlagajo, da je do tega prišlo zaradi potresov, kužnih bolezni in preusmeritve trgovskih poti. Zvečer smo prispeli v Halab (Alep).

DALJE

Skupina izletnikov v nepopisni naravni soteski v Petri

Ostanki mogočnega templja v Palmyri

"Neurejeni" ciganski šotori na poti proti Evfratu

Mrtvo mesto Rasafa, mesto sv. Sergija